

การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

สารนิพนธ์
ของ
สุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2551

การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม

สารนิพนธ์
ของ
สุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

บทคัดย่อ
ของ
สุรพร วงศ์สวัสดิ์สุข

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2551

สุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข. (2551). การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัชฌม ทั้ง 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ 3) ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ 4) ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5) ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6) ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัชฌม กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเป็นครูของโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ปีการศึกษา 2550 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเคริจซี่; และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970) ได้ครูจำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยตัวแทนครูจาก 8 กลุ่มสาระ จำนวน 8 คน ทำการสรุปประเด็นการสนทนาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ทั้ง 6 ขั้นตอน พบว่า ครูมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1.ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ และขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้

1.2.ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

2.ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม สรุปจากการจัดสนทนากลุ่มได้ 3 ด้านดังนี้

2.1.การเขียนแผนการสอน ครูส่วนใหญ่ทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับการเขียนแผนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก และไม่มั่นใจในการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะคือ เบื้องต้นให้เขียนแผนย้อนกลับจากการปฏิบัติ และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำ และสร้างมาตรฐานในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2.การประเมินผล ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับการประเมินผลจากการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นเรื่องที่ยาก ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะได้ผลแตกต่างกันไปตามความเข้มข้นและความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน ข้อเสนอแนะ คือ เบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน โดยเริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน ทำให้เกิดการปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกันและเท่าเทียมกัน แล้วจึงมาร่วมกันพัฒนาเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานต่อไป

2.3.การบรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระได้ร้อยละ 100 แต่การนำไปใช้จริงและความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85 และคาดว่าจะเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 50 ยังอยู่ในระดับต้น เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้แล้วจึงมีการปฏิบัติตาม ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้นิยามไว้ ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม ต้องสร้างความสำคัญให้ผู้สอนตระหนักถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งการบริหารหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัธยมควรจัดการส่งเสริมและกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอให้ครูผู้สอนทุกคนมุ่งมั่นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรลุสู่ขั้นระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอก

A STUDY OF CURRICULUM DEVELOPMENT ACCORDING TO SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY AT RAJAVINIT MATHAYOM SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
SUREEPORN WONGSAWATSUK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2008

Sureeporn Wongsawatsuk. (2008). *A Study of Curriculum Development according to Sufficiency Economy Philosophy at Rajavinit Mathayom School*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Asst.Prof. Dr. Puongrat Kesonpat.

The main objective of this research was to study curriculum development according to Sufficiency Economy Philosophy at Rajavinit Mathayom School in 6 stages: 1) Stage of curriculum problem analysis and integration of Sufficiency Economy Philosophy. 2) Stage of workshop and knowledge study. 3) Stage of building learning principle processes. 4) Stage of Making learning unit examples. 5) Stage of trying out the curriculum. 6) Stage of evaluating the experiment curriculum. Another objective was to study related problems and suggestions on the use of the school curriculum according to Sufficiency Economy Philosophy. The questionnaire respondent sample consisted of 86 teachers at Rajavinit Mathayom School, determined the sample size by using Krejcie and Morgan's (1970) Table. The 5-point Likert style questionnaire used in the survey had a Cronbach's alpha coefficient of 0.98. The data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Key informants in the focus group were 8 representatives from 8 subject areas. A content analysis was used in the analysis of focus group data.

The result revealed as follow.

1. The teachers participated in 6 stages of school curriculum development according to Sufficiency Economy Philosophy at Rajavinit Mathayom School as a whole at the moderate level. When considered individual stages it revealed as follows.

1.1 The teachers participated at the quite high level in 3 stages: Curriculum problem analysis and integration of Sufficiency Economy Philosophy, Workshop and knowledge study, and Building learning principle processes.

1.2 The teachers participated at the moderate level in 3 stages: Making learning unit examples, Trying out the curriculum, and Evaluating the experiment curriculum.

2. Problems and suggestions on the use of the school curriculum according to Sufficiency Economy Philosophy concluded from the focus group in 3 areas are as follows.

2.1. Lesson plan writing. Most teachers indicated similar opinions on the difficulty of writing lesson plan to make it link concretely with the 3 pillars and 2 conditions

of Sufficiency Economy Philosophy. They were not confident in such practice. Suggestions included: at the beginning, writing lesson plan based on practices and inviting experts to give advices, and building detailed standards for individual subject areas.

2.2. Evaluation. Teachers from every subject area had similar opinions on the difficulty of the evaluation of learning through the curriculum which integrated Sufficiency Economy Philosophy, no evaluation instrument of the same standard was available yet. Teachers observed and recorded student behaviors which yielded various results according to individual teachers' strict and regular practices. Suggestions included: at the beginning, tuning teachers' strict and regular practices to the same standard level, starting by following strictly common school regulations to evoke harmonious and equivalent practices, then cooperating in developing standard instrument.

2.3. Goal achievement. Teachers in individual subject areas integrated the principles of Sufficiency Economy Philosophy in subject matters 100%, the integration in real and regular practices depended on individual teachers 85%, and the expected outcomes of learners 50%. According to the group's definition, the student behavior was still at the basic level - being aware then taking action. Suggestions included: Rajavinit Mathayom School administrators having to make teachers realize the importance of applying Sufficiency Economy Philosophy in instruction, the curriculum administration of the school consistently encouraging every teacher to elevate the student behavior to level 2 by repetition – making student practice continuously approaching level 3 which was the ultimate goal – student realization of values, self-sensation, and being able to practice by themselves.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ของ สุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงรัตน์ เกษรแพทย์)

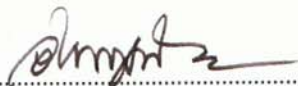
กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณ ดัณฑ์เจริญรัตน์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. งาม งามพัฒน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

ชมรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง ติดตาม และกำกับการทำสารนิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ตันต์เจริญรัตน์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ท.ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์กฤษทีรา บุญเลี้ยง และอาจารย์เยาวลักษณ์ สมคะเน ที่ได้กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจนเป็นที่เรียบร้อย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือด้วยดีในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ขอบคุณนางสาววิภารัตน์ ธรรมธรสิริ และนางสาวภาศิตา วิทยาขจรศาสตร์ ผู้ช่วยในการจัดสนทนากลุ่มให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย และขอบคุณนางสาวอรพิน อธิคมวิทยา ผู้ที่ให้การส่งเสริม ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือกับผู้วิจัยให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างราบรื่นในทุกเรื่อง รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย และบริษัทเจเทคโตะ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยเฉพาะนางฉวีวรรณ ทับนิล ที่มีความห่วงใย สนับสนุนในการทำวิจัย จนสามารถสำเร็จได้ด้วยดี

และขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ดร. ไชยา อีเคตะ ประธานองค์กรโซคาซากลที่เคารพรักของผู้วิจัย และได้แนะนำความคิดของท่านมาเป็นแนวทาง เป็นแรงบันดาลใจ ทำให้ผู้วิจัยสามารถมีความตั้งใจ และเป็นกำลังใจในการดำเนินงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว

สุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของเนื้อหา.....	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 8
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการศึกษา.....	9
ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง.....	9
หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.....	12
แนวคิดสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา.....	13
การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา.....	20
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	25
รูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	29
แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร.....	30
ความหมายของหลักสูตร.....	30
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	31
ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร.....	32
ครูกับหลักสูตร.....	37
การนำหลักสูตรไปใช้.....	38
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	40
การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
โรงเรียนราชวินิต มัธยม.....	49
ประวัติและความเป็นมาโรงเรียนราชวินิต มัธยม.....	49
การส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความจำเป็นและแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	
ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม.....	57
หลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
โรงเรียนราชวินิต มัธยม.....	61
ตัวอย่างหลักสูตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน	
ราชวินิต มัธยม.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
งานวิจัยในประเทศ.....	71
งานวิจัยต่างประเทศ.....	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	97
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	97
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	114
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นที่สอนของครู.....	82
2 จำนวนและร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของครู.....	83
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยรวม และรายด้าน.....	84
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็นรายข้อ.....	85
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ.....	86
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนกรเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ.....	87
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ.....	88
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ จำแนกเป็นรายข้อ.....	89
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม	

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

9 (ต่อ)

 ในขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

 จำแนกเป็นรายข้อ..... 90

10 ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

 ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม..... 91

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดภาวะผันผวนอย่างรุนแรง การลงทุนหยุดชะงัก เกิดภาวะว่างงาน คนไทยหลงกระแสน เกิดความเชื่อว่าของสากล หรือของฝรั่งเป็นของดี มุ่งเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ ตลอดจนเปิดเสรีตามแฟชั่น โดยเฉพาะด้านการเงิน การคลัง ทั้งๆที่ยังขาดความพร้อมใดๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหาร ด้านกฎหมาย ฯลฯ และปราศจากความเข้าใจในสาระที่เป็นหลักสำคัญของเรื่องต่างๆ ในสังคม เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ทำให้เกิดภาวะหลง-โลภ-โง่-โง้ง-กต มาครอบงำชีวิตประจำวันของคนไทย ลืมพื้นฐานสังคม สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตไทย จนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทวีความรุนแรงมากขึ้น และรวดเร็วกว่าที่ภาครัฐบาล และภาคเอกชนจะตั้งรับได้ทัน ไม่ได้มีแผนรองรับการล้มระเนระนาดทางเศรษฐกิจ และแผนพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมามุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงทุ่มเทขยายการผลิตไปในด้านอุตสาหกรรมมากกว่าด้านเกษตรกรรม (สุเมธ ตันติเวชกุล. 2541: 4-5)

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ และระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงได้ริเริ่มกระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศในแนวใหม่ ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 ที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนด้วย และในที่สุดก็ได้นำไปสู่การปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศใหม่ที่ไม่มองการพัฒนาประเทศแบบแยกส่วน แต่หันมาเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ยังพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แต่ได้ขยายกระบวนการมีส่วนร่วมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และทุกฝ่ายยังเห็นพ้องต้องกันให้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ และเป็นทิศทางหลักในอนาคตต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) ในการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะ 10 – 15 ปีข้างหน้า และมุ่งเน้นให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมมาร่วมดำเนินการให้แผนฯ ฉบับ 10 มาสู่การปฏิบัติ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

ในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น (Normative) โดยมีพื้นฐาน มาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย ในทุกระดับและตลอดเวลา โดยมีแนวคิดทางสายกลางเป็นหลัก แนวคิดที่สำคัญ (ปรียานุช พินุลสรารุช.2549: ออนไลน์) ด้วยวิธีการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเรียกว่า “เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง” (Relative Self-Sufficient Economy) จึงเป็นรูปแบบ หนึ่งที่คนประชาชนคนไทยทั้งมวลควรน้อมเกล้าฯไว้ปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้รอดพ้นจากภัยหายนะ ทางเศรษฐกิจครั้งนี้อย่างปลอดภัย (สุเมธ ตันติเวชกุล. 2541: 4-5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ซึ่งพรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นี้แสดงจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การศึกษา การเปลี่ยนแปลงสังคม การสร้างเด็กให้มีความรู้ มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติ (ผู้จัดการออนไลน์. 2549: ออนไลน์) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาก ต้องการให้ช่วยกัน ทำความเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงมิได้ขัดกับเศรษฐกิจเสรี รวมทั้งควรทำเป็นหลักสูตร และ ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการทำแล้ว คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ และส่งเสริมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะ ด้านการเกษตรเท่านั้น (จิราวรรณ พิเศษสลกกิจ. 2549: ออนไลน์)

ในการจัดทำหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้พยายามส่งเสริม และได้จัด สัมมนาเชิงปฏิบัติการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน เพื่อระดมความคิดเห็น จากเครือข่ายการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับช่วงชั้นที่1-4 ระดับอาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการวางรากฐาน การพัฒนาการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นางมณฑา ศังขะเกษณ์ ได้เป็นประธานในการจัดสัมมนาในครั้งนี้พร้อมทั้งให้นโยบายว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแผนจะดำเนินการสอดแทรกปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 3 ส่วน คือ (1) สอดแทรกไว้ในสาระการเรียนรู้ (2) สอดแทรกไว้ในกิจกรรม และ (3) สอดแทรกไว้ในการบริหารจัดการ ในการสัมมนาครั้งนี้ผู้บริหารและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับ ภาคการศึกษาในช่วงชั้นต่างๆ ได้ร่วมกันระดมสมอง ยกย่องหน่วยงานเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้สาระเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหน่วยงานเรียนรู้ที่บูรณาการเศรษฐกิจ พอเพียงเข้าใน 8 กลุ่มสาระ ตามช่วงชั้นการเรียนการสอน 4 ช่วงชั้น ระดับป. 1 – ม. 6 ระดับ อาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียนด้วย และได้ร่วมกันโยกสภาระของหน่วยงานเรียนการสอน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เข้ากับองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลัก 3 ห่วง

2 เงื่อนไข (โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. 2549: ออนไลน์) องค์ประกอบใน 3 ห่วง คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และมี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม (ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2549: ออนไลน์)

นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมรอบๆ แล้วสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาครัฐกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจ หรือภาระหน้าที่ร่วมในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมายมาตรฐานแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ และการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้(คุณครู.คอม. 2549: ออนไลน์)

โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม เป็นโรงเรียนเครือข่ายของโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร่วมมือกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ยั่งยืน และด้วยปัญหาของคุณลักษณะของผู้เรียนด้านความสามารถคิดและวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่างๆ ที่มีระดับที่ต้องพัฒนา จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2547 การประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม ได้รับคำแนะนำในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนก็คือ ควรจัดทำแผนพัฒนาครูให้ความสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะผู้เรียนในด้านการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ต่างๆ มาวางแผนการทำงานหรือโครงการในช่วงชั้นต่างๆ ได้ ผู้บริหารควรจูงใจครูให้ตระหนักถึงการทำงานอย่างมีระบบ มีหลักฐานมีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง (รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2548. 2548: 20-21) และด้วยโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม ถือกำเนิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จึงได้มีการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน คือ สนองโครงการพระราชดำริ รักษาศักดิ์ศรีสถาบันจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นความรู้คู่คุณธรรม และด้วยพันธกิจที่สำคัญก็คือ สืบสานโครงการพระราชดำริ ผดุงเกียรติสถาบันราชวินิต มัชฌิม จนกระทั่งในปีพ.ศ.2548 โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม ได้รับคัดเลือกเข้ามาเป็นโรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ด้วยการดำเนินโครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตไทยเพื่อสืบสานงานพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งโรงเรียนได้ดำเนินนโยบายในการสืบสานโครงการพระราชดำริ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

ด้วยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเริ่มเป็นพัฒนาจากครูกลุ่มสาระบางกลุ่ม ซึ่งมีครูที่มีความรู้ความเข้าใจ เริ่มทดลองพัฒนาการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร และในปีพ.ศ.2549 โรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาให้เกิดคุณภาพทางการศึกษาอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดการส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาสามารถเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีระบบภูมิคุ้มกัน เติร์มพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 8-9)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัธยมเป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่สถานศึกษาอย่างเต็มระบบการจัดการเรียนการสอน จึงกล่าวได้ว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม สารนิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ 3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ 4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม สามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนอื่นที่สนใจ
2. ได้ข้อมูลจากปัญหาและข้อเสนอแนะจากการนำหลักสูตรไปใช้ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยมใน 6 ขั้นตอน
2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม .

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 113 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 ครูของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนตัวอย่างใช้ตารางเครชี และมอร์แกน (Krejcie and morgan. 1970: 608) ได้ 86 คน

2.2.2 ผู้แทนครูโรงเรียนราชวินิต มัธยมจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยมีนางกฤษณา บุญเลี้ยง เป็นหัวหน้าคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม ซึ่งพัฒนาจากสภาพปัญหา จากการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู โดยบูรณาการการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชา ปรับหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ และในกลุ่มสาระใดสามารถปรับพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้รายปี และคำอธิบายรายวิชาได้ ก็สามารถปฏิบัติได้ ดังนั้นหลักสูตรจึงมีลักษณะที่ยึดหยุ่นตามความเป็นไปได้ของการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความสามารถของครูผู้จัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน แก้ไขปรับปรุงกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้รายปี (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 8-9) ใน 2 ประเด็นดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัธยมมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน

ซึ่งในครั้งนี้อยู่ศึกษาใน 6 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้แก่ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ขั้นตอนการจัดกรอบและองค์ความรู้ 3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนกรเรียนรู้ 4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การพัฒนาหลักสูตร** หมายถึง กระบวนการสร้าง ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน และความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. **หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของครู เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ 2 เงื่อนไข หรือเรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัธยม มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การหาปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีการระดมความคิดของครู นำผลที่ได้ส่งให้แต่ละกลุ่มสาระวิเคราะห์ปัญหา พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไข และจัดประชุมทางวิชาการกับหัวหน้ากลุ่มสาระและตัวแทนแต่ละกลุ่มสาระจนได้บทสรุปว่าต้องแก้ปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมนักเรียน จึงต้องพัฒนาหลักสูตรด้วยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางหลัก ให้ประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปทั้ง 8 กลุ่มสาระ

2.2. ขั้นตอนการจัดการกรอบและองค์ความรู้ หมายถึง การให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาบุคลากร และฝ่ายวิชาการ ด้วยวิธีการขยายความรู้จากเพื่อนครูถึงครู เชิญวิทยากรมาบรรยายไปทัศนศึกษาดูงานจากภายนอก

2.3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนกรเรียนรู้ หมายถึง การสร้างแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเอง รู้จักตนเอง เป็นคนมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง

2.4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการเตรียมวิธีการประเมินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ หมายถึง การแปลงหลักสูตรมาสู่การสอน โดยครูกำหนดวิธีการเรียนการสอน กำหนดกิจกรรม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อต่างๆ และเตรียมการวัด ประเมินผล เพื่อตรวจสอบ

2.6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง หมายถึง การวัดผลของการทดลองหลักสูตรในเรื่อง ผลที่คาดหวังของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล

3. ปัญหา หมายถึง ข้ออุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางที่มีต่อครูในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัชฌม

4. ข้อเสนอแนะ หมายถึง คำแนะนำหรือข้อคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือแนวทางการแก้ไขในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัชฌม

5. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า โดยมีเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการศึกษา
 - 1.1. ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.2. หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.3. แนวคิดสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
 - 1.4. การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
 - 1.5. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
 - 1.6. รูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
2. แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.1. ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2. องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.3. ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.4. ครุกับหลักสูตร
 - 2.5. การนำหลักสูตรไปใช้
 - 2.6. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม
 - 3.1. ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนราชวินิต มัธยม
 - 3.2. การส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม
 - 3.3. ความจำเป็นและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม
 - 3.4. หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม
 - 3.5. ตัวอย่างการจัดหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1. งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2. งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการศึกษา

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ อาจจะใช้วิธี เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน แล้วจึงเริ่มปลูกฝังโดยผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน

1.1. ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ความสำคัญในการดำเนินชีวิตของสังคมไทย ทำให้การดำรงชีวิตมีความสุข โดยไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น เน้นการบริหารจัดการอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ ด้วยการดำเนินงานด้วยความพอประมาณ และความมีเหตุผล อาศัยความสามัคคี ขยัน อดทน ด้วยการกระทำเพียงเศษ 1 ส่วน 4 ของการดำเนินชีวิตในการพึ่งตนเอง ก็สามารถอยู่ได้แล้ว มีความพอมีพอกินแล้ว ซึ่งเรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แล้วจึงพัฒนาเป็นแบบก้าวหน้า คือ การพัฒนาชุมชนและสังคมให้ยั่งยืน (สุภาพร มากแจ้ง. 2544: 13-15) ในการนำไปใช้ จึงต้องมีความเข้าใจในความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้จัดแบ่งความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ

1.1.1. ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในแต่ละปี ดังนี้

พระราชดำรัส 4 ธันวาคม 2541 ความว่า “... สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีความพอเพียง พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็คือความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจหรือระบบพอเพียง พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ฉะนั้นความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล “

พระราชดำรัส 4 ธันวาคม 2542 ความว่า “ พอเพียงในทฤษฎีคือ ให้สามารถดำเนินงานได้ สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน แต่ว่าค่อยๆ พัฒนาขึ้นมากก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยระหว่างหมู่บ้าน หรือระหว่างอำเภอ จังหวัด ประเทศ ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน ... ธุรกิจหรือกิจการอุตสาหกรรมสมัยใหม่นี้ คนเดียวไม่สามารถที่จะรวบรวมทุนมาสร้างกิจการ กิจการที่ใหญ่... เชื้อน ป่าไม้ คนเดียวทำไม่ได้... หรือแม้แต่หน่วยราชการหนึ่งเดียวทำไม่ได้ ... หมายความว่ากิจการไม่ได้อยู่ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แต่เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ก็พอเพียง เพราะว่าถ้าทำแล้วคนอาจจะเกี่ยวข้องกับกิจการนี้มากมาย ทำให้ส่วนรวมได้ประโยชน์และจะทำให้เจริญ ... “

พระราชดำรัส 4 ธันวาคม 2543 ความว่า “...ประเทศจะอยู่ได้เพราะว่าปฏิบัติอย่างไร มีประสิทธิภาพ น้ำไม่ท่วม และประหยัด ทั้งหมดนี้ พูดอย่างนี้ก็คือ เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย้าแล้วย้าอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy หมายความว่าประหยัดแต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล

จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข แต่พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากที่สุด...”

ดังนั้นความหมายเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาในแต่ละปี หมายถึง มีความพอประมาณและมีเหตุผล ให้สามารถดำเนินงานได้ มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา แต่พอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ก็สามารถทำได้ ตรงกับภาษาอังกฤษ คือ Sufficiency Economy คือ ประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอะล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล โดยมีความพอเพียงเป็น 2 ระดับ คือ ความพอเพียงในระดับบุคคล เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แล้วจึงพัฒนาในระดับกลุ่ม เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

1.1.2. ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักวิชาการ ดังนี้

เพชรภรณ์ ธีรรมย์ (2542: 44) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพยายาม ช่วยตนเองให้มากที่สุดที่จะทำได้ “พอมี พอกิน” โดยเฉพาะอาหาร และที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถจะผลิตเองได้ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่น หรือในประเทศให้ได้มากที่สุด พยายามก่อหนี้ให้น้อยที่สุด และควรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และพอใจในสิ่งที่ได้รับมาโดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีรายจ่ายไม่เกินรายรับ

ปริยานุช พินุลสรารุท (2549: ออนไลน์) ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่างๆ ของการกระทำ ความมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเพื่อพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งด้านบวก และด้านลบที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เงื่อนไข การตัดสินใจในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้ควบคู่กับคุณธรรมกล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการนำแผนไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ และเงื่อนไข คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาและรอบคอบในการดำเนินชีวิต

วินัย ประวันนา (2544: 10) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัว หรือชุมชนได้โดยอาศัยหลักการพึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยเฉพาะอาชีพการเกษตร ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรดิน และน้ำที่สมบูรณ์ ถ้าหากมีการจัดสรรอย่างเหมาะสมก็จะสามารถพัฒนาผลผลิตเลี้ยงประชากรทั่วประเทศได้อย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหลักสำคัญ คือ ให้เกษตรกรมีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้ (Self-Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541: 2) เศรษฐกิจพอเพียง เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจ

ที่พึ่งตนเองได้ หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด หากกล่าวโดยสรุป ก็คือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต

ประเวศ วะสี (2542: 4-5) เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่า ไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค และมีความพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ด้วยกันคือ 1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจทอดทิ้งกัน 2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก 3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน 4. ชุมชนเข้มแข็ง พอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม 5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง 6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคง 7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชั่ววูบวาบ เดี่ยวจนเดี๋ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกินไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ตัดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงจึงทำให้สุขภาพจิตดี

มูลนิธิชัยพัฒนา (2549: ออนไลน์) พอเพียง หมายถึง “พอมีพอกิน” พอมีพอกิน ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ ไม่มีพอมีพอกิน จึงจะต้องเป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราได้ แต่ว่า “พอ” ทรงเปรียบเทียบกับคำว่า พอเพียง กับคำว่า Self-Sufficiency ว่า Self-Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง ป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. 2545: 9 – 10 อ้างอิงถึง คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2542: 30) ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดี ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายในต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

ดังนั้นความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักวิชาการ หมายถึง การพึ่งตนเองมากที่สุด ให้พอมีพอกิน ไม่มากเกินไป น้อยไป ในการประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ผลิตไม่ได้เองก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอก มีการกระทำที่มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก อาศัยความรู้คู่คุณธรรม มีความรอบคอบ และความระมัดระวังในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน นอกจากนี้จะมีความพอเพียงในครอบครัว ต้องมีความพอเพียงด้านจิตใจ สิ่งแวดล้อม ปัญญา วัฒนธรรม มีความมั่นคง และก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง

ดังนั้นความหมายเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความคิดเห็นของนักวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติด้วยการพึ่งตนเองมากที่สุด ด้วยทางสายกลาง อย่างพอดี พอมี พอกิน ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้อย่างมีคุณค่า ไม่สร้างความเดือดร้อน และไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นด้วยการตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล และมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

1.2. หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณา ดังนี้คือ (สำนักงาน ก.ศ.ศ. สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549: 6)

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะความพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติได้ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ 2 เงื่อนไข หรือเรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้ (ปริยานุช พิบูลสรารุช. 2549: ออนไลน์)

คุณลักษณะ 3 ประการ หรือ 3 ห่วง คือ

1. พอประมาณ คือ ความพอเหมาะกับตนเอง สิ่งแวดล้อม และสังคมตนเอง ไม่มากไป น้อยไป ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และมีความสมดุลระหว่างจ่ายกับรายรับ

2. มีเหตุมีผล คือ การตัดสินใจความพอเพียง อย่างมีเหตุมีผลจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง จากผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้วยความไม่ประมาท มีสติ มีความจำเป็น ไม่เกินฐานะ ประหยัดคุ้มค่า

3. มีภูมิคุ้มกัน คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ พิจารณาความเป็นไปได้ของสถานการณ์ มีความพร้อมในการรับความเสี่ยง ด้วยการวางแผน การออมเงิน การแบ่งปันผู้อื่น และการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

คุณลักษณะ 2 เจื่อนไข คือ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

เจื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เจื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ฉะนั้นหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ กรอบแนวคิดที่แสดงถึงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และมีคุณลักษณะความพอเพียงที่สำคัญ 3 ประการ 2 เจื่อนไข หรือเรียกว่า 3 ห่วง 2 เจื่อน ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และเจื่อนไขความรู้ และคุณธรรม

1.3 แนวคิดสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดสาระการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 เรื่องแนวการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษา สาระการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การประเมินผู้เรียน หลักสูตรการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านการศึกษา ซึ่งมีหลักในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับการส่งเสริมให้สามารถพัฒนาตามศักยภาพ จนทำให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ด้วยการมีสาระการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ที่ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยการบูรณาการในส่วนที่เป็นสาระความรู้ นั้น เป็นความรู้ที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ชาวไทยจะต้องรับรู้เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตในสังคม และอีกส่วนหนึ่งเป็นความรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงในระดับสากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาซึ่งเป็นภาษาสากล การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้ในเรื่องการใช้ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้และทักษะในเรื่องการจัดการ การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดทำสาระของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายตามหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลปกติให้มีความสำคัญ

กับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้านการศึกษา สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรและสถาบันต่างๆในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้านการศึกษา เป็นสังคมหรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ (ครูกับแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2549: ออนไลน์) ฉะนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ จึงต้องพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับสาระสำคัญในแนวทางหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

1.3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามในปีแรกของแผนฯ ประเทศไทยต้องประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อคนและสังคมเป็นอย่างมาก จึงต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพมั่นคง และลดผลกระทบจากวิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 สรุปได้ว่า ประสบความสำเร็จที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวสู่ ความมั่นคง ความยากจนลดลง ขณะเดียวกันระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การมีหลักประกันสุขภาพที่มี การปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยครอบคลุมคนส่วนใหญ่ของประเทศ และการลดลงของปัญหาอาชญากรรม ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทย ยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงยึดถือปรัชญา “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติ ในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีวิสัยทัศน์มุ่งให้ประเทศไทย พัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนอยู่ ภายใต้ ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาลดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” และมีพันธกิจ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคอนให้มี คุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดีอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อม ในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมี ประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกาและกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม
 3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้คุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
 4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร
- เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทย จะต้องปรับตัว ในอนาคต และเพื่อก้าวไปสู่ วิสัยทัศน์ การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ ดังนี้

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้าง บริการสุขภาพ อย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนนำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

4. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

5. เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

6. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ ของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่ กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงอันเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนา ฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

1.3.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 – 2559

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมาตรา 33 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้ดำเนินการจัดทำ “แผน

การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ “ ซึ่งจะเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ” ขึ้นเป็นแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องต้องกันทั้งประเทศ ในช่วงระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 – 2559 อย่างบูรณาการคุณภาพชีวิตในทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนนโยบาย มาตรการ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมไทยในกาลสมัยของการปฏิรูปนี้ กระบวนการจัดทำแผน มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เริ่มต้นการจัดทำร่างตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2543 ผ่านขั้นตอนการระดมความคิดเห็น การตรวจสอบ ทรวาทนหลายครั้งหลายหนโดยละเอียดและอย่างกว้างขวาง จนผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในเดือนมกราคม พ.ศ. 2545 และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ให้ประกาศใช้และการนำแผนสู่การปฏิบัติ มุ่งเน้นการระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติทุกขั้นตอน รวมทั้งการมีกลไกในการบริหารแผน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้เป้าหมายและความมุ่งมั่นร่วมกัน ที่จะได้เห็นคนไทย และสังคมไทยก้าวเดินเคียงบ่าเคียงไหล่ไปพร้อมกับชุมชนนานาชาติ โดยมีสติรู้เท่าทัน มีขีดความสามารถพร้อมสมบูรณ์ และยังคงธำรงคุณค่าวัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบน้ำใจไทยเอาไว้ได้ ไม่ว่าจะตกอยู่ในสถานการณ์ใด

แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี พ.ศ. 2545 – 2559 ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการนำสาระของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เสร็จสมบูรณ์ทั้งกระบวนการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในช่วงระยะเวลา 15 ปี ที่สอดคล้องต้องกันทั้งประเทศ **ในแผนการศึกษาแห่งชาติได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐาน**ในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีดุลยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง จากปรัชญาพื้นฐานและกรอบแนวคิดข้างต้น เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ จึงมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมमानฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา ในมาตรา 81 ไว้ว่า “ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาระบบวิชาชีพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” จากบทบัญญัติ ได้มีการดำเนินการในกระบวนการทางนิติบัญญัติจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยให้เป็นกฎหมายแม่บทที่เชื่อมต่อกับบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อเป็นฐานหลักในนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาของประเทศ และเป็นฐานหลักเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ ดำเนินการโดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมีผลภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต ตลอดจนการทบทวนผลการพัฒนา และสถานะของประเทศได้สะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวหันมาทบทวนกระบวนการพัฒนาศักยภาพในทิศทางที่พึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปในทางสายกลาง บนพื้นฐานดุลยภาพเชิงพลวัตของการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการทั้งมิติ ตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติ ทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังได้ ยึดความสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ด้วยแล้ว การพัฒนาประเทศให้สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

จำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญต่อการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์ และคุณค่าของชาติทั้งทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเป็นเสมือนเสาหลักในการพัฒนาประเทศ โดยการเสริมสร้างทุนสังคม ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ครอบครัวมีความอบอุ่น มั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็ง และรวมพลังเป็นเครือข่ายในการพัฒนาสำหรับการเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัว อย่างมีเสถียรภาพ มีคุณภาพ มีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และการลงทุน ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจฐานราก เพื่อกระจายผลประโยชน์ จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ในส่วนของการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มุ่งพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการ เข้าถึงและจัดการทรัพยากรเพื่อสงวนรักษาให้ทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมคงความอุดมสมบูรณ์ เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ และเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของคนไทยให้มีความสุขอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างระบบโครงสร้าง กลไก และกระบวนการบริหารพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย โดยบูรณาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและทุกระดับในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็น ธรรมและยั่งยืน พร้อมทั้งปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ลดบทบาทอำนาจของราชการในส่วนกลางและเพิ่มบทบาท มอบอำนาจและกระจายอำนาจการตัดสินใจ การดำเนินการ และกระจายการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและการปฏิรูปธุรกิจเอกชนให้เข้มแข็ง สุจริต โปร่งใส และเร่งปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อสร้างสมดุลในการจัดสรรและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้ทั่วถึง เป็นธรรม โดยต้องดำเนินการรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงควบคู่ไปด้วย อันจะสนับสนุนให้การบริหารจัดการประเทศสู่ดุลยภาพ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง นำไปสู่สันติสุขและความยั่งยืน

ดังนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ ที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องต้องกันทั้งประเทศ ในช่วงระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 – 2559 บูรณาการคุณภาพชีวิตในทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แนวนโยบาย มาตรการ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมไทยในกาลสมัยของการปฏิรูปนี้ จึงได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4 การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงฉบับที่ 10 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน ได้มุ่งส่งเสริมพัฒนาประเทศโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน และจากแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้ทุกระดับและทุกท้องถิ่นนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันได้มีองค์กรที่ดำเนินการทางการศึกษาพยายามขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1.4.1 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน มีฯพณฯ องคมนตรี นายแพทย์เกษม วัฒนชัย เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ มีดร.ปริญญ์ พิบูลสรวุฑ เป็นประธาน มีผู้แทนและนักวิชาการจากองค์กรต่างๆ ร่วมเป็นคณะทำงาน 12 คน และมีเจ้าหน้าที่โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง และเจ้าหน้าที่ สศช.ร่วมเป็นฝ่ายเลขานุการฯ ได้ร่วมจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษา ในระดับต่างๆ ทั้งในและนอกระบบ สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม โดยมีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อน คือ สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และให้บุคลากรด้านการศึกษา สามารถนำหลักคิด ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข ซึ่งการขับเคลื่อนมี 3 ด้าน คือ การเชื่อมโยงประสานเครือข่ายการพัฒนาวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้แต่ละองค์กรมีแผนงาน แผนปฏิบัติงานของตนเอง และใช้ทรัพยากรของตนเอง ทุกองค์กรหลักรวมพลังขับเคลื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมพลังขยายผล และร่วมมือกับพันธมิตร นอกเครือข่าย เพื่อขยายผล (ปริญญ์ พิบูลสรวุฑ. 2550: 14)

1.4.2 กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)

กระทรวงศึกษาธิการมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2549 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน คณะกรรมการดำเนินงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นฝ่ายเลขานุการ ร่วมกันกำหนดนโยบายการดำเนินงาน และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้พิจารณาแผนงานโครงการ งบประมาณที่ดำเนินการ เสนอแนะแนวทาง ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ควบคุม กำกับติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานโครงการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ และสร้างขวัญกำลังใจต่อหน่วยงาน (ปริญญ์ พิบูลสรวุฑ.2550 : 16) การส่งเสริม

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการวางนโยบายเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในปีพ.ศ.2549 กระทรวงศึกษาธิการมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในฐานะที่ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา จึงได้น้อมนำพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปรัชญาในการส่งเสริมให้สถานศึกษาทั่วประเทศนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางสังคม รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำเนินชีวิตของตนให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง และมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีแผนการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ ประสานความร่วมมือระหว่างทุกองค์กรหลักและหน่วยงานในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งหน่วยงานนอกสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผ่านคณะกรรมการโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีการดำเนินงานหลัก 4 ด้าน ได้แก่ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 6)

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ มีกิจกรรมหลัก คือ

1.1. การพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจน

กิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับสาระการเรียนรู้ทุกสาระ ตลอดจนบูรณาการในการบริหารจัดการในสถานศึกษา การสังเคราะห์องค์ความรู้จากสถานศึกษาเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จ การประกวดสื่อการเรียนการสอน การประกวดโครงงาน เป็นต้น

1.2. การพัฒนาบุคลากรเครือข่าย โดยจัดอบรม ให้ความรู้วิทยากร

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ครูในสถานศึกษา ครูภูมิปัญญาไทย ศึกษานิเทศก์ ประชาชนที่เป็นเครือข่าย รวมทั้งการจัดเวทีชาวบ้านด้วย

1.3. การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ โดยรวบรวมบุคคล

ตัวอย่าง สถานศึกษาตัวอย่าง และชุมชนตัวอย่างเพื่อเผยแพร่ รวมทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ เป็นต้น

2. การนำสู่การปฏิบัติ โดยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน

การสอน และการบริหารจัดการในสถานศึกษา

3. การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยการจัดทำฐานข้อมูล

กลางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งบรรจุองค์ความรู้และข้อมูลเครือข่ายสถานศึกษา บุคลากร ชุมชน ในเว็บไซต์ การจัดประชุมสัมมนาเครือข่าย การสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นต้น

4. การติดตามประเมินผล โดยการพัฒนาดัชนีชี้วัดความพอเพียงของ

สถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การประเมินผลนักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่รับบริการ ตลอดจนการเชื่อมโยงผลงานของครู และผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จกับการประเมินวิทยฐานะด้วย

1.4.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ในปิงบประมาณพ.ศ.2550 นี้ ใช้หลักการGoals Approach ด้วยการนำนโยบายด้านสังคมของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้เป็นหลัก และใช้หลักการ Direct Approach ที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร (SWOT) กำหนดกลยุทธ์เพิ่มเติม เพื่อแก้ภาวะวิกฤตของสภาพปัญหา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป็นองค์หลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง โดยมีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน รวมทั้งกำหนดพันธกิจ ให้อย่างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยกย่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดการขับเคลื่อนนโยบายเป็น 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. กลยุทธ์เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย
2. กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
3. กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
4. กลยุทธ์กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
5. กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
6. กลยุทธ์เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลยุทธ์เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย เป็น 1 ใน 6 กลยุทธ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขับเคลื่อน และเป็นภารกิจที่สำคัญที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นในการศึกษา โดยมีกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้สอดแทรกหลักคุณธรรมนำความรู้และการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. พัฒนาครูไปสู่การจัดหลักสูตร และประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอน ควบคู่กับการสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม
3. สร้างเครือข่ายคุณธรรมของบ้าน วัด โรงเรียนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจร่วมทำ

การดำเนินงานของกิจกรรมในกลยุทธ์เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การส่งเสริม

คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายคุณธรรมนำความรู้ เป้าหมายผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนในสถานศึกษา/สพท./สพฐ. ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างเป็น วิถีชีวิต ดังนี้

1. ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “การมีวิถีชีวิตที่มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรมโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และวัฒนธรรมองค์กรที่เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตของตนเองและชุมชน”

2. เสริมสร้างค่านิยมประชาธิปไตย “การมีสิทธิและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาสังคมร่วมกันผ่านกระบวนการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจการร่วมตรวจสอบตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรนักเรียนเป็นลำดับแรก”

3. ส่งเสริมการสร้างความสมานฉันท์ “การดำรงเอกลักษณ์ของตน เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านการนับถือศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มผู้มีความแตกต่างเป็นลำดับแรก ”

1.4.4 สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านสถาบันการศึกษา และเยาวชนซึ่งมี ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุข เป็นประธาน ได้เชิญผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มาเป็นคณะทำงานงานขับเคลื่อนฯร่วมกัน และได้มีการจัดประชุมร่วมกันหลายครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้ง คณะทำงานจะรายงานความก้าวหน้าในหน่วยงานของตน และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำโครงการ โรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยใช้งบประมาณประจำปี 2549 ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจเมือง ตามแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548-2551 โดยมุ่งหวังให้ประชาชนของกรุงเทพฯ สามารถอยู่อย่างตั้งตัวและเติบโตได้ด้วยการน้อมนำกระแสพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพฯภายใต้แนวคิดที่ว่า ชีวิตกรุงเทพฯ ชีวิตพอเพียง เพื่อความสุขแบบพอเพียง ซึ่งสำนักงานการศึกษา มีหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของกรุงเทพฯ โดยขณะนี้ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 435 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 50 สำนักงานเขต ซึ่งมีทรัพยากรและสภาพทางภูมิศาสตร์ตลอดจนจุดเน้นในการพัฒนาที่แตกต่างกันไป และจากการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management) ส่งผลให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละสำนักงานเขต มีรูปแบบและลักษณะที่หลากหลายตามบริบทของพื้นที่ ประกอบกับสำนักงานการศึกษาได้มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมโครงการเกษตรปลอดสารพิษในโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงขณะนี้ มีโรงเรียนจำนวนมากที่ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งจะเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของกรุงเทพฯ สำนักงานการศึกษา

จึงเห็นควรที่จะมีการสร้างเสริมเติมเต็มในส่วนของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริแก่โรงเรียนที่ได้ดำเนิน และประสบความสำเร็จด้านเกษตรปลอดสารพิษที่มีความสำเร็จด้านเกษตรปลอดสารพิษที่มีความพร้อม และสมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินการ และสามารถพัฒนาสู่โรงเรียนต้นแบบเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในสังกัด ตลอดจนชุมชนและประชาชนชาวกรุงเทพฯต่อไป ฉะนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ดังนี้

1. เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชน และประชาชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพฯ โดยยึดหลัก ชีวิตพอเพียง เพื่อความสุขแบบพอเพียง
3. เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ เกิดแนวทางในการพัฒนาและสร้างแหล่งเรียนรู้ตามหลักแนวพระราชดำริในบริบทของตนเองในแต่ละพื้นที่

การจัดการศึกษาแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการตามนโยบายกรุงเทพฯ เพื่อสนับสนุนแผนการบริหารราชการกรุงเทพฯ พ.ศ. 2548 -2551 จากการที่สำนักงานการศึกษาเคยไปสังเกตการณ์การจัดทำตัวอย่างชุดหน่วยการเรียนรู้ครั้งแรก ที่อำเภอบางละมุง จ.ชลบุรี จึงเล็งเห็นความสำคัญในการจัดอบรม จึงได้เชิญ ดร.ปริยานุช พินุลสราวุธ บรรยายพิเศษ เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ณ โรงแรมปรีณพาลาเลซ จากนั้นก็จะได้จัดประชุมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง กับท่านรองพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ ซึ่งดูแลเรื่องนี้โดยตรง จากนั้นก็แต่งตั้งให้รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา คือ น.ส.ประนอม เอี่ยมประยูร และคณะให้ดำเนินการในเรื่องนี้โดยตรง โดยให้ดร.ปริยานุชและคณะวิทยากรครูพี่เลี้ยงที่เคยร่วมทำตัวอย่างหน่วยบูรณาการที่อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 11 คนมาช่วยเป็นพี่เลี้ยงวิทยากรประจำช่วงชั้น ที่1-3 ช่วงชั้น ในการประชุมปฏิบัติการจัดทำร่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่1-3 และร่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีครูที่ถูกคัดเลือกจากโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพฯ ทั้งสิ้น 130 คน จาก 80 โรงเรียน กำหนดการ 4 วัน ระหว่างวันที่ 6-9 มิถุนายน 2550 ณ หอประชุมโรงเรียนวัดดอกไม้ เขตยานนาวา เมื่อจัดทำร่างตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เสร็จ สำนักงานการศึกษาจึงจัดประชุมปฏิบัติการซักซ้อมความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา วันที่ 13 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องมรกต โรงแรมอินทรา รีเจนท์ โดยมี ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครู โรงเรียนละ 2 คนจำนวนทั้งสิ้น 436 คน โดยมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ นำร่างตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ไปใช้

ดังนั้นการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีความสำคัญกับการศึกษาในปัจจุบัน จึงทำให้หลายๆ องค์กรพยายามสนับสนุนและดำเนินการส่งเสริมให้เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ได้แก่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.5 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของแนวคิดด้านการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นความพอดีและการพึ่งตนเองเป็นหลัก และมุ่งแสวงหาความสมดุล และความเที่ยงธรรม ได้สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งภายในของชาติไทย นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำแนวคิดนี้มาใช้เป็นหลักในการพัฒนาความสัมพันธ์ความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งต้องพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ด้วย(ปริยานุช พินุลสราวุธ. 2549: ออนไลน์) จึงมีการน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้การจัดการศึกษาซึ่งผู้วิจัยรวบรวมได้ ดังนี้

1.5.1 ในกระบวนการผลิตบัณฑิต สามารถทำได้โดย (สุภาพร มากแจ้ง. 2544: 19-20)

1. บูรณาการแนวคิดทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม ทุกรายวิชา
2. พัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตของสถาบันราชภัฏฯ ให้เป็นผู้ยึดหลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิต คือ ใช้การบริหารจัดการที่มุ่งความคุ้มค่า และไม่มีส่วนเหลือ สามารถพึ่งพาตนเอง และเป็นที่พึ่งแก่ชุมชนและสังคมได้
3. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้หลักการของทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดสำคัญ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิต

1.5.2 นโยบายดำเนินตามแนวพระราชดำริ นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องมีเป้าหมายดังนี้ (พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. 2545: 16)

1. นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียน วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นวิถีชีวิตที่ต้องการ
2. ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนสามารถดำเนินการเกษตรในแนวเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแบบอย่างและขยายผลสู่ชุมชน ทั้งในเขตบริการและพื้นที่ใกล้เคียงได้
4. โรงเรียนมีความตระหนัก และเห็นคุณค่าในการดำเนินงานเกษตรแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.3 วิธีการจัดการเรียนรู้ แนวเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ ในโรงเรียนไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้ (พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. 2545: 16)

1. เริ่มจากการศึกษารายละเอียดเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเป็นเรื่องใหม่ที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา

2. ผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ศึกษาจากเอกสารและสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เชิญผู้มีความสามารถเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นวิทยากร ศึกษาดูงานจากสถานที่จริง ที่มีการจัดกิจกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. วิเคราะห์สภาพโรงเรียน เช่น สภาพพื้นที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สภาพแวดล้อม เพื่อหาความพร้อมในการจัดกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

1.5.4 การประยุกต์ใช้แนวคิดของทฤษฎีใหม่ในการจัดการศึกษา ประเด็นที่สามารถนำไปใช้ได้มีหลายประเด็นด้วยกัน ผู้เขียนยกเฉพาะที่สำคัญ ๆ มาอภิปราย ดังนี้ (กิริติวัฒน์ อัครเส. 2543: 27)

1. การประยุกต์ใช้ในด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ กระบวนการพึ่งตนเองเพื่อสามารถช่วยส่งเสริมคุณสมบัติที่พึงประสงค์จำนวนมาก ได้แก่ การรู้จักพึ่งตนเอง การดำรงชีวิตอย่างมีอิสระภาพ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการทำงานและการแก้ปัญหา ความสามารถในการแสวงหาและศึกษาข้อมูล ความรู้ และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการพัฒนาตนเอง และความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสามัคคีและขยัน อดทน ไม่ทอดทิ้ง

2. การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ทฤษฎีใหม่เป็นทฤษฎีที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้เกิดผลพอเพียงที่จะเลี้ยงตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ การศึกษาจึงน่าจะทำหน้าที่ในการพัฒนาสติปัญญาของบุคคลให้สามารถที่จะพึ่งตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น หลักสูตรจึงควรที่จะประกอบไปด้วยสาระที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันและปัญหาในการดำรงชีวิต โดยมีการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจและการพัฒนาในเรื่องนั้นๆ แต่เนื่องจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันในแต่ละแห่งอาจมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ จึงควรเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่ยึดกิจกรรมการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตเป็นแกน อันจะทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชีวิตได้จริง กิจกรรมการดำรงชีวิตควรเริ่มจากใกล้ตัวไปไกลตัว หรือจากระดับแคบไปกว้าง โดยมีการจัดสัดส่วนที่เหมาะสม

3. การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทฤษฎีใหม่ ได้กำหนดการดำเนินโครงการเป็นขั้นตอน 3 ขั้นตอนด้วยกัน เป็นการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไป ในปัจจุบันนี้ หลักสูตรได้กำหนดให้ครูสอนโดยในผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน อันจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและเรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต จึงนับได้ว่าเป็นความพยายามในการแก้ปัญหาที่ก้าวไปได้อีกขั้นหนึ่ง แต่การเรียนรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีใหม่ที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและ

การปฏิบัติควบคู่กันไป เรื่องสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรและการสอนพึงให้ความสำคัญ และดำเนินการอย่างจริงจังต่อไป แนวการสอนดังกล่าวควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

- 3.1. ควรจัดการเรียนการสอนโดยยึดจุดหมายหลัก ซึ่งได้แก่ กระบวนการพึ่งตนเองหรือการพัฒนาเป็นแกนในการสอนตลอดหลักสูตร
- 3.2. ควรจัดการเรียนการสอนให้มีลักษณะ ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด และความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง
- 3.3. ควรจัดการเรียนการสอนให้มีการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไปอย่างมีสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อความรู้กับการปฏิบัติจริง และส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ ให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถและความชำนาญในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์
- 3.4. ควรจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และวิถีชีวิตของครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ที่ต้องการจะปลูกฝังให้แก่ผู้เรียน
4. การประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษา การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ก็จำเป็นที่จะต้องมีการเกณฑ์และเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับสิ่งที่วัดด้วย เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่ อีกเรื่องหนึ่งที่วงการการศึกษาจะต้องให้ความสนใจและพยายามพัฒนาให้ทันต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลง

5. การประยุกต์ใช้ในการด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาในการดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น ปัญหาใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเล็งเห็น คือ การลงทุนที่ค่อนข้างสูงในปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็น ตามพระราชดำริ อันประจักษ์ชัดแล้วว่า ได้อำนวยประโยชน์อย่างมากแก่พสกนิกรโดยส่วนรวม ซึ่งได้แก่ “ การลงทุนเพื่อให้มีผลิตผลมากขึ้น ข้อหนึ่ง การลงทุนเพื่อให้ไม่ต้องเสียเงินอีกก้อนหนึ่ง เป็นสิ่งที่คุ้ม” (พระราชดำรัส พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540) ผู้บริหาร และสถาบันบัณฑิตและเอกชนพึงใช้เป็นหลักในการลงทุน ซึ่งหากมีการปฏิบัติเช่นนี้โดยทั่วไปแล้ว ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งประชาชนกำลังได้รับผลอยู่ในขณะนี้ ก็คงจะไม่ได้เกิดขึ้น

1.5.5 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้จัดทำแนวกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ในด้านเศรษฐกิจ ในด้านสังคมและพุทธศาสนา และในด้านสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สรุปได้ดังนี้ (ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2549: ออนไลน์)

1.5.5.1 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านเศรษฐกิจ

1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง มีหลักปฏิบัติ คือ ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล ใช้จ่ายอย่างพอประมาณ ใช้จ่ายอย่างประหยัด และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคเพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย เป็นต้น

2. รู้จักออมเงิน มีกลไก ลดความเสี่ยง ใช้ระบบสวัสดิการ ระบบออมเงิน และระบบสหกรณ์ ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ ออมวันละหนึ่งบาท สัปดาห์การออม จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

1.5.5.2 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสังคมและพุทธศาสนา

1. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน ด้วยวิธีการปลูกจิตสำนึกสาธารณะ ปลูกฝังความสามัคคี ปลูกฝังความเสียสละ และเผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมลดละเลิก อบายมุข จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จัดค่ายพัฒนาเยาวชน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน เป็นต้น

2. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ด้วยการปลูกจิตสำนึกความรักชาติ ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ ให้ความสำคัญกับการรักษาศีล หรือสวดมนต์เป็นประจำ ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิ ภาวนา พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น รณรงค์การใช้สินค้าไทย

1.5.5.3 กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

1. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา โครงการชีวิตวิถี จัดอบรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และจัดทำฝ่ายแม่

2. สืบสานวัฒนธรรมไทย ด้วยการสร้างจิตสำนึกรักชาติ รักบ้านเกิด ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน ดั่งมีตัวอย่างกิจกรรม คือ ปลูกฝังมารยาทไทย ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น ส่งเสริมการใช้ภาษาประจำท้องถิ่น ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน

ดังนั้นแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีการจัดทำหลายรูปแบบ เช่น นำทฤษฎีใหม่เข้าไปใช้ในการจัดการศึกษา จัดกิจกรรม นำแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนและจัดการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้จัดทำแนวกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา ในด้านเศรษฐกิจ ในด้านสังคมและพุทธศาสนา และในด้านสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

1.6 รูปแบบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงาน ทรพทย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ปีพ.ศ. 2548 มีเครือข่ายโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด 9 โรงเรียน ในการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามการดำเนินการแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (ปรียานุช พิบูลสรารุช. 2549: ออนไลน์)

1.6.1 การดำเนินการแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่

1. โรงเรียนเทศบาลวัดจามเทวี จ.ลำพูน ระดับประถมศึกษา จำนวนครู 12 คน นักเรียน 289 คน โครงการบูรณาการการเรียนรู้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
2. โรงเรียนบ้านกุดเชียงหมี จ.ยโสธร ระดับประถมศึกษา จำนวนครู 17คน นักเรียน 290 คน โครงการเกษตรครบวงจรเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวัน
3. โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช ระดับมัธยมศึกษา จำนวนครู 168 คน นักเรียน 3.200 คน โครงการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้แบบบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

1.6.2 การดำเนินการแนวธนาคาร หรือสหกรณ์ ได้แก่

1. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จ.เพชรบูรณ์ ระดับมัธยมศึกษา จำนวนครู 72 คน นักเรียน 822 คน โครงการธนาคารโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
2. โรงเรียนบ้านเหล่ากทุ่งสว่าง จ.ขอนแก่น ระดับประถมศึกษา – ม.3 จำนวนครู 15 คน นักเรียน 162 คน โครงการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนชุมชนบ้านบวรสามัคคีธรรม

1.6.3 การดำเนินการแนวการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไทย ได้แก่

1. โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จ.เพชรบุรี ระดับมัธยมศึกษา จำนวนครู 59 คน นักเรียน 495 คน โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 97 จ.ระนอง ระดับอนุบาล – มัธยมศึกษา จำนวนครู 11 คน นักเรียน 528 คน โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงแบบยั่งยืน
3. โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย จ.ระยอง ระดับมัธยมศึกษา จำนวนครู 68 คน นักเรียน 1,145 คน โครงการผลิตสื่อการเรียนรู้การสืบสานวิถีชีวิตสู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มแม่น้ำประแส
4. โรงเรียนราชวินิตมัธยม กทม. ระดับมัธยมศึกษา นักเรียน 3,000 คน โครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตไทย

นอกจากนี้ในปีพ.ศ.2549 โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรพทย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีสถานศึกษานำร่องทดลองใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งสิ้น 82 โรงเรียน (สำนักพัฒนาการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ . 2549 : ออนไลน์)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรพทย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้จัดโรงเรียนนำร่องในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาได้ 3 รูปแบบ

คือ การดำเนินการแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ การดำเนินการแนวธนาคารหรือสหกรณ์ และการดำเนินการแนวการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไทย

2. แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอยู่เสมอ กระทำทุกครั้งเมื่อสังคมมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนประสบการณ์ขึ้นใหม่ และพร้อมที่จะนำประสบการณ์และความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้นไปพัฒนาตนและสังคมให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงต้องมีความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีของการพัฒนาหลักสูตร (ชูศรี สุวรรณโชติ. 2542: 89) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายของหลักสูตร นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962: 10) หลักสูตร หมายถึง วิธีการเตรียมเยาวชนให้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างผลผลิตให้แก่สังคมของเขา

กู๊ด (Good. 1973: 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้คือ 1.เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาสำเร็จได้รับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรศิลปะ เป็นต้น 2.เค้าโครงทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่ต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้จบชั้นหรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้สามารถได้เรียนต่อในทางวิชาชีพต่อไป 3.กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ภายในการแนะนำของโรงเรียน เอกวิทย์ ณ ถลาง (2511: 15-25) หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อมต่างๆ เมื่อประมวลเข้าไปแล้วก็จะประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก

กมล สุตะประเสริฐ (2516: 20) หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับเด็ก ซึ่งรวมถึงการสอนของครูต่อนักเรียนด้วย

สมิตร์ คุณากร (2523: 2-3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 2 ระดับ ได้แก่ หลักสูตร หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาของชาติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะตามที่สังคมประเทศชาติต้องการ ซึ่งเป็นไปตามปรัชญา ค่านิยมของคนในชาติ และนโยบายของประเทศ และหลักสูตร หมายถึง แนวทางของโรงเรียนที่จะจัดการศึกษา และบริหารการศึกษาเพื่อความเจริญงอกงามของนักเรียนทุกด้าน

กรมวิชาการ (2525: 7) หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ว่าด้วย จุดมุ่งหมาย แนวทางวิธี และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทศนคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 3) ให้ความหมายหลักสูตร ในความหมายที่แคบที่สุด คือ วิชาที่สอนซึ่งจะบ่งบอกความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผลให้กับครูผู้สอน

ภิญโญ สาร (2526: 279) หลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา

ธารัง บัวศรี (2532: 6) หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สังัด อุทรานันท์ (2532: 12) ให้ความหมายว่า หลักสูตรในความหมายของขอบเขตข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการประกอบด้วยรายละเอียดของจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน รายละเอียดของเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน และเวลาที่ใช้ในการเรียน

ดังนั้นความหมายหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักวิชาการ หมายถึง เอกสารที่ได้จัดทำขึ้นจากกิจกรรมและประสบการณ์ ที่แสดงถึงจุดมุ่งหมาย วิธีและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร องค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตรได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

สมิตร์ คุณานุการ (2523: 9) องค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการ คือ 1.ความมุ่งหมายของหลักสูตร 2.เนื้อหา 3.การนำไปใช้ 4.การประเมินผล

บุญชม ศรีสะอาด (2528: 10) หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 อย่าง คือ 1.จุดประสงค์ 2. สาระความรู้ประสบการณ์ 3. กระบวนการเรียนการสอน 4.การประเมินผล

ธารัง บัวศรี (2531: 7 – 8) กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้ 6 ประการ คือ 1. จุดหมายของหลักสูตร 2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน 3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4. ยุทธศาสตร์การสอนการเรียน 5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน 6. การประเมินผลหลักสูตรและประเมินผลการเรียนการสอน

สังัด อุทรานันท์ (2532: 182) กำหนดองค์ประกอบหลักสูตรที่ดีควรประกอบด้วย 6 ประการ คือ 1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ 3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการสอน 5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการในชุมชน 6. การประเมินผล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 60) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรว่าเป็นสิ่งกำหนดแนวคิดระบบ และความสอดคล้องของเอกสารหลักสูตรและการสอน และเป็นส่วนหนึ่งของตัวแบบการพัฒนาหลักสูตรด้วย

ไทเลอร์ (Tyler. 1950: 1) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการ คือ 1.จุดประสงค์ 2.การคัดเลือกเนื้อหาสาระ 3.การจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4. การประเมินผล

ทาบ (Taba. 1962: 422) กำหนดองค์ประกอบหลักสูตร 3 ประการ คือ 1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา 2. เนื้อหาของหลักสูตร 3. กระบวนการเรียนการสอน

โบแชมพ์ (Beauchamp.1975 : 107 – 109) กำหนดองค์ประกอบหลักสูตร 4 ประการ คือ 1.เนื้อหาสาระและวิธีการจัด 2.จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ 3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน 4. การประเมินผล

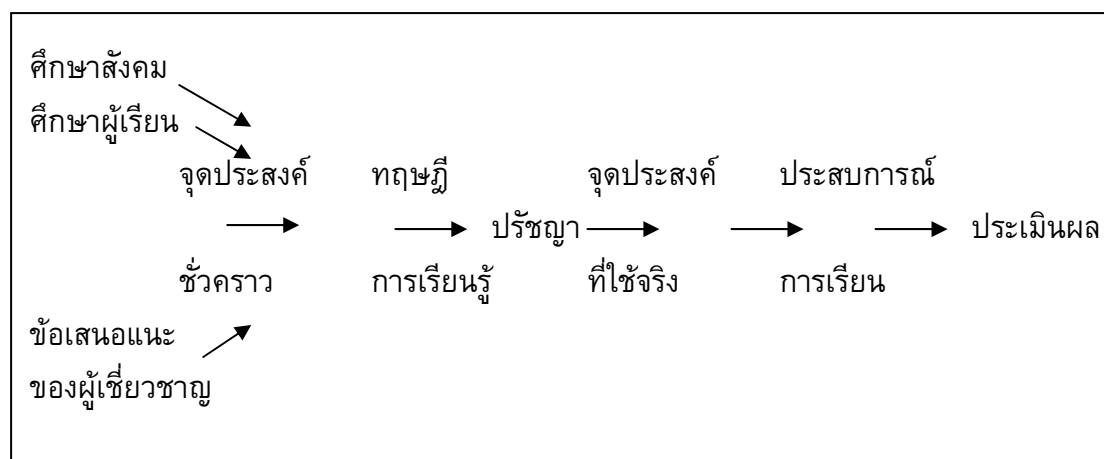
ดังนั้นองค์ประกอบของหลักสูตร มี 6 ประการ ดังนี้ 1.เหตุผล และความจำเป็นของหลักสูตร 2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3. จุดประสงค์ของรายวิชา 4. สาระความรู้ ประสบการณ์ 5. การจัดการเรียนการสอนรวมทั้งอุปกรณ์และสื่อการสอน 6. การประเมินผล

2.3 ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร มีนักวิชาการและการศึกษาให้คำจำกัดความดังต่อไปนี้

ไทเลอร์ (Tyler. 1949: 3) หลักเกณฑ์ และเหตุผลในการพัฒนาหลักสูตร และวางแผนการสอนนั้น จะต้องตอบคำถาม 4 ประการ ดังนี้

1. มีจุดประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนควรแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สามารถจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น
3. จะจัดระบบประสบการณ์ดังกล่าวได้อย่างไร จึงจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. จะประเมินประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินใจได้ว่าบรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

คำถามทั้ง 4 ประการนี้ ตรงกับองค์ประกอบที่สำคัญในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร 4 ด้าน ตามลำดับดังนี้ 1.การตั้งเป้าประสงค์ 2.การเลือกเนื้อหา 3.การสอน และ 4.การประเมินผล

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. หน้า65.

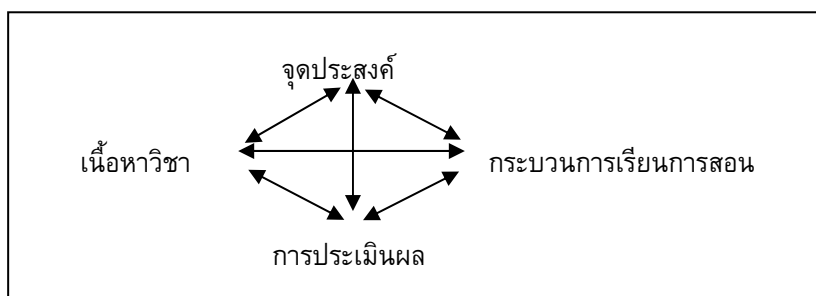
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้
ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดประสงค์ชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ศึกษาผู้เรียน และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา

มาช่วยกำหนดจุดประสงค์อย่างคร่าวๆ ซึ่งอาจมีมากเกินไปที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ทั้งหมด จึงควรกลั่นกรองให้เหลือเฉพาะจุดที่สำคัญและสอดคล้องกันเป็นจุดประสงค์ขั้นสุดท้าย หรือ จุดประสงค์ที่ใช้จริง ในการพิจารณากลั่นกรองของจุดมุ่งหมายชั่วคราวนั้น จะใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้และหลักปรัชญามาประกอบการกลั่นกรอง

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนมา ทำการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ อันเป็นสื่อที่จะทำให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึง ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่องและบูรณาการ (Integraty) ของประสบการณ์เหล่านั้น

ขั้นที่ 3 การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายซึ่งจะทำให้ทราบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ ที่จัดขึ้นนั้นบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้เพียงใด

ทาบ (Taba. 1962: 438) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรทั้งหลายจะต้องมีองค์ประกอบ พื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ 1. จุดประสงค์ 2. เนื้อหาวิชา 3. กระบวนการเรียนการสอน 4. การประเมินผล องค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. หน้า66.

ทาบ ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การศึกษา อาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักพิจารณา

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม คัดเลือกมาเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมา

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และวิธีการสอนแบบต่างๆ เป็นแนวทาง

ขั้นที่ 6 จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 7 ประเมินผล เป็นขั้นที่จะทำให้ทราบว่าการพัฒนาหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยปรกติพิจารณาจากผลของการใช้หลักสูตร คือ พิจารณาผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงใด

ขั้นที่ 8 ตรวจสอบความคงที่ และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน โดยตรวจสอบตามแนวคำถามที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือไม่ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หรือไม่ และประสิทธิภาพการเรียนเหมาะสมเพียงใด

เชเลอร์, อาเล็กซานเดอร์ และเลวิส (1981: 30-39) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรที่ไม่ได้ดำเนินไปในแนวเส้นตรง การปรับปรุงเริ่มที่ขั้นตอนใดของกระบวนการใดก็ได้ และได้เสนอกระบวนการวางแผนหลักสูตรไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขต เริ่มจากเป้าหมายหลักของการศึกษาก่อน แล้วกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายหลัก จากนั้นจึงกำหนดขอบเขตของเป้าหมายไว้ 4 ประการ ได้แก่ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน 2. การออกแบบหลักสูตร โดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตสำหรับตัดสินใจในกระบวนการออกแบบหลักสูตร พร้อมทั้งพิจารณาจากข้อมูลด้านอื่นๆ ได้แก่ ธรรมชาติของวิชา รูปแบบของสถาบันทางสังคมที่สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน 3. การนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อออกแบบหลักสูตรแล้ว ผู้สอนมีบทบาทในการวางแผนหลักสูตรในส่วนของการเรียนการสอน พิจารณาเลือกวิธีสอนที่สัมพันธ์กับผู้เรียน และหลักสูตร 4. การประเมินผลหลักสูตร มีทั้งการประเมินผลรวมของการใช้หลักสูตรทั้งสถานศึกษา และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

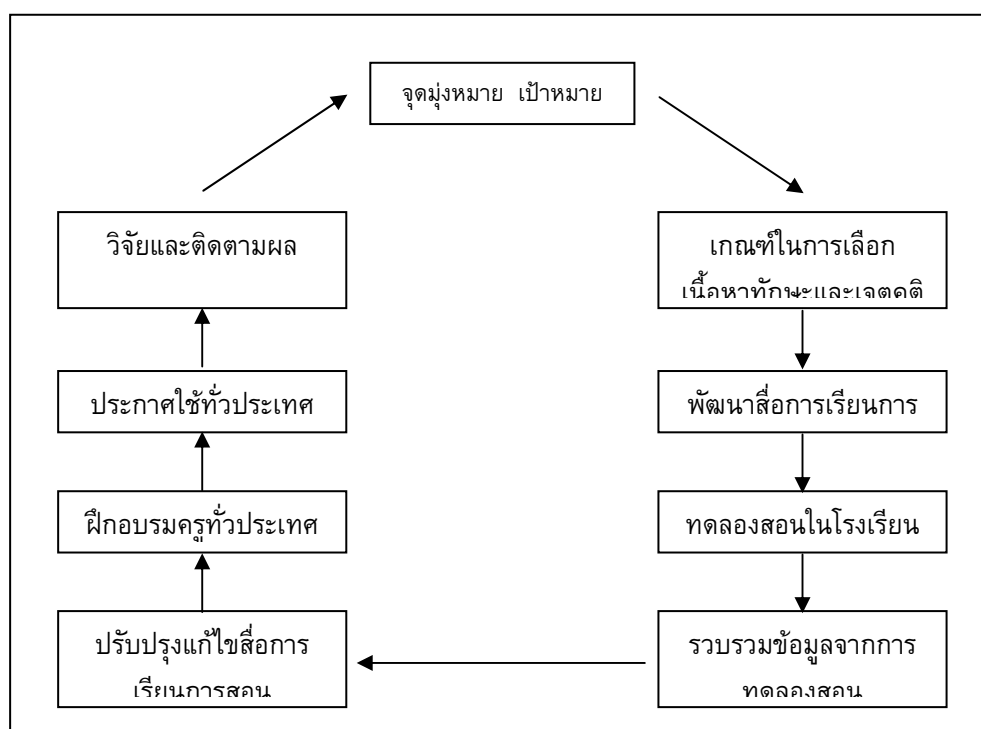
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (บุญชม ศรีสะอาด. 2546: 71 อ้างอิงจาก สสวท.) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาและประกาศใช้ตั้งแต่ปี 2519 ในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวนอกจากจะปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ยังพัฒนาด้านแผนการเรียนการสอนและการวัดผลอีกด้วย ซึ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ สสวท. จะเห็นได้ว่ามีโครงสร้างคล้ายกับรูปแบบของเลวี จุดเด่นของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ สสวท. ก็คือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ทำการทดลองสอน รวบรวมข้อมูลจากการทดลองสอนและปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอน แล้วทำการฝึกอบรมครูทั่วประเทศก่อนประกาศใช้ และมีการวิจัยและติดตามผล ในการพัฒนาหลักสูตรของ สสวท. ได้ระดมกำลังความคิดความสามารถของผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการเป็นจำนวนมาก โดยคัดเลือกบุคลากรจากสถาบันหลัก 3 สถาบันคือ 1. อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ได้จากคณะวิทยาศาสตร์ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 2. อาจารย์จากวิทยาลัยครู ในฐานะผู้ผลิตครู 3. อาจารย์จากโรงเรียน ในฐานะผู้สอนและใกล้ชิดกับนักเรียน และศึกษานิเทศก์ในฐานะผู้รู้ปัญหาของโรงเรียน

ในการพัฒนาหลักสูตรแต่ละวิชา มีบุคลากรคิดเป็นจำนวนคนทำงานเต็มเวลา ประมาณวิชาละ 10 คน และการดำเนินงานจะทำงานเป็นคณะบุคคล เมื่อต้องการระดมกำลังสำรอง

จากผู้ทรงคุณวุฒิในวงกว้างก็จัดสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิดในแง่มุมต่างๆ แล้วคณะทำงานก็นำมาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานขั้นต่อไป

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในขั้นที่ 3 ซึ่งได้แก่หนังสือเรียนสำหรับนักเรียน ไม่ได้เขียนแบบบรรยาย แต่จะสอดแทรกแนวการสอนไว้ด้วย บทเรียนจะสะท้อนจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ต้องการให้นักเรียนสามารถเสาะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ รูปแบบของหนังสือเรียนจึงเป็นแบบเสาะแสวงหาความรู้ โดยเริ่มด้วยการนำนักเรียนเข้าสู่ปัญหา ทำการทดลองหรือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา นักเรียนจะไม่ทราบผลการทดลองเพราะจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนการสอนจะเป็นไปในลักษณะการอภิปรายซักถามระหว่างครูกับนักเรียนจนกระทั่งได้ข้อสรุป

สื่อการสอนทุกอย่างที่ได้พัฒนาขึ้นจะผ่านการกลั่นกรองของคณะทำงานตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการศึกษาเพื่อให้มีความถูกต้อง มีความยากง่ายพอเหมาะ และการลำดับเนื้อหาตามโครงสร้างของวิชานั้นๆ สื่อการเรียนการสอนดังกล่าวได้นำไปทดลองสอนในโรงเรียนต่างๆ ก่อนทดลองสอนได้ทำการอบรมครูในโรงเรียนที่ทดลองสอนอย่างเข้มข้นเพื่อให้เข้าใจปัญหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน วิธีสอนตลอดจนการวัดและประเมินผล

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ สสวท.

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร.

กาญจนา คุณารักษ์ (2527: 320) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดเชิงระบบ (Systematic Approach) ไว้ดังนี้ 1. ศึกษาสภาพความต้องการของสังคมอย่างกว้างขวางเพื่อนำมากำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร 2. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนที่มีแนวโน้มไปสู่อนาคต 3. อภิปรายกับนักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เพื่อการปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแนนอนและชัดเจน 4. ตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระ 5. ศึกษาวิเคราะห์ความสามารถขั้นต้นของการเรียนรู้แต่ละระดับ 6. อภิปรายกับนักวิชาการ นักจิตวิทยา นักการศึกษา เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระ แล้วนำมาจัดประสบการณ์เรียนแต่ละระดับ 7. วิเคราะห์เนื้อหาสาระวิชา เกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหาสาระและเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระเพื่อนำมาจัดประสบการณ์เรียนแต่ละระดับ 8. อภิปรายกับนักวิชาการตามสาขาต่างๆ เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 9. แบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะดวกในการพัฒนาสื่อการเรียนแต่ละหน่วยได้ง่ายและมีความชัดเจนมากขึ้นในแต่ละวิชา 10. อภิปรายกับนักวิชาการตามสาขาต่างๆ ของวิชา และครูผู้มีประสบการณ์เพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์เรียนและกิจกรรมให้เหมาะสม 11. กำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนเฉพาะอย่าง เพื่อจะได้พัฒนาสื่อการเรียนและกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดขึ้นมา 12. พัฒนาสื่อการเรียนเพื่อเปิดโอกาสทางเลือกหลายๆ ทางให้กับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจ 13. พัฒนาสื่อการเรียน เพื่อความเหมาะสมและความแตกต่างของผู้เรียน 14. ทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสื่อการเรียนว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาน้อยเพียงใด 15. ใช้ข้อมูลเพื่อการตรวจปรับลำดับขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่นั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 11

สันต์ ธรรมบำรุง (2527: 65) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในการจัดทำหลักสูตร และต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชน เป็นต้น โดยต้องมีหลักการสร้างหลักสูตร ได้แก่ การใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ศึกษาวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และต้องมีการประสานกันอย่างกว้างขวางระหว่างนักพัฒนาหลักสูตร ครูผู้สอน และบุคคลในอาชีพต่าง ๆ

สงัด อุทรานันท์ (2532: 31 – 33) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่ใช้พื้นฐานของหลักสูตรเดิม และหมายความรวมถึงการผลิตเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

วิชัย ดิสสระ (2535: 31) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการของการตัดสินใจเลือกอย่างเป็นระบบ ที่จะหาทางเลือกสำหรับการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้

ชูศรี สุวรรณโชติ (2542 : 228) มีแนวคิดว่าหลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลขึ้นอยู่กับครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการใช้หลักสูตร จึงมีความสำคัญที่ครูต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรใน 2 ทาง คือ ทางตรง ครูเข้าไปร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่ส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคเป็นผู้จัดทำ

ทางอ้อม ครูเป็นผู้ติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างใกล้ชิดและเสนอให้นักพัฒนาหลักสูตรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ดังนั้นความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้าง ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน และความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2.4 ครูกับหลักสูตร

นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรว่า เป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และความต้องการผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรจะมีความแตกต่างกัน เพราะจุดเน้นที่แตกต่างกันในการพัฒนา แต่จะมีส่วนประกอบที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ครูซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะครูเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาการ ซึ่งทำงานกับศึกษานิเทศน์และผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานอื่นในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และรัฐ นอกจากนี้ในเขตพื้นที่การศึกษาขนาดกลาง และเล็ก ครูยังต้องทำงานกับผู้ปกครอง ครูเป็นผู้เห็นหลักสูตรโดยรวม และทำหน้าที่เป็นวิทยากร และผู้นำการเปลี่ยนแปลงในหลายจุด ซึ่งได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรในคณะกรรมการ การนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน และการประเมินผลหลักสูตรในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนักวิชาการ เพื่อรับประกันความต่อเนื่อง การบูรณาการ และการมีเอกภาพของหลักสูตรภายในวิชาและระดับชั้นต่างๆ ครูต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างจริงจัง และเป็นส่วนหนึ่งในคณะผู้จัดทำหลักสูตร ครูที่มีประสบการณ์เท่านั้นจึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนและการสอนอย่างลุ่มลึก ความต้องการ และความสนใจของนักเรียนและเนื้อหา วิธีการ และเอกสารที่เป็นจริง ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีโอกาสดีที่สุดในการนำหลักสูตรมาสร้างจากทฤษฎีหรือการตัดสินใจ และการแปลหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้เกิดประโยชน์ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2547: 50-51)

โดลล์ (Doll. 2000: 334) มีความสนใจเกี่ยวกับบทบาทครูในการวางแผนและนำหลักสูตรไปใช้ใน 3 ระดับ คือ ชั้นเรียน สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา และเห็นว่าครูควรมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการสร้างหลักสูตร ได้แก่ การวางแผน เป้าหมายเฉพาะ เอกสาร เนื้อหา และวิธีการ ครูควรเป็น “หน่วยประสานงานหลักสูตร” เพื่อทำให้งานของครูมีเอกภาพ และพัฒนาความสัมพันธ์กับศึกษานิเทศและครูอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

ปีเตอร์ โอลิวา (Peter Oliva.1997:141) มีแนวความคิดกว้างๆ ที่เป็นอุดมคติในบทบาทของครู โดยเห็นว่าครูเป็นกลุ่มปฐมภูมิในการพัฒนาหลักสูตร ครูเป็นเสียงส่วนใหญ่หรือองค์รวมของสมาชิกในคณะกรรมการและสภาหลักสูตร บทบาทของครู คือ พัฒนา นำใช้ และประเมินผลหลักสูตร ซึ่งครูทำงานในคณะกรรมการ และเริ่มทำเค้าโครง ทบทวน เค้าโครง เก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิจัย ทำการติดต่อกับผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป เขียนและผลิตเอกสารหลักสูตร รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียน และโครงการประเมินผล

ทาบ (1962: 12) เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยเชื่อว่าผู้สอนเป็นผู้ใช้หลักสูตร จึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอน และได้เสนอกระบวนการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในแต่ละขั้นตอน ด้วยวิธีอุปนัย เริ่มจากในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับขยายไปสู่ระดับกว้าง ทำให้เกิดหลักสูตรที่มาจากความคิดที่ยืดหยุ่นและเป็นหลักสูตรที่ได้วางแผนมาแล้วอย่างรอบคอบ และเมื่อเริ่มทำการศึกษาที่จุดใดก่อนก็ได้ แต่เมื่อเริ่มจากจุดใดต้องศึกษาให้ครบกระบวนการของแนวคิดที่เสนอไว้ การพัฒนาหลักสูตรของทาบมีลำดับขั้นดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. การกำหนดจุดประสงค์ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลัก ควรเป็นสิ่งที่นำไปปฏิบัติได้จริงและนำไปใช้เป็นแนวทางในการเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. การเลือกเนื้อหาสาระ ต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
4. การจัดเนื้อหาสาระ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใดก่อนหลัง ซึ่งอาจจัดเรียงลำดับตามความยากง่าย ความกว้างแคบ หรือการเป็นพื้นฐานต่อกัน
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ตลอดจนเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ด้วย
6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้
7. การประเมินผล เป็นการพิจารณาว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาหรือข้อบกพร่องในขั้นตอนใด มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป
8. ตรวจสอบความคงที่และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน โดยการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบในลักษณะเนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ ประสบการณ์การเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด

ดังนั้นครูกับหลักสูตร มีความหมายว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ใช้หลักสูตรจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอน บทบาทของครูที่สำคัญ คือ ร่วมพัฒนาหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้ และประเมินผลหลักสูตร ฉะนั้นครูจึงเป็นผู้มีโอกาสดีที่สุดในการนำหลักสูตรมาสร้างจากทฤษฎีหรือการตัดสินใจและการแปลหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติและการนำไปใช้เกิดประโยชน์

2.5 การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นมาไปสู่การปฏิบัติ โดยให้เกิดผลสูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

สมิตร คุณานุกร (2523: 130-132) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่าประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประการ คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เนื่องจากหลักสูตรแม่บทนั้นได้กำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาที่จะสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้อย่างกว้างๆ

ยืดหยุ่นได้ ผู้นำหลักสูตรไปใช้ต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ต้องกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรออกมาเป็นเอกสาร เพื่อให้ครูใช้ได้สะดวก และสอนผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

2. การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรสำรวจปัจจัยและสภาพต่างๆ ของโรงเรียนถึงความเหมาะสม คำนึงถึงขนาดห้องเรียน และจำนวนนักเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอนต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนให้แก่ครู นอกจากนี้การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของครู

3. การสอน ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอนของครู ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเลือกวิธีการที่เหมาะสม

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2530: 69) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ควรพิจารณากิจกรรม

3 ประเภท คือ

1. การปรับเพื่อนำไปสู่การสอน คือ การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแม่บทกับแผนการสอนในด้านจุดหมาย จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหา กิจกรรม การประเมินผล

2. การจัดเตรียมดำเนินการ คือ จัดประชุมครูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและวางแผนการสอนร่วมกัน เช่น การจัดครูเข้าสอน การจัดทำตารางสอน โครงการสอน บันทึกการสอน ประเมินคุณภาพของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้นเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สังัด อุทรานันท์ (2530: 69) กล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้มีงานหลักอยู่ 3 งาน คือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วยงานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหาร บริการวัสดุหลักสูตร และการบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ดังนี้

1.1 งานเตรียมบุคลากร ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ควรจะมีการให้ความรู้และชี้แจงให้ผู้ที่ใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ซึ่งการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรดำเนินการได้หลายวิธี เช่น ประชุมชี้แจง อบรม ประชุมสัมมนา การเผยแพร่เอกสารและสื่อมวลชนชนิดต่างๆ

1.2. การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร ต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคนเพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรแต่ละคนมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด

1.3. การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรได้แก่ เอกสารหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนทุกชนิดที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ความสะดวกและช่วยเหลือครูให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง เป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางจะต้องดำเนินการบริการหลักสูตรให้ถึงผู้ที่อยู่ในโรงเรียนแต่ละแห่งได้ครบและทันตามกำหนดเวลา

1.4. การบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน ได้แก่การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น การบริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวัดและประเมินผล เป็นต้น

2.งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วยการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรกลางโดยรวม มักจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการท้องถิ่น ควรจะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ

2.2. การจัดทำแผนการสอน เป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรให้ไปสู่ภาคปฏิบัติโดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการสอนแต่ละครั้งจะต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน การจะบรรลุจุดมุ่งหมาย ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมอะไร พิจารณาการใช้เวลา การใช้แรงงาน การใช้ทรัพยากร และการใช้งบประมาณ

2.4. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของครู เพราะการวัดและการประเมินผลที่ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง ช่วยบ่งบอกถึงความสำเร็จของการใช้หลักสูตรได้

3.งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วยการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.1. การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ในระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น ต้องมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรว่าโรงเรียนได้ดำเนินการด้วยความถูกต้อง มีปัญหาใดเกิดขึ้นหรือไม่ และหาทางแก้ไข คำแนะนำช่วยเหลือแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรเพื่อให้ครูดำเนินการใช้หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง

3.2 การตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร หน่วยงานส่วนกลางควรหาทางสนับสนุน และส่งเสริมหน่วยงานผู้ใช้หลักสูตรให้สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรด้วยความมั่นใจ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรในโรงเรียนของตน และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน

ดังนั้นการนำหลักสูตรไปใช้ มีความหมายว่า การบริหารจัดการ ดำเนินการ และสนับสนุนให้นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสูงสุดแก่นักเรียน

2.6 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยมุ่งจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรของสถานศึกษาทุกแห่ง เรียนชื่อตรงกันว่า “หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (เอกรินทร์ สีมหาศาล. 2548: หน้า234) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.5.1 หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 กำหนดให้เริ่มใช้ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย และปีการศึกษา 2546 จะเริ่มใช้พร้อมกันทุกโรงเรียนทั่วประเทศในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และใช้ในชั้นเรียนถัดไปทุกปีการศึกษา ซึ่งปีการศึกษา 2548 จะใช้ครบทุกชั้นเรียน หลักสูตรมีหลักการ จุดหมาย และกำหนดโครงสร้างไว้ดังนี้ (กองวิจัยทางการศึกษากรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 6-12)

หลักการ เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
 6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
 7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสืบแวดล้อม
 9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
- โครงสร้าง หลักสูตรได้กำหนดโครงสร้างตามหลักสูตร จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้
1. ระดับช่วงชั้นกำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ
 - ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
 2. สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้
 - 2.1 ภาษาไทย
 - 2.2 คณิตศาสตร์
 - 2.3 วิทยาศาสตร์
 - 2.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2.6 ศิลปะ
 - 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
 - 2.8 ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น

ภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน
 3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้ พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ทั้ง 8 กลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 -1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 -1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละ 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

2.5.2 กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากคำบรรยายของรองอธิการบดี กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2545 ณ โรงแรมบางกอกพาเลซสรีปได้ ดังนี้ (รุจิรุ ภูสาระ; และ จันทราณี สงวนนาม. 2545: 147-153)

1. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายหรือจุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

วิสัยทัศน์ หมายถึง เจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ ที่จะสามารถสร้างศรัทธาและจุดประกายความคิด ในการสร้างวิสัยทัศน์ สถานศึกษา ควรมีข้อมูลพร้อมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรมและปรัชญา เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน ได้ร่วมกันสร้างขึ้น ช่วยกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย

ภารกิจ หมายถึง การแสดงวิธีดำเนินการที่สถานศึกษาจะจัดทำให้สอดคล้องกับหลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

เป้าหมาย หรือ จุดหมาย หมายถึง เป็นข้อความที่แสดงให้เห็นว่า ดำเนินการ จัดการไปตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนจะบังเกิดผลอะไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายหลักของหลักสูตรเพียงใด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ตามระดับช่วงชั้นในแต่ละกลุ่มวิชาได้ เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้เรียนควรมี แต่สถานศึกษาอาจกำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่หรือสถานศึกษา

2. จัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

2.1. สารการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระ 8 กลุ่ม โดยจัดทำเป็นรายภาค / รายปี

2.2. กำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน

2.3. กำหนดเวลาของแต่ละกลุ่มสาระ / หน่วยการเรียนรู้ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายภาค/รายปี

3. จัดทำสาระของหลักสูตร

3.1. กำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี / รายภาค

3.2. กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี / รายภาค

3.3. กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิตสำหรับสาระการเรียนรู้เป็นรายปี/ภาค

3.4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา (ชื่อวิชา จำนวนเวลา / หน่วยกิต ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ)

4. ออกแบบการเรียนรู้

4.1. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ กำหนดรูปแบบการสอนด้วยวิธีสอน ที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยให้เป็นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ตามธรรมชาติ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

การเรียนรู้จากรูปแบบการวิจัย การเรียนรู้แบบบูรณาการ และเน้นการเรียนรู้คู่คุณธรรม คือ นำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการวิทยาศาสตร์ สอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

4.2. สื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อทุกประเภทที่มีอยู่ให้สอดคล้องและพัฒนาขึ้นใหม่

4.3. การวัดและประเมินผล เป็นการวัดตามสภาพจริง (สอนอย่างไรวัดอย่างนั้น) สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเอง ออกแบบเอง โดยใช้ Benchmark ตามมาตรฐานสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น กรณีม.ปลาย (ม.4-6) ต้องออกแบบเป็นหน่วยกิต และต้องกำหนดว่า 1 หน่วยกิต = 40 คาบ ส่วนระดับอื่นๆ สามารถกำหนดเองได้ และต้องออกแบบไว้ก่อนในขั้นตอนการเขียนหลักสูตร กรณีที่นักเรียนย้ายโรงเรียน ต้องกรอกแบบฟอร์มซึ่งส่วนกลางกำหนดให้เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน ประกาศนียบัตร ยังคงใช้แบบเดิม แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษามี 2 ระดับ คือ ระดับ ม.ต้น และม.ปลาย โดยเก็บไว้ที่โรงเรียน เขตพื้นที่และกระทรวงศึกษาธิการ

สรุปว่าสถานศึกษาจะต้องทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล ของสถานศึกษา และการประเมินผลในระดับต่างๆ คือ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับชาติ

5. ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน

6. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสาร หลักฐานการศึกษา มีเกณฑ์การผ่านช่วงชั้น และการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จบการศึกษามัธยมศึกษา และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาระดับพื้นฐาน

7. พัฒนาระบบการส่งเสริมและสนับสนุน

7.1. กระบวนการแนะแนว

7.2. แหล่งการเรียนรู้และห้องสมุด

7.3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ คือ นำไปผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา/เพื่อพัฒนาคุณภาพ

7.4. เครือข่ายวิชาการ

8. การเรียบเรียงเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่สมบูรณ์ โดยมีการเขียนเป็นหลักสูตร เรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

8.1. วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย

8.2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ของนักเรียน)

8.3. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

8.4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

8.5. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้

8.6. การวัดและประเมินผล

8.7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

8.8. อื่นๆ

2.5.3. การบริหารและการบริการหลักสูตร

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การนำหลักสูตรไปใช้นั้น ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการให้หลักสูตรมีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่ดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การบริหารงานวิชาการและการบริหารทั่วไป ซึ่งมีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้ (รุจิรุ ภูสวณ; และ จันทราณี สงวนนาม. 2545: 154-159)

การบริหารงานวิชาการ

1. การจัดชั้นเรียน หรือการจัดกลุ่มผู้เรียน สามารถทำได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนโยบายของโรงเรียน

1.1. จัดกลุ่มผู้เรียนเป็นชั้น วิธีการจัดกลุ่มแบบนี้จะพบเห็นอยู่ทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้อายุของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นแล้วให้ผู้เรียนเลื่อนชั้นปีละ 1 ชั้น (ถ้าไม่มีการสอบตก) ส่วนผู้เรียนที่มีความสามารถเด่นเป็นพิเศษ โรงเรียนอาจพิจารณาเลื่อนชั้นในตอนกลางปี ซึ่งการจัดกลุ่มผู้เรียนลักษณะนี้ง่ายและสะดวก ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน จึงเป็นที่นิยมในการจัดการเรียนการสอนมาก

1.2. จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสามารถ วิธีการจัดการแบบนี้ไม่คำนึงถึงอายุของผู้เรียน แต่คำนึงถึงความสามารถที่ผู้เรียนมีอยู่ใกล้เคียงกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน วิธีการคัดเลือกอาจทดสอบด้วยการใช้แบบทดสอบคัดเลือก การใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนในชั้นเรียนตอนต้นๆ การจัดกลุ่มผู้เรียนไม่จำเป็นจะต้องอยู่กลุ่มเดียวกันตลอดไปอาจจัดให้เหมาะสมตามความสามารถของผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องรอให้เปลี่ยนไปเรียนกลุ่มอื่นๆ ขณะที่เพื่อนร่วมกลุ่มอาจจะยังไม่ผ่านเกณฑ์ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มที่มีความสามารถน้อย ต้องใช้เวลาเรียนมากกว่าจึงจะสำเร็จ ก็จะไม่เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ลักษณะการเรียนจึงเป็นการแข่งขันกับตนเองเพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าจะต้องแข่งขันกับผู้อื่น นับว่าเป็นวิธีการจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตามที่ไม่นิยมจัดกันก็อาจเนื่องจากมีความยุ่งยาก และต้องใช้การแนะแนวมาช่วยอย่างมาก

1.3. จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ การจัดกลุ่มแบบนี้หมายถึง ผู้เรียนสนใจวิชาใดก็อาจรวมกลุ่มกันให้โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ เป็นการจัดกลุ่มที่คำนึงถึงหลักจิตวิทยาที่ว่า ผู้เรียนย่อมเรียนได้ดี ถ้ามีความสนใจที่จะเรียน การจัดกลุ่มวิชาให้ผู้เรียนเลือกตามความสนใจ นับว่าเป็นการจัดที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของบุคคล

2. การจัดครูเข้าสอน อาจแบ่งได้เป็น

2.1 การจัดครูประจำชั้น เป็นการจัดที่ทำมานานคู่กับการจัดกลุ่มนักเรียนแบบมีชั้น โดยปกติการบรรจุครูมักจะยึดเกณฑ์ให้พอดีกับจำนวนชั้น และในแต่ละชั้นจะกำหนด

จำนวนนักเรียนไว้ด้วย อาจมีการให้ครูพิเศษที่เป็นวิชาเฉพาะ เช่น พลศึกษา ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ คหกรรม ฯลฯ มาช่วยสอน โดยรับผิดชอบเฉพาะการจัดกิจกรรม ประสบการณ์ การเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะไม่ต้องทำงานในเชิงธุรการประจำชั้น เช่น การบันทึกข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียน จึงถือว่าเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นที่ต้องดูแลเกี่ยวกับนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง

สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษา มักจัดให้ครูคนเดียวสอนทุกกลุ่มวิชา ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้ ข้อดีคือในกรณีที่ต้องการให้มีการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ข้ามกลุ่มกัน สามารถทำได้ง่ายเพราะครูสามารถจัดกิจกรรมต่อเนื่องกัน ยืดหยุ่นกิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนยังไม่สัมฤทธิ์ผล การผสมผสานสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถรู้จักและคุ้นเคยกับนักเรียนอย่างทั่วถึง จึงเท่ากับช่วยในการจัดกิจกรรมแนะแนวภายในชั้นเรียนของตนได้ง่ายและสะดวก และข้อจำกัด คือ ครูที่ไม่มีความรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่อาจจะนำประสบการณ์การเรียนรู้มานำเสนอได้ โดยทั่วไปโอกาสที่จะหาครูประจำชั้นที่มีความรอบรู้ทุกกลุ่มสasaranนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นครูที่ขาดความรู้และประสบการณ์ในบางกลุ่มสasaranก็อาจไม่ให้ความสำคัญในวิชานั้น หรืออาจข้ามประเด็นที่น่าสนใจไป

2.2 การจัดครูแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำในการจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเลือกวิชาที่สนใจ การซ่อมเสริมส่วนที่บกพร่อง นอกจากนั้นยังช่วยเสนอแนะการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ร่วมมือกับครูประจำชั้นในการจัดกิจกรรมวิชาการนอกห้องเรียน การประสานงานกับผู้ปกครองและภารกิจอื่นๆ ที่ครูแนะแนวจะปฏิบัติได้ตามขอบเขตของความสามารถ

2.3 การจัดครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่เดิมมักพบในระดับมัธยมศึกษาที่ให้ครูรับผิดชอบในแต่ละหมวดวิชา สำหรับหลักสูตรใหม่ที่จำเป็นต้องมีครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ครบทุก 8 กลุ่ม อาจจัดได้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้มักจะเป็นผู้มีความรู้ และมีประสบการณ์ในกลุ่มวิชานั้นๆ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ การจัดครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้จะทำให้ให้นักเรียนได้รับทราบสาระการเรียนรู้ ประสบการณ์ แนวคิด จากผู้สอนอย่างลึกซึ้งมากกว่า เพราะครูประจำวิชาต่างก็มุ่งสอนเฉพาะวิชาของตน ทำให้ขาดการผสมผสานความรู้เข้าด้วยกัน ผู้เรียนจะต้องนำไปบูรณาการเอง ในบางวิชาอาจมีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน ถ้าครูคนเดียวสอนก็สามารถผสมผสาน และตัดเนื้อหาบางส่วนออกไปได้ การจัดครูสอนประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้อาจแก้ไขข้อจำกัดนี้ได้ คือ ครูจะต้องวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน

2.4 การจัดครูสอนเป็นคณะ หมายถึง การจัดครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทำหน้าที่วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน สอนร่วมกัน วัดและประเมินผลร่วมกัน รับผิดชอบผลการปฏิบัติและพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกัน การสอนเป็นคณะสามารถดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก สอนเป็นกลุ่มใหญ่ ระยะนี้เป็นการทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่จะค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป โดยดำเนินการในช่วงเวลาสั้นๆ ผู้สอน

มอบหมายสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติพร้อม ๆ กันรวมทั้งชี้แจงลักษณะการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นตอนที่สอง เป็นการสอนที่เน้นการอภิปรายกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ปรัชญาหรือในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน ขั้นตอนนี้คณะครูอาจเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม โดยเป็นผู้ร่วมเรียนพร้อมกับชี้แจงประเด็นปัญหาเป็นรายกลุ่มย่อย

ขั้นตอนสุดท้าย เป็นช่วงเวลาให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นช่วงที่ทำให้ผู้เรียนได้คำตอบจากปัญหาตามที่ตนสนใจ หรือมีความถนัดเน้นการเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความคิด ความเข้าใจทักษะ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่ การจัดครูสอนเป็นคณะมีประโยชน์ที่ว่าถ้าครูคนใดขาดไป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังคงสามารถดำเนินไปได้ ในส่วนของครูเองก็ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหาพร้อมกัน นักเรียนเองได้มีโอกาสฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดจากครูหลายคนจะทำให้เกิดทางเลือกที่หลากหลาย

ข้อจำกัดของการสอนเป็นคณะ คือ ครูต้องใช้เวลามากในการเตรียมงาน และทำความเข้าใจร่วมกัน ความสำเร็จของการสอนจึงขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลของครู ได้แก่ ความรู้ ประสบการณ์ การยอมรับฟัง ความคิดเห็นของคนอื่น ความสามัคคี เห็นประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าตนเอง นอกจากนี้ในการใช้สถานที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งต้องมีการแบ่งกลุ่มย่อย เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ต้องใช้ในการแบ่งกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลงานทั้งในกลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล ซึ่งโรงเรียนจะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าให้พร้อม

3. การจัดทำแผนการเรียนรู้ แต่เดิมการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน คู่มือครู หนังสือแบบเรียน ได้มีผู้จัดทำไว้ทั้งในส่วนราชการและส่วนเอกชน ปัจจุบันเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกำหนดเพียงมาตรฐานการเรียนรู้และขอบเขตของสาระสำคัญไว้กว้างๆ ครูจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการสร้างหลักสูตรเฉพาะที่จะใช้ในโรงเรียน ส่วนในการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูจะต้องวางแผนการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การจัดทำแผนการเรียนรู้เริ่มจาก

3.1 การวางแผน เป็นการจัดโปรแกรมการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งไว้ล่วงหน้า เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ การวางแผนการเรียนรู้จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ครูทุกคนจำเป็นต้องวางแผนการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นทิศทางว่า จะสอนอะไร จะสอนวิธีไหน สอนทำไม สอนอย่างไร และจะวัดผลอย่างไร

สรุปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ปีการศึกษา 2548 จะใช้ครบทุกชั้นเรียนหลักสูตรมีหลักการ จุดหมาย และกำหนดโครงสร้าง รวมทั้งได้วางแนวทางของกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเมื่อสถานศึกษา

ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ผู้บริหารต้องมีการบริหารและการบริการหลักสูตร เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม

โรงเรียนราชวินิต มัธยมเป็นโรงเรียนหนึ่งที่ทดลองนำร่องนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ได้ดำเนินการโดยเริ่มต้นจากการสอดแทรก การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิดและนำไปปฏิบัติ ครูจัดสถานการณ์ให้ และใช้ในชีวิตประจำวันในขณะจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริม โรงเรียนได้ขับเคลื่อนกระตุ้นให้ครูมีจิตสำนึกและเข้าใจเห็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนในปัจจุบันได้มีการพัฒนาหลักสูตรด้วยการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในทั้ง 8 กลุ่มสาระ

3.1 ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนราชวินิต มัธยม

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ถือกำเนิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวน 6 ไร่ 3 งาน 34.5 ตารางวา ใกล้กับราชตฤณมัยสมาคม ซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งของกรมอัครราช ในสมัยรัชกาลที่ 6 ให้กรมสามัญศึกษาจัดตั้งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดประสงค์ ในการรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนราชวินิต มัธยมรวมทั้งบุตรหลานข้าราชการให้เข้าศึกษา พระราชทานนามโรงเรียนว่า“ราชวินิต มัธยม” หมายถึง สถานที่อบรมกุลบุตร กุลธิดา ในระดับมัธยมให้เป็นคนดี แห่งพระบารมีปกเกล้า ใช้ชื่อย่อว่า ร.น.ม. และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี มีเลขลำดับรัชกาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน เป็นตราประจำโรงเรียน ตามหนังสือ ที่ พว. 0011/3584 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2523

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศตั้งโรงเรียนราชวินิต มัธยม เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2521 กรมสามัญศึกษา โดย ดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ลงนามและให้คุณหญิงพวงรัตน์ วิเวกานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต(ประถม) รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม ต่อมากรมสามัญศึกษาได้มีคำสั่งให้ นางสมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส มาดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม

ปีการศึกษา 2521 อาศัยสถานที่โรงเรียนราชวินิต เป็นที่เรียนชั่วคราว

ปีการศึกษา 2522 ได้รับงบประมาณ 4,280,000 บาท สร้างอาคารเรียนถาวร หน่วยที่ 1 อาคารเรียนชั่วคราว ห้องน้ำ ห้องส้วม 2 หลัง เสาธงถาวร 1 ที่ ณ บริเวณกรมอัครราช (ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งโรงเรียนราชวินิต มัธยม ปัจจุบัน)

ปีการศึกษา 2523 ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนหน่วยที่ 2 ด้วยงบประมาณ 4,000,000 บาท และงบประมาณผูกพันในปีการศึกษา 2524 อีก 7,600,000 บาท

1 เมษายน 2523 ได้ย้ายสถานที่เรียนจากโรงเรียนราชวินิต มาเรียนที่อาคารเรียนของโรงเรียนราชวินิต มัธยม และปรับปรุงโรงเก็บรถม้าพระที่นั่งเป็น อาคารเรียนอีกส่วนหนึ่ง ในปีนี้มีนักเรียนทั้งหมด 1,029 คน ครู – อาจารย์ 54 คน นักการภารโรง 4 คน และมีการสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ปีการศึกษา 2524 ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตร ปี 2518 (ม.ศ.4) จำนวน 2 ห้องเรียน และหลักสูตรปี 2524 (ม.4) จำนวน 2 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2527 ได้เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3, 4, 5 ขึ้น ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ตามหนังสือ รล 0007/1045 วันที่ 16 ตุลาคม 2527 เพื่อให้ข้าราชการทหารและพลเรือนได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

ปีการศึกษา 2527 พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบกสมัยนั้น ได้ช่วยเหลือโรงเรียนในการติดต่อดำเนินการเจรจากับพลเอกโชติ หิรัญยัษฐิติ รองเลขาธิการกิตติมศักดิ์ ราชตฤณมัยสมาคม ซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ให้โรงเรียนได้เช่าที่ดินด้านถนนพระราม 5 มีความกว้าง 25 เมตรครึ่ง ยาว 60 เมตร ตามหนังสือที่ ทก. 0003/1157 ลงวันที่ 7 กันยายน 2527 คิดเป็นค่าเช่าปีละ 2,735 บาท ซึ่งพื้นที่ส่วนนี้ได้รับงบประมาณสร้างอาคารโรงยิมและอาคารอเนกประสงค์

นับตั้งแต่วันก่อตั้งโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน (2548) โรงเรียนราชวินิต มัธยม มีผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 5 ท่าน คือ คุณหญิงพวงรัตน์ วิเวกานนท์ คุณหญิงสมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์ นางสาวสุวรรณา เอมประดิษฐ์ นางสาวสุกัญญา สันติพัฒนาชัย และนางสาวจรัมศรี เพ็ชรกุล ปัจจุบันมี ครู-อาจารย์ 129 คน พนักงานขับรถ 2 คน นักการภารโรง 10 คน ยาม 2 คน มีครูอัตราจ้างชาวไทย 3 คน ครูจ้างชาวต่างประเทศ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว 8 คน นักเรียนชาย 1,253 คน และนักเรียนหญิง 1,012 คน รวมทั้งสิ้น 2,265 คน

ทำเลที่ตั้งและสภาพทั่วไป

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ตั้งอยู่ที่ 181 ถนนพิษณุโลก แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 0-2282-7897 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนเปิดให้บริการตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แต่ละระดับชั้นมี 9 ห้องเรียน ยกเว้นระดับชั้น ม. 4 มี 8 ห้อง รวมทั้งหมด 54 ห้องเรียน ห้องเรียนละประมาณ 45 คน จำนวนนักเรียนรวม 2,217 คน นักเรียนเพศชาย 1,262 คน นักเรียนเพศหญิง 955 คน ครูมีจำนวน 130 คน เพศหญิงจำนวน 100 คน เพศชายจำนวน 30 คน ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวน 2 คน ระดับปริญญาโทจำนวน 23 คน ระดับปริญญาตรีจำนวน 103 คน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 2 คน อายุของครูเฉลี่ย 48 ปี

ประสบการณ์การทำงาน ของครูโดยเฉลี่ย 23 ปี นอกจากนี้มีลูกจ้างประจำ 14 คน และอัตราจ้าง 7 คน จำนวนอาคารเรียนมี 5 หลังเชื่อมติดต่อกัน เป็นแบบพิเศษตึก 2-4 ชั้น ทรงปั้นหยาลหลังคาสูง โรงอาหาร หอประชุม อาคารพลศึกษา โรงฝึกงาน จะอยู่ภายในอาคารเรียน นอกจากนี้มีห้องศูนย์ วิชาครบทุกหมวดวิชา มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์จำนวน 9 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษา ต่างประเทศจำนวน 2 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์จำนวน 2 ห้อง ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องดนตรีไทย ห้องดนตรีสากล ห้องนาฏศิลป์ ห้องกิจกรรมและห้องสำนักงานต่าง ๆ โรงเรียนมีขนาดพื้นที่ 6 ไร่ 3 งาน 34.5 ตารางวา งบประมาณที่โรงเรียนได้รับส่วนใหญ่จะเป็นเงินบำรุงการศึกษาและเงินอุดหนุนรายหัวรวมประมาณปีละ 5,000,000 บาท โดยจัดสรรเป็นงบวิชาการ 70% งบบริหาร 20% งบสำรอง 10% นอกจากนี้โรงเรียนได้รับเงินบริจาคจากผู้ปกครอง อาทิ ค่าสาธารณูปโภคและพัฒนาอาคารสถานที่ การพัฒนาการเรียนรู้ออมพิวเตอร์และเทคโนโลยี การเรียนภาษาต่างประเทศจากเจ้าของภาษา เป็นต้น

ลักษณะของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีประชากรประมาณ 100,000 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีบางส่วนนับถือศาสนาอิสลามและคริสต์ ประชากรมีอาชีพ ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ รับจ้างทั่วไปและรับราชการ สภาพเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากอยู่ในเขตใจกลางเมือง ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม หรือบริษัท ห้างร้านใหญ่ ๆ พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยสถานที่ราชการ สถานศึกษา พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วัดวาอารามต่างๆ จำนวนมาก ประชาชนส่วนใหญ่อยู่กันอย่างมีความสุข ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษา ค่อนข้างดี แต่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาค่อนข้างน้อย

โรงเรียนมีผลงานดีเด่นด้านการเป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแกนนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนนาร่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างสุขภาวะและจริยธรรมในโรงเรียน และได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนสีขาว ของกรมสามัญศึกษา

สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน

1. ปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน

ปรัชญา ศึกษาดี มีวินัย ใฝ่กิจกรรม

วิสัยทัศน์ เกิดองค์ราชัน ชำรงเกียรติสถาบัน ใฝ่ความรู้ คู่คุณธรรม ก้าวทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สุขภาพกาย สุขภาพจิตดี รักษาประเพณี วัฒนธรรม บนพื้นฐานความเป็นไทยสู่สากล

เป้าประสงค์ สนองโครงการพระราชดำริ รักษาศักดิ์ศรีสถาบัน จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นความรู้คู่คุณธรรมคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนานักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิต บนพื้นฐานความเป็นไทย สู่สากล ได้อย่างมีความสุข

2. แนวคิดหลักของการพัฒนาโรงเรียน

แนวคิดหลักที่โรงเรียนใช้ในการบริหารจัดการ คือ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management) ที่บุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับทำงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ตามวงจรคุณภาพการทำงานแบบPDCA (Plan Do Check Action) ในทุก ๆ กิจกรรมที่ดำเนินงาน ทั้งนี้จุดเริ่มต้นสำคัญที่โรงเรียนใช้ในการดำเนินการ คือ สร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีต่อการพัฒนาโรงเรียนและใช้หลักการบริหารจัดการ 4 อย่าง คือ ตัดปัญหาให้อวูธ รุดไปข้างหน้า พัฒนาองค์กร นอกจากนี้โรงเรียนมีครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูดีเด่น ครูเครือข่าย อาจารย์ 3 ระดับ 8-9 ที่เป็นที่ยอมรับและเป็นกัลยาณมิตรนิเทศก์กับเพื่อนครู มีการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ปัญหาเป็นประจำสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง จนทำให้ครูมีความพร้อมความตระหนักและมั่นใจในการพัฒนางาน นอกจากนี้ยังมีนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย

3. ระบบโครงสร้างบริหาร

โรงเรียนแบ่งการบริหารโครงสร้างออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครองและฝ่ายบริการ โดยมีผู้ช่วยแต่ละฝ่ายรับผิดชอบ นอกจากนี้โรงเรียนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ในการทำงานแต่ละอย่างจะมีทีมงาน 3 ทีม ได้แก่

ทีมนำ ทำหน้าที่ในการวางแผนและการกำหนดนโยบาย อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนราชวินิต มัชฌม คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นต้น

ทีมสนับสนุน ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย อาทิ เช่น คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการพัฒนานิเทศ เป็นต้น (ในแต่ละทีมงานอาจประกอบด้วยคณะทำงานย่อยได้อีก)

ทีมทำ ทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน อาทิ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เป็นต้น คณะกรรมการต่าง ๆ และทีมงานมีหน้าที่กำหนดแผนงานการพัฒนาโรงเรียน มีการติดตามการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4. ลักษณะของการบริหารงาน

โรงเรียนจัดทำแผนกลยุทธ์ และกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง ปี 2546 - 2550 เพื่อเป็นแผนแม่บทในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานที่เน้นผลงานตามมาตรฐานการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับผู้เรียน ด้านที่เกี่ยวกับครู และด้านที่เกี่ยวกับผู้บริหาร

5. จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน

1. จุดแข็งของโรงเรียน

1. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีทักษะในการทำงาน

กล้าคิด กล้าแสดงออก สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีสุนทรียภาพทาง ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นไปตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2. ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีขวัญและกำลังใจดี สนใจใฝ่รู้ที่จะปฏิรูป การเรียนรู้ มีความตระหนักและพร้อมที่จะพัฒนางาน ครูเป็นกัลยาณมิตรนิเทศซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาหารือช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีการทำงานแบบร่วมมือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมทั้งใน การวางแผนพัฒนาและติดตามประเมินผล ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ต่อเนื่องและตรงตามสภาพจริงมากขึ้น

3. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และภาวะการเป็นผู้นำสูงมีความเป็นประชาธิปไตย ทำงานแบบโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยใช้ยุทธวิธีในการทำงานแบบร่วมมือของบุคลากร ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียน ให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

4. ผู้ปกครองสามารถรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษา

2. จุดอ่อนของโรงเรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนควร ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและภาษาต่างประเทศ

2. จำนวนนักเรียนที่มีการฝึกฝนในการฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องให้เป็นปกตินิสัย น้อยไป และโรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับให้นักเรียนใช้ในการค้นคว้าจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. จำนวนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ ใช้น้อยไป

4. จำนวนนักเรียนที่มีผลงานด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬาน้อยไป

5. ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์เป็นหลัก มีสื่อที่เป็นรูปธรรม ได้รับความสนใจที่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ หรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อน้อย และยังไม่ เทคโนโลยีมา ช่วยในกระบวนการเรียนน้อยไปรวมทั้งการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายใน และภายนอกให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงน้อยไป การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควรมีมากกว่านี้

3.2 การส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม

หลักสูตรเป็นแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพในทุกด้าน โดยหลักสูตรเป็นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามลำดับของมวลประสบการณ์เรียนรู้ ที่จัดขึ้น ภายในสถานศึกษาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

ได้จริงจนประสบผลสำเร็จ และค้นหาความถนัดความสนใจของตนเอง สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชน สังคม และโลกได้อย่างมีความสุข จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

1. โครงสร้างหลักสูตร ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)
2. โครงสร้างหลักสูตร (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ -วิทยาศาสตร์
3. โครงสร้างหลักสูตร (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ -ภาษาอังกฤษ
4. โครงสร้างหลักสูตร (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) กลุ่มสาระภาษาอังกฤษ –ฝรั่งเศส

โรงเรียนราชวินิต มัธยมได้กำหนดพันธกิจราชวินิต มัธยม การขับเคลื่อน น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระราชทานสู่การปฏิบัติในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ถือกำเนิดขึ้นด้วยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โรงเรียนมีความตระหนักและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ มีพันธกิจที่ต้องจัดการศึกษาให้กุลบุตรกุลธิดาเป็นคนดีแห่งพระบารมีปกเกล้า โรงเรียนได้น้อมรับเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรทั่วไปมาปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน โรงเรียนทดลองนำร่องการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ดังนี้

1. ปฏิบัติตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ความรู้แก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียน
2. นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจริง
3. ฝึกฝนให้ผู้เรียนทุกระดับมีทักษะพื้นฐาน ในการคิดมีกระบวนการคิดแบบต่างๆ เพื่อผู้เรียนจะได้สามารถนำทักษะไปใช้ในการจัดทำข้อมูลและพัฒนาตนเอง คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
4. โรงเรียนจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรม บริหารจัดการ ตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติของสถานศึกษาต่างๆ ชุมชน หรือผู้ปกครอง

ความคาดหวัง

1. นักเรียนมีความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง รวมทั้งสามารถเป็นแบบอย่างแนะนำผู้อื่น ขยายแนวคิดสู่สังคมทั่วไปอย่างกว้างขวาง
2. นักเรียนมีนิสัย การปฏิบัติงานตามแนวทางและหลักการเศรษฐกิจพอเพียง
3. ครูสามารถจัดการความรู้คุณภาพการคิดของนักเรียน ปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนากระบวนการใช้สื่อเครื่องมือวัดและประเมินผลการคิด บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ สังคมแห่งการเรียนรู้ เผยแพร่ความรู้แนวทางปฏิบัติแก่โรงเรียนต่างๆ ผู้ปกครองและชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก ในการปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 6-7)

โรงเรียนราชวินิตมัธยมเป็นโรงเรียนเครือข่ายของโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง ได้ร่วมมือกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ยั่งยืน และด้วยปัญหาของคุณลักษณะของผู้เรียนด้านความสามารถคิดและวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่างๆ ที่มีระดับที่ต้องพัฒนา จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2547 การประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้รับคำแนะนำในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนก็คือ ควรจัดทำแผนพัฒนาครูให้ความสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะผู้เรียนในด้านการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สามารถเชื่อมโยงสาระความรู้ต่างๆ มาวางแผนการทำงานหรือโครงการในช่วงชั้นต่างๆ ได้ ผู้บริหารควรจูงใจครูให้ตระหนักถึงการทำงานอย่างมีระบบ มีหลักฐานมีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

ในปีพ.ศ. 2548 โรงเรียนได้ดำเนินนโยบายในการสืบสานโครงการพระราชดำริการผดุงเกียรติสถาบันโรงเรียนในพระราชประสงค์ ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาหลักสูตรสถาบันศึกษา โรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลายๆ ด้านอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นวิถีชีวิตของชาวโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มที่ตัวครู ขยายความรู้ไปยังนักเรียน สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรู้และเข้าใจ นำไปปฏิบัติทั้งในด้านการเรียนรู้ที่โรงเรียนการดำเนินชีวิตจริง และได้พยายามส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยเริ่มต้นส่งเสริมในเรื่องของโครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตไทยโรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้พยายามพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาตลอด และเริ่มพัฒนาหลักสูตรจากครูกลุ่มสาระบางกลุ่ม ซึ่งมีครูที่มีความรู้ความเข้าใจ เริ่มทดลองพัฒนาการเรียนการสอน โดยสอดแทรกบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในปี พ.ศ. 2549 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้ขยายวงกว้างขึ้นโดยพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีนางกฤษณา บุญเลี้ยง ตามคำสั่งโรงเรียนมัธยม ราชวินิต ที่ 252 / 2549 ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 เป็นหัวหน้าทีมในการขับเคลื่อนจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้เป็นโรงเรียนทดลองนำร่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โรงเรียนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินกิจกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ การสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนเป็นผู้ที่พึ่งตนเองได้ รู้รักแบ่งปัน รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีคุณค่าช่วยกันรักษาสีเขียวแฉดล้อม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่มีค่านิยมผิดๆ มีความรอบรู้ มีความระมัดระวัง

พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ และโรงเรียนราชวินิต มัชฌมได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. กิจกรรม “จดไม่จน” เป็นกิจกรรมส่งเสริมการวางแผนการใช้จ่าย โดยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

2. กิจกรรม “ออมอย่างฉลาด” เป็นกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะการประหยัดและออม

3. กิจกรรม “ธนาคารขยะ” เป็นกิจกรรมส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. กิจกรรม “ปีบคริสต์ล-น้ำหอมหอมระเหย” เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จากทรัพยากรท้องถิ่นและสืบสานภูมิปัญญาไทย

5. กิจกรรม “เกราะเพชรพายุหุ่” เป็นกิจกรรมอนุรักษ์ความเป็นไทย

6. กิจกรรม “ดนตรีไทย สายใยของชาติ” เป็นกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ความเป้าหมาย

7. กิจกรรม “วิถีคนพุทธ” เป็นกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม จรรโลง ขนบประเพณี วัฒนธรรมที่งดงาม

8. กิจกรรม “สำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี” เป็นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีจิตสาธารณะ และการหลีกเลี่ยงภัยจากสื่อ ICT ลดการติดเกม

การดำเนินการการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ครั้งนี้นับเป็นระยะที่ 2 ซึ่งระยะที่ 1 เริ่มจากการทดลองนำร่องของครูบางกลุ่มสาระฯ จำนวน 10 คน และโดยมีรายงานการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฯ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในครั้งนี้โรงเรียนได้พัฒนาจากสภาพปัญหา พัฒนาจากการปฏิบัติการเรียนการสอนของครูอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชา ปรับหน่วยการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ และในกลุ่มสาระใดสามารถพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้รายปี และคำอธิบายรายวิชาได้ ก็สามารถปฏิบัติได้

ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัชฌมที่จะนำไปในปี พ.ศ. 2550 จึงมีลักษณะหลักสูตรยึดหยุ่นตามความเป็นไปได้ของการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามความสามารถของครูผู้จัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน แกไขปรับปรุงกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้รายปี คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัชฌมมีความมุ่งมั่นที่จะพยายามนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในหลักสูตร จึงได้ทำการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัชฌมซึ่งเป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่สถานศึกษาอย่างเต็มระบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียน

ราชวินิต มัธยมได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานปฏิบัติดังนี้ 1. ศึกษาปัญหา 2. นำพาอดีต 3. ร่วมคิดปูทาง 4. ผสานความรู้ 5. มองดูแบบอย่าง 6. แทรกหว่างวิถี 7. มีหลักปฏิบัติ 8. พัฒนา ร่วมกัน 9. สานฝันสู่ความเป็นจริง ซึ่งคณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัธยมจึงได้ศึกษาความจำเป็นและกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยมไว้ 7 ขั้นตอน

3.3 ความจำเป็นและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 47)

3.3.1 ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน มาตรา 7 วรรคสองกำหนดให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ ทำให้มีเหตุที่ต้องพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ ได้แก่

1. โครงสร้างของหลักสูตรโรงเรียนมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
2. ระยะเวลาไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง
3. ระยะเวลาเรียนรู้ปรับเปลี่ยนตามแนวทางของสถาบันนี้ดูแล
4. ไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติห้องที่ 10 เรื่อง

การดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำ
6. คุณลักษณะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีระดับคุณภาพไม่ถึง เกณฑ์อยู่ในระดับพอใช้

3.3.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม คือ การวางแผนออกแบบการนำไปใช้ การประเมินผลการจัดการศึกษา โดยบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมาตรฐานการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต

3.3.3 แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร คือ ครูผู้สอนทุกคนและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำหลักสูตร ปรับเปลี่ยนมาตรฐานการเรียนรู้สื่อรายปี และประเมินผล

3.3.4 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม ปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอน	สื่อที่ศึกษา	วิธีการศึกษา แหล่งข้อมูล	เป้าหมาย
ก่อนการพัฒนา หลักสูตร ศึกษาและวิเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องใน การพัฒนาหลักสูตร			
1. การประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	ผลสัมฤทธิ์ทุกกลุ่ม สาระฯ 8 กลุ่ม โดย หาค่าเฉลี่ย	เอกสารประเมิน คุณภาพการศึกษา -เอกสารการจัด ลำดับ ผลการเรียนนักเรียน	ยกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สูง ขึ้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
2. การประเมินการ คิดวิเคราะห์ของ ผู้เรียน	ผลการประเมินระดับ คุณภาพการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียน	เอกสารประเมินจาก คณะกรรมการ ประเมินคุณภาพ สถานศึกษาภายนอก ครั้งที่ 1	ยกระดับคุณภาพ การ คิดวิเคราะห์ให้สูงขึ้นใน เกณฑ์มาตรฐานจัด เนื้อหาสาระให้เหมาะสม กับผู้เรียน
3. สภาพปัญหาของ การจัดเนื้อหาสาระ	การจัดเนื้อหาสาระให้ ผู้เรียนกลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ สังคมศึกษา	เอกสารบันทึกการ แก้ไขของกลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ สังคมศึกษา	
4. สภาพปัญหาของ ครูผู้สอน	อัตราของครูผู้สอน ลดลง ทำให้เวลาสอน ของครู ที่อยู่เพิ่มขึ้น ทำให้มีภาระหนัก	แผนการจัด อัตรากำลังของแต่ละ กลุ่มสาระการเรียนรู้	จัดสรรอัตรากำลังให้แก่ ภาระงาน

ขั้นตอน	สื่อที่ศึกษา	วิธีการศึกษา แหล่งข้อมูล	เป้าหมาย
ระยะที่ 2 ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรบูรณา การปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 8 กลุ่มสาระฯ		- วิทยากรให้ความรู้ - ศึกษาดูงาน - ศึกษาจากเอกสาร แหล่งข้อมูล อินเทอร์เน็ต	ยกระดับคุณภาพการคิด วิเคราะห์ให้สูงขึ้นตาม เกณฑ์มาตรฐานจัด เนื้อหาสาระให้เหมาะสม แก่ผู้เรียน
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ปัญหา	แหล่งความรู้เอกสาร อินเทอร์เน็ต	- วิทยากรให้ความรู้ - ศึกษาดูงาน - ศึกษาจากเอกสาร แหล่งข้อมูล อินเทอร์เน็ต	ครุมีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสามารถ กำหนดให้ผู้เรียนและ เข้าใจสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิต
ขั้นตอนที่ 2 อบรมศึกษาความรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	อบรมความรู้ ความ เข้าใจ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง		ครุมีความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการจัดการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถจัดกิจกรรมทำให้ ผู้เรียนและเข้าใจนำไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
ขั้นตอนที่ 3 สร้างหลักการ กระบวนการเรียนรู้ ตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	กระบวนการจัดการ เรียนรู้รูปแบบ วิธีการต่างๆ	วิทยากรให้ความรู้ เอกสาร ตำราศึกษาดู งาน	ครุรู้และเข้าใจการจัดทำ หน่วยและแผนจัดการ เรียนรู้ นักเรียนประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

ขั้นตอน	สื่อที่ศึกษา	วิธีการศึกษา แหล่งข้อมูล	เป้าหมาย
ขั้นที่ 4 จัดทำหน่วย การเรียนรู้ หน่วยการ เรียนรู้ตัวอย่าง	- ปัญหาหลักสูตร - ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ - ปัญหาบริบทที่ไม่เป็นไปตามผลที่คาดหวัง - ผลสัมฤทธิ์ต่ำ - การคิดวิเคราะห์ระดับไม่ถึงเกณฑ์ - วิธีการทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ศึกษาจากตัวอย่าง	ครูและนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้
ขั้นตอนที่ 5 การนำหลักสูตร ทดลองไปใช้	- ความรู้ ความเข้าใจ - เจตคติของผู้เรียน - การประยุกต์ใช้	บันทึกท้ายแผน สัมภาษณ์นักเรียน ครูผู้สอน	
ขั้นตอนที่ 6 การประเมินหลักสูตร ทดลอง		บันทึกท้ายแผน สัมภาษณ์นักเรียน ครูผู้สอน	
ขั้นที่ 7 การพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของ สถานศึกษา		เอกสารหลักสูตร โครงการ โครงงาน ชิ้นงาน การสังเกต สัมภาษณ์	นักเรียนมีเอกสารหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียน ครู ผู้เกี่ยวข้องสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

ภาพประกอบ 4 เรื่องแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม

ที่มา: แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนราชวินิต มัธยม. (2549). หน้า 49.

ดังนั้น ความจำเป็นและแนวทางของขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม คือแนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม

3.4 หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม

คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัธยมจึงได้กำหนดขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยมไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้ (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 35-45)

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของหลักสูตรสถานศึกษา และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม มีวิธีการจัดทำดังนี้

1. จัดประชุมครูประจำปี พ.ศ. 2548 ทั้งโรงเรียน 129 คน ที่โรงเรียนราชวินิต มัธยมโดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธาน เป็นการประชุมถึงผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา
2. ระดมความคิดจากแต่ละกลุ่มสาระถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มสาระจากผลการประชุมทั้งโรงเรียน ทำให้สรุปในที่ประชุมได้ 2 ประเด็น คือ 1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการจัดการเรียนการสอน ซึ่งพบว่า ผลจากการประเมินคะแนน NT จากม.3 และม.6 การสอบเข้ามหาวิทยาลัย และจากการประเมินภายนอกรอบที่ 1 บางวิชานักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ 2. พฤติกรรมนักเรียน มีแนวโน้มที่คล้อยตามสังคม
3. แต่ละกลุ่มสาระวิเคราะห์สาเหตุ วิธีการสอน กำหนดแนวทางแก้ไข และพัฒนาให้ดีขึ้น
4. จัดประชุมวิชาการโดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระ และตัวแทนของแต่ละกลุ่มสาระมาสรุปผลจากสภาพของราชวินิต มัธยมในขณะนั้น จึงทำให้สรุปได้ว่า ต้องทำการพัฒนาหลักสูตรจากปัญหาของหลักสูตรปัจจุบันที่ทำให้ผลการประเมินของนักเรียน ในเรื่องการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น จึงมาระดมความคิดกันว่าจะทำอย่างไรที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนให้ดีขึ้น จึงได้ความคิดว่า โรงเรียนราชวินิต มัธยม ซึ่งเป็นโรงเรียนในพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโรงเรียนมีเป้าประสงค์ที่จะทำให้นักเรียนเป็นกุลบุตรและกุลธิดาที่ดี สามารถพึ่งตนเอง และช่วยเหลือต่อสังคมได้ มีความสำคัญที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มุ่งให้พึ่งตนเองมากที่สุด ด้วยทางสายกลาง ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีได้อย่างมีคุณค่า ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ด้วยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ตามคุณลักษณะสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ 2 เงื่อนไข หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม มาเป็นหลัก

ในการสอนให้เด็ก ๆ เป็นคนรู้จักคิด และส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีจิตสำนึกดี รักษาสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า จึงมีความประสงค์ที่จะสังคายนาหลักสูตรปัจจุบันด้วยการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปทั้ง 8 กลุ่มสาระ

ดังนั้นขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การหาปัญหาของการจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีการระดมความคิดของครู นำผลที่ได้ส่งให้แต่ละกลุ่มสาระวิเคราะห์ปัญหา พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไข และจัดประชุมทางวิชาการกับหัวหน้ากลุ่มสาระและตัวแทนแต่ละกลุ่มสาระจนได้บทสรุปว่าต้องแก้ปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมนักเรียน จึงต้องพัฒนาหลักสูตรด้วยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางหลัก ให้ประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปทั้ง 8 กลุ่มสาระ

2. ขั้นตอนการจัดการอบรมและศึกษาความรู้ การอบรมและศึกษาความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดทำขึ้นโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาบุคลากร และฝ่ายวิชาการมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการขยายความรู้จากเพื่อนครู ถึงเพื่อนครูในสิ่งที่รู้ โดยทำกันในกลุ่มเล็ก ขยายเป็นกลุ่มใหญ่ ด้วยการอ่านและศึกษาจากข้อมูลที่มี แล้วนำสิ่งต่างๆ ที่รู้มาแบ่งปันกันเป็นกลุ่มๆ และขยายออกไปเป็นกลุ่มใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ
2. โรงเรียนได้เชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยาย เมื่อในช่วงปี พ.ศ. 2548 ได้แก่ ดร.ปรียานุช พิบูลสรารุณ มาบรรยายถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับครูทั้งโรงเรียน และคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิต
3. โรงเรียนได้จัดทัศนศึกษาดูงานภายนอก โดยส่งเป็นตัวแทน หรือหัวหน้าหมวด
4. จนกระทั่งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2550 ได้เชิญวิทยากร วิทยากร รศ.ดร. เรียม สีทอง อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้มาบรรยายให้กับครูทั้งโรงเรียนจำนวน 123 คนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจุดประกายและสร้างความเข้าใจว่าการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีใช้จัดทำใหม่ทั้งหมด แต่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แล้วให้จัดหลักสูตรโดยดูความต้องการของผู้เรียน และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการจัดหลักสูตรให้สามารถสร้างจิตสำนึกของเด็ก ไม่ให้ฟุ่มเฟือย รักษาสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า โดยนำสิ่งเหล่านี้ใส่เข้าไปในหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งวิทยากรให้ข้อสังเกตไว้ว่า โรงเรียนราชวินิต มัธยม พัฒนาหลักสูตรจากล่างสู่บน โดยการนำไปปฏิบัติจริง แล้วจึงปรับและสร้างเป็นมาตรฐาน หรือทฤษฎี

ดังนั้นขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ หมายถึง การให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาบุคลากร และฝ่ายวิชาการ ด้วยวิธีการขยายความรู้จากเพื่อนครูถึงครู เชิญวิทยากรมาบรรยาย ไปทัศนศึกษาดูงานจากภายนอก

3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียน ราชวินิต สร้างหลักการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหลักการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองอย่างมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมภายใต้คุณธรรม ความซื่อสัตย์ อุดมคติ พากเพียร เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรศ.ดร. เรียม ศรีทอง และอาจารย์กฤษณา บุญเลี้ยง มีองค์ประกอบดังนี้

1. ระเบิดจากภายใน
2. ศึกษาเงื่อนไขความรู้ คู่คุณธรรม
3. นำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง พร้อมปกป้องสังคม
4. ระดมการตรวจสอบอย่างรอบคอบ และพัฒนา

กระบวนการขั้นที่ 1 ระเบิดจากภายใน พลังผลักดันภายในจิตใจที่มุ่งมั่นจะเรียนรู้อย่างถูกต้องและรอบคอบโดยพิจารณาจากความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. จัดสภาพการณ์หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สภาพแวดล้อมอย่างถ่องแท้
2. สร้างความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาตามความพอเพียง

ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

3. สร้างความตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้

4. กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ตามสังคมพอเพียง ความมีเหตุผลและ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

กระบวนการขั้นที่ 2 ศึกษาเงื่อนไขความรู้ คู่คุณธรรม แสวงหาองค์ความรู้จากการเรียนรู้จากความคิดของผู้อื่น หรือจากการลงมือปฏิบัติหรือจากการพินิจพิจารณาอย่างไตร่ตรอง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมอย่างยั่งยืน

แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. เรียนรู้จากความรู้ ความคิดของผู้อื่น
2. เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างพินิจพิจารณา
3. เรียนรู้จากการปฏิบัติ

กระบวนการขั้นที่ 3 นำสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง ปกป้องสังคม นำผลการเรียนรู้ไปใช้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง คำนึงต่อสังคม ส่วนรวม

แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ความจำเป็น สิ่งที่เกี่ยวข้องหรือความต้องการ
2. ทบทวนความรู้ เลือกและปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. มีคุณธรรม อดทน ซื่อสัตย์ พากเพียร ให้งานสำเร็จ

กระบวนการขั้นที่ 4 ระดมตรวจสอบ อย่างรอบคอบและพัฒนา รับฟัง

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นร่วมกันในการพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขความรู้ ให้ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม เกิดความเชื่อถือ สอดคล้องกับสถานการณ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1. จัดสถานการณ์ให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. นำเสนอผลงาน
3. วิเคราะห์ประเมินผลร่วมกัน
4. ปรับปรุงและเผยแพร่

ดังนั้นขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเอง รู้จักตนเอง เป็นคนมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง

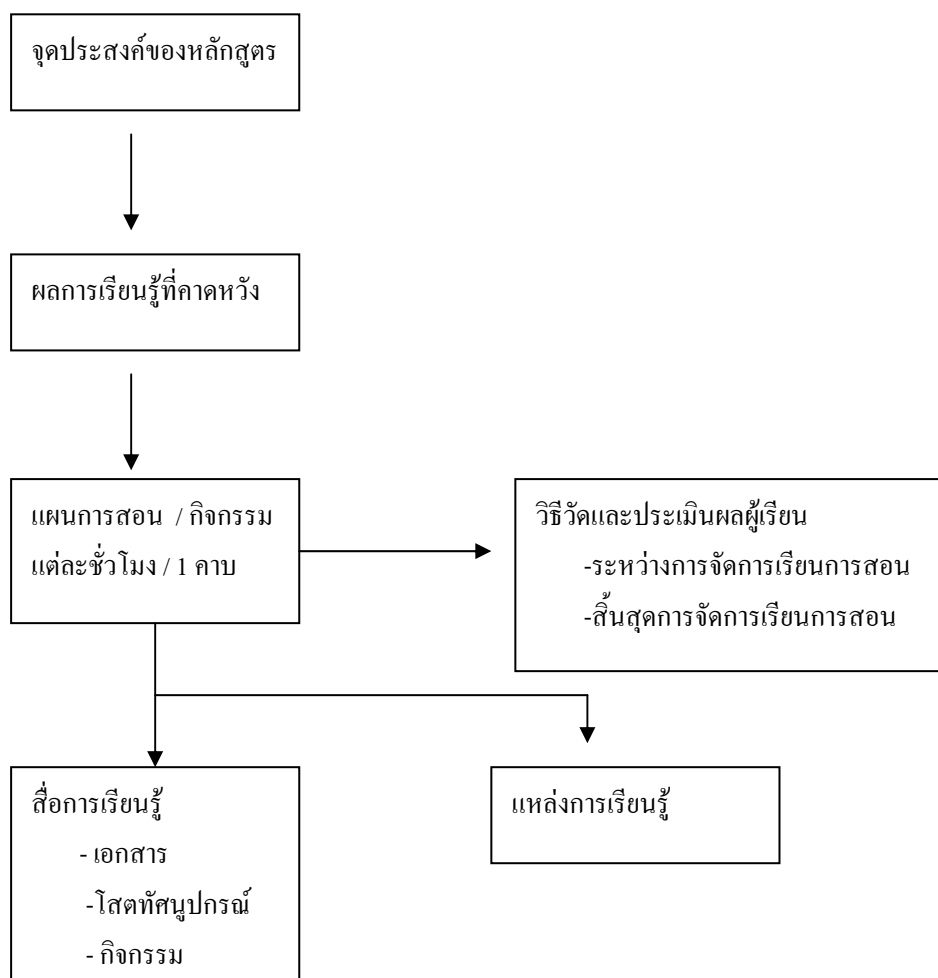
4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำตัวอย่างหน่วย

การเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ครูได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการเตรียมวิธีการวัดการประเมินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ได้รวบรวมตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 1 ชุด และปรับปรุงแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการรับความคิดเห็นของผู้เรียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นตัวอย่างแก่ครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระ เป็นแนวทางในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ต่อไป

ดังนั้นขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการเตรียมวิธีการประเมินตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ หลังจากการตรวจสอบคุณภาพ

ของหลักสูตร โดยประเมินจากหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ของครู คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียน และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือ การนำหลักสูตรไปใช้ด้วยการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โดยครูกำหนดวิธีการเรียนการสอน กำหนดกิจกรรม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อต่างๆ และเตรียมการวัด ประเมินผล ดังภาพสรุปดังนี้

ดังนั้นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ หมายถึง การแปลงหลักสูตรมาสู่การสอน โดยครูกำหนดวิธีการเรียนการสอน กำหนดกิจกรรม จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อต่างๆ และเตรียมการวัด ประเมินผล เพื่อตรวจสอบ

6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนและวิชาการ ประเมินผลหลักสูตรทดลองจากหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดกรอบการประเมินด้านต่างๆ คือ ความคิดสอดคล้องขององค์ประกอบ ได้แก่ ผลที่คาดหวัง เนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล นอกจากนี้ได้ใช้ผลจากการรวบรวมข้อมูลในแง่ต่างๆ เพื่อหาคำตอบว่าหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวังหรือไม่เพียงใด โดยรวบรวมจากสิ่งต่อไปนี้เพิ่มเติม

1. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติค่านิยม ซึ่งครูผู้สอนบันทึกผลไว้ท้ายแผนการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการสอน

2. ประเมินการจัดการเรียนการสอน โดยการบันทึกสรุปผลของครูผู้สอน

ด้านต่างๆ อาทิ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระดับของผู้เรียน การใช้สื่อกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างโครงงาน ชิ้นงาน หรือการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง

ดังนั้นขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง หมายถึง การวัดผลของการทดลองหลักสูตรในเรื่อง ผลที่คาดหวังของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล

7. ขั้นตอนการพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนราชวินิต มัธยม หลักจากกำหนดให้ครูทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำหลักสูตรสู่การเรียนการสอน แล้วบันทึกผลสรุปการจัดการเรียนการสอน คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียน พิจารณาแก้ไขปรับปรุง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณานุมัติ จัดพิมพ์เป็นเอกสารหลักสูตร ประกาศเป็นหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม ต่อไป

ดังนั้นขั้นตอนการพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยม หมายถึง การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียน และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของครู เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ประการ 2 เงื่อนไข หรือเรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ในโรงเรียนราชวินิต มัธยมของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โรงเรียนราชวินิต มัธยม มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ขั้นตอนการจัดการอบรมและศึกษาความรู้ 3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนกรเรียนรู้ 4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

3.5 ตัวอย่างการจัดหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2549: 161)

จากสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – ปรับปรุงพัฒนา ปี พ.ศ. 2546 ถึงปี พ.ศ. 2548 โดยนำไปใช้ในวงชั้นที่ 3-4 (ม.1-ม.6) พบความจำเป็นในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในเรื่องดังนี้

1. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ่อย
2. ระยะเวลา ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

3. สารการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนตามแนวทางของสถาบันที่ดูแล เช่น สสวท.
4. ผู้สอน ครูเกษียณอายุราชการ และเหนียวล้ำ
5. ไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 คือไม่เห็น

เศรษฐกิจพอเพียง

6. ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ
7. การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีระดับคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ คือ อยู่ในระดับพอใช้

ด้วยเหตุดังกล่าวโรงเรียนราชวินิต มัธยม จึงได้มีการจัดทำหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตให้เกิดเป็นรูปธรรม รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการขยายแนวคิดที่ถูกต้องให้กว้างขวางในฐานะที่เป็นโรงเรียนในพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเป็นโรงเรียนร่วมเป็นต้นแบบหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนราชวินิต มัธยม จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำความจำเป็นในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปี 2545 ปรับปรุงพัฒนา ปี 2546 ถึงปี 2548 เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

โรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 8 กลุ่มสาระในการจัดทำหลักสูตรในครั้งนี้นำเสนอในวิชาที่มีการบูรณาการยากเพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงวิธีการในการบูรณาการเข้าไปในการจัดการเรียนการสอน

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้ อังกฤษ รายวิชาอังกฤษ รหัส 42102 ช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 What that? ครูกาญจนา ศณีทอง ครู คศ.2

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาต่างประเทศ (อ 42102) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2/2549 หน่วยการเรียนรู้ Food and Drinks เรื่อง Vegetarians จำนวน 1 คาบ

เนื้อหาสาระสำคัญ

การอ่านบท อ่านแล้วสามารถสรุปและแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับที่สูงขึ้น

Vocabulary : vegetarian, vegetus, active and energetic, healthy, energy, cereal, consume

Reading : Vegetarians

Grammar focus : countable and uncountable nouns : carrot, water some-any

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ความรู้ (K) อ่านบท อ่านแล้วแสดงความคิดเห็น โดยเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องของตนเองได้
ทักษะกระบวนการ (P) บอกความหมาย ใช้คำศัพท์และโครงสร้างประโยคได้อย่าง

ถูกต้อง

ค่านิยมอันพึงประสงค์ (A) รู้จักคุณค่าของอาหารประเภทต่างๆ และเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย อย่างสมเหตุสมผล

การบูรณาการตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอประมาณ โดยการพูดคุยซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้ออาหารรับประทานของนักเรียน และการกินอาหารในปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอ
2. ความมีเหตุผล ให้นักเรียนบอกเหตุผลของการซื้ออาหารหรือรับประทานอาหารนั้นๆ
3. มีภูมิคุ้มกัน นักเรียนเกิดความตระหนัก รู้จักรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

4. ความรู้และคุณธรรม รู้คุณค่าของอาหาร และกินอาหารอย่างมีสติ สิ่งใดให้ประโยชน์ สิ่งใดให้โทษต่อร่างกาย รู้จักอดทนอดกลั้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้

Warm Up

- ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า นักเรียนจะได้อ่านบทอ่าน 1 เรื่อง ให้ช่วยกันเดาว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โดยครูสุ่มเรียกนักเรียน 3-4 คน ให้บอกชื่อผัก-ผลไม้ที่นักเรียนชอบคนละ 1 อย่าง โดยใช้คำถามดังนี้

What is your favourite vegetable?

What is your favourite fruit?

- นักเรียนช่วยกันคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ไม่รับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ อาจเป็น TV personalities, fashion-models, politicians, writers, sport personalities โดยครูพูดว่า Please tell me the famous people who eat no meat.
- ลองให้นักเรียนช่วยกันเดาว่า บทอ่านน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่าเป็นเรื่อง Vegetarians

Presentation

- นักเรียนดูรูปภาพอาหารประเภท เครื่องดื่ม ผัก ผลไม้ชนิดต่างๆ แล้วครูเก็บรูปภาพนั้นให้นักเรียนเขียนคำศัพท์จากรูปภาพ นักเรียนจำอะไรได้บ้าง แล้วเปรียบเทียบกับคำตอบของเพื่อน
 - ครูให้นักเรียนดูรูปภาพอีกครั้งหนึ่ง แล้วช่วยกันเฉลยคำตอบ
 - ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยทานผักผลไม้ในภาพชนิดใดบ้าง รสชาติเป็นอย่างไร นักเรียนชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด โดยใช้คำถามนำสู่ถามความคิดเห็นนักเรียน ดังนี้
- What kind of fruit or vegetable have you ever eaten?

Do you like the taste of.? Why / Why not?

Have you ever had a taste of this fruit / vegetable?

If you have a chance to buy some vegetable, what kind of vegetable will you buy?

Vegetable will you buy?

Who doesn't like eating vegetable? Why doesn't like it?

Why do many people choose to be vegetarians?

- ครูนำคำตอบของนักเรียนมารวบรวมกันวิเคราะห์ว่าจะบูรณาการกับเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ในเรื่องของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน

- ครูให้นักเรียนปิดหนังสือเรียนไว้ก่อน จากนั้นครูตั้งคำถามบางคำจาก passage มาเขียนบนกระดาน เช่น vegetarian, vegetus, active and energetic, healthy, energy, cereal, consume เป็นต้น

- นักเรียนฝึกออกเสียงตามครู โดยสังเกตและส้อมเรียกนักเรียนออกเสียงทีละคน
- นักเรียนเปิดหนังสือเรียน นักเรียนอ่านบทอ่านพร้อมๆ ไปด้วยกับการฟังเทป
- นักเรียนอ่านในใจ ลองเดาความหมายของคำศัพท์บนกระดานโดยสังเกตบริบทของเนื้อเรื่อง

- นักเรียนศึกษาประโยคซึ่งเป็นเหตุผลเกี่ยวกับการเป็น และไม่เป็น “vegetarian” จากนั้นให้ระบุเหตุผลข้อใดบ้างที่ปรากฏอยู่ใน text นักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบ

- นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านจากใบงาน
- นักเรียนช่วยกันสรุปเหตุผลของการเป็นและไม่เป็น “vegetarian”

Practice

- ให้นักเรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ที่ปรากฏบนกระดาน นักเรียนช่วยกันฟังและแก้ไข
- ครูเรียกนักเรียนอ่านบทอ่านทีละคนตามความเหมาะสม ช่วยกันฟังและแก้ไขคำผิด
- นักเรียนช่วยกันบอกคำศัพท์เกี่ยวกับผัก ผลไม้ อาหารและเครื่องดื่มเพิ่มเติมสำหรับ vegetarians โดยครูอาจให้นักเรียนออกมาเขียนคำศัพท์บนกระดาน

Production

- นักเรียนจับคู่เขียนเกี่ยวกับ Advantage and Disadvantage ของการเป็น vegetarians ตามความคิดของนักเรียน

- ครูให้ตัวอย่างด้วยการสุ่มถามนักเรียนที่เก่ง 1 คนว่าเป็น vegetarian หรือไม่ พร้อมทั้งให้ระบุเหตุผล 1 เหตุผล

- นักเรียนเขียนเหตุผล 2-3 เหตุผลเพื่ออธิบายว่าทำไมนักเรียนจึงเป็นหรือไม่เป็น vegetarian โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- ครูสุ่มนักเรียน 2-3 คน ให้พูดเหตุผลของตนให้นักเรียนทั้งชั้นฟัง

สื่อการเรียนรู้

- 1.หนังสือเรียน Different 2 Unit 16
- 2.เทปประกอบบทเรียน
- 3.รูปภาพ fruit and vegetable
- 4.รูปภาพ famous vegetarians
- 5.ใบงาน

การวัดและประเมินผล

เครื่องมือ	วิธีการ	เกณฑ์การประเมิน
1. แบบสังเกต	- สังเกตความสนใจและความตั้งใจในการทำกิจกรรมต่างๆ	- ระดับคุณภาพ 4 ระดับ ดีมาก-ดี-พอใช้-ควรปรับปรุง
2. ใบงาน	- ตรวจสอบความถูกต้องของการทำใบงาน	- สัดส่วนจำนวนข้อที่ทำให้ถูกต้อง

บันทึกผลหลังการสอน

ผลการสอน เป็นไปตามแผนที่กำหนด นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แต่ส่วนมากจะไม่ใช้ภาษาอังกฤษ ต้องคอยกระตุ้นให้พูด สำหรับทักษะด้านการเขียน มีแก้ไขที่ผิดหลายแห่ง

ผลจากการพูดคุยเกี่ยวกับคุณค่าของอาหารและเงินที่เสียไป สังเกตพบว่านักเรียนหลายคนเกิดความตระหนักในการที่จะเลือกซื้ออาหาร

ปัญหาอุปสรรค นักเรียนหลายคนจำคำศัพท์ผิด ผลไม่ได้ แต่เขียนไม่ถูกต้องแก้ไข และให้เพื่อนๆช่วยกันบอก ไม่เป็นปัญหามากนัก และไม่เสียเวลา นักเรียนบางคนยังคลุ้มเครือเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข ให้ความรู้ ยกตัวอย่างการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติจริง

ลงชื่อ

(นางกาญจนา ศรีทอง)

ความเห็นของผู้บังคับบัญชา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

ลงชื่อ

(นายธรรมิก ธรรมสโรช)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารหลักสูตรฯ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กิริติวัฒน์ อัครเศ (2543: 70-71) การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยชัน ด้วยการเก็บข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครู นักเรียน กรรมการโรงเรียน โดยวิธีเชิงคุณภาพหลายวิธี เช่น แบบสำรวจรายการ การสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึกภาพ ข้อมูลทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 โครงการ คือ โครงการกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจร โครงการนี้เป็นแหล่งเงินทุนให้โครงการเกษตรพอเพียงกู้ยืม ผลการดำเนินการปีที่ผ่านมาได้กำไร

2. โครงการเกษตรพอเพียง ประกอบด้วย 8 โครงการ คือ โครงการเลี้ยงไก่ไข่ โครงการเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ โครงการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน โครงการเลี้ยงกบในกระชัง โครงการเลี้ยงหอยขม โครงการอนุรักษ์ผักชีเขียว โครงการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ โครงการเพาะเห็ด ผลการดำเนินการ ได้กำไร 2 โครงการ ขาดทุน 1 โครงการ

3. โครงการอาหารกลางวันเต็มรูป จัดอาหารกลางวันให้นักเรียนได้ทุกคนตลอดปี

4. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรและมีน้ำใช้เพื่อเกษตรตลอดปี ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ชยัน และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ครูทุกคนเอาใจใส่งานในหน้าที่ และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ นักเรียนมีความรับผิดชอบในงานของตนเอง กรรมการโรงเรียนให้ความร่วมมือในการพัฒนาและจัดกิจกรรมต่างๆ และได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการและเอกชนทั้งทางวิชาการและเงินทุน

ประจักษ์ นาหนองตูม (2543: 54-56) ศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ของโรงเรียนแก่นนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ใน 3 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ด้านสภาพปัญหา และด้านผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 423 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 12 คน ครูผู้สอน 190 คน นักการภารโรง 12 คน กรรมการโรงเรียน 120 คน และนักเรียน 89 คน ด้วยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมและสภาพปัญหา โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากร แต่มีปัญหาด้านชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนยังไม่ให้การยอมรับและไม่สนับสนุน ด้านงบประมาณ ได้รับการจัดสรรจากทางราชการน้อย ลำช้า มีปัญหาด้านการปฏิบัติ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนน้อย ด้านการบริหารจัดการ มีความพร้อมน้อยและปัญหามากด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์โครงการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านสถานที่ศึกษาดูงาน สถานที่เรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีผลระดับ มาก นักเรียนรู้จักพึ่งตนเอง ขยัน อดทน สามัคคี มีการทำงานเป็นหมู่คณะ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้

สมศักดิ์ ลาดี (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาถึงสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการจัดทำเกษตรทฤษฎีใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และนักเรียน ทั้งสิ้น 580 คน ด้วยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสำรวจ และ แบบสอบถาม มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส มีพื้นที่ระหว่าง 21 – 30 ไร่ มี พื้นที่และแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร

2. ผลการดำเนินการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ในด้านการให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วม และการหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนโครงการ ส่วนด้านการวางแผนวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาการดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ ด้านการใช้ ทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนโครงการ และด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนด้านการวางแผนวิชาการ และการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

4. โรงเรียนต้องการให้มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีความเข้าใจเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างพอเพียง และผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

วินัย ประวันนา (2544: 111-116) ศึกษารูปแบบการดำเนินการ และปัญหาการดำเนินการ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ใน 4 ด้าน คือ ด้านการใช้ประโยชน์จากดินและน้ำ ด้านการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ด้านการมีรายได้ระหว่างเรียน และด้านความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ตามความคิดเห็นของ ข้าราชการ 225 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ด้วยแบบสอบถาม มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1 สำหรับโรงเรียนที่มีพื้นที่ และแหล่งน้ำเพียงพอ จัดพื้นที่เป็น 4 ส่วน ตามแนวทฤษฎีใหม่ และพื้นที่ในการทำนา มี 3 โรงเรียน รูปแบบที่ 2 โรงเรียนไม่มีพื้นที่ทำนา เน้นการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ มี 9 โรงเรียน

2. การดำเนินการโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีการดำเนินการด้านการใช้ประโยชน์จากดินและน้ำอยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาการดำเนินการ คือ สภาพที่ดินของโรงเรียนมีคุณภาพต่ำ ดินเค็ม ดินทราย ดินปนทราย ดินปนหิน และขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดงบประมาณ รวมถึงการใช้น้ำก็ไม่เป็น ระบบที่ดี และโรงเรียนมีน้ำไม่พอ ทำให้ผลผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รายได้จึงไม่แน่นอน

พัฒนาภรณ์ จัตโรโรจน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษามหาวิทยาลัยในการส่งเสริมความรู้ในด้านการสอนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านการให้คำปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาปัจจัยและปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อครูในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง จากครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 361 คน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ครูมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 44.3 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.5 และอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 21.3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทครู คือ เจตคติ การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน การสนับสนุนจากโรงเรียน และรายวิชาที่สอน และการส่งเสริมมีปัญหาด้านผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหาร และด้านเพื่อนร่วมงาน

มยุรี พิมพ์สุวรรณ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานและความต้องการการแนะแนวการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาระดับการดำเนินงานและระดับความต้องการการแนะแนวการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และนักเรียนในโครงการ จำนวน 251 คน ด้วยเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการและด้านปัจจัยอื่นๆ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ด้านปัจจัยอื่นๆ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการและด้านงบประมาณ

2. โรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ดมีความต้องการการแนะแนวโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการและนักเรียนในโครงการมีความต้องการการแนะแนวโครงการแนะแนวโครงการอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

เสกสรรค์ สามสี (2545: 84-86) การประเมินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ โดยประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ กระบวนการดำเนินงานของโครงการ และผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้บริหาร 11 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 11 คน ครู-อาจารย์ 177 คน ใช้เครื่องมือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท หรือสภาวะแวดล้อมของโครงการ มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการมีความเพียงพอหรือความพร้อมในระดับปานกลาง

3. กระบวนการดำเนินงานโครงการได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลผลิตของโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

สมคิด เจริญทรัพย์ (2545: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการทำเจล โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และการปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพปานกลาง เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียน

ดวงเดือน เดิมพิพัฒน์พงศ์ (2546: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นแกนกลาง ในการพัฒนาหลักสูตรและใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักพัฒนาหลักสูตร Hilda Taba กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง ดำเนินการสอนใช้แผนการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการสอน 15 ชั่วโมง โดยใช้แบบสอบถามความต้องการ ความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

นิสาชล สุขเกษม (2546: 86-87) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ของตกแต่งจากวัสดุธรรมชาติ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมี 6 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเบื้องต้น การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ประเมินหลักสูตรโดยใช้วิธี puissance measure (P.M.) และนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน และแบบสังเกตการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น และผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

ธีรารักษ์ ภาชา (2546: 42-43) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย จังหวัดชัยภูมิ ได้ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย และขั้นที่ 2 เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนนาร่อง 1 โรงเรียน และโรงเรียนเครือข่าย 1 โรงเรียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สังเกต และศึกษาเอกสารของโรงเรียน นำมาวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุปและพรรณนาเป็นความเรียง และผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนที่ 1 สภาพการจัดทำหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีปัญหาและอุปสรรคน้อย และสภาพการใช้หลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาและอุปสรรค ในระดับปานกลาง และขั้นตอนที่ 2 โรงเรียนกรณีศึกษาทั้งสองโรงเรียน มีการจัดทำหลักสูตรอย่างเคร่งครัดทุกขั้นตอน ครูมีความพร้อมในการจัดทำและใช้หลักสูตร ค่อนข้างมาก แต่ยังขาดความมั่นใจในบางส่วน แต่ก็พยายามอย่างเต็มที่

วรวรรณ นรอ่อน (2547: 79) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาก่อนประถมศึกษาตามแนวคิดวอลดอร์ฟ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนนาวิกโยธินบูรณะ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี จำนวน 40 คน ผลงานวิจัย คือได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับชุมชน เหมาะกับผู้เรียน

ทองรวม สถิตย์พงษ์ (2547: 131-132) การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้บทเรียนโปรแกรม โรงเรียนบ้านฝาง อำเภอโนนแดง พบว่า การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ ช่วยให้การพัฒนาบุคลากรในครั้งนี้บรรลุเป้าหมายประสบผลสำเร็จไปด้วยดี คือ ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้บทเรียนโปรแกรม และสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนำไปปฏิบัติได้

เพ็ญจันทร์ เกรียงไกรสุข (2548: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนววิถีพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านคลองบัว โดยศึกษาพัฒนาหลักสูตรนี้ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน เพื่อน และผู้ปกครอง ที่มีการจัดการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระอื่นๆ ในช่วงชั้นที่ 2 และผู้ปกครองนักเรียน และผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรนี้ ได้จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วย และแผนการจัดการเรียนรู้รวม 17 แผน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีดังนี้ ร้อยละ 41.46 อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 26.82 พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่ประเมินโดยนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก และคิดเป็นร้อยละ 80.61 ประเมินโดยครู อยู่ในระดับดี ร้อยละ 71.46 ประเมินโดยเพื่อนและผู้ปกครอง อยู่ในระดับพอใช้ และสำหรับ ความความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการเรียนนี้ ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นดี

ขจรศักดิ์ อินทรโสภา (2548: 79-86) การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 6 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการจัดเนื้อหาสาระตามความถนัด พ่อแม่ใช้หลักการยืดหยุ่นตามความสนใจของลูก ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา พ่อแม่ให้อิสระ ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและฝึกการปฏิบัติ พ่อแม่มุ่งให้ลูกเรียนรู้ชีวิตจริง ด้านการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการจัดแตกต่างกันออกไป ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมและการใช้วิจัยในการเรียนรู้ สามารถจัดได้ดี และด้านการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทุกฝ่ายในชุมชนและสังคม ลูกสามารถพัฒนาไปพร้อมกับชุมชนได้

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการของไทย และยังไม่พบงานวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นหลัก

วิเวียน (1996: บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและรูปแบบการคิดเรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรดูแลสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ช่วยให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

เบอร์นาร์ด (1996: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ระหว่างหลักสูตรนานาชาติ ในประเทศอังกฤษ และแคว้นเวลส์ เช่น การส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้เองได้ ในขณะที่หน่วยงานทางการศึกษาส่วนท้องถิ่นของประเทศอังกฤษและแคว้นเวลส์ มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้เองน้อยมาก ดังนั้น ควรผลักดันให้มีการจัดการศึกษา ที่เน้นการกระจายไปยังท้องถิ่น เช่น การนำโปรแกรมวิทยาศาสตร์ ในรัฐออนตาริโอมาใช้สอน และให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

เจอร์รี่ (1996: บทคัดย่อ) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบกราฟิกที่มี ประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า ควรรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ กราฟิกที่จำเป็นทางการศึกษา ให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการงานดำเนินการงานพัฒนาหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการออกเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ประจำปีการศึกษา 2550 จำนวน 113 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ
 - 2.2.1. ครูของโรงเรียนราชวินิตมัธยม จำนวน 86 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคริจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970: 608)
 - 2.2.2 ผู้แทนครูโรงเรียนราชวินิต มัธยม จาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม และชุดที่ 2 เป็นข้อคำถามในการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ชุดที่ 1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ใน 6 ขั้นตอน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยได้ปรึกษาและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

จัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคอร์ท์ คือ ระดับการมีส่วนร่วมมาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย น้อย

ชุดที่ 2 ข้อคำถามในการจัดทำสนทนากลุ่ม จากผู้แทนครู 8 กลุ่มสาระ ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้ คือ

1. การสร้างแบบสอบถามการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1. ศึกษาแนวคิด จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสัมภาษณ์หัวหน้าคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิต มัธยม เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในประเด็นที่ครูมีส่วนร่วมทั้ง 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1.ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ 3.ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนกรเรียนรู้ 4.ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5.ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6.ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง เพื่อให้ได้แนวคิดรวบยอด แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2. ร่างข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้

1.3. นำเครื่องมือที่สร้างเสนอเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข

1.4. ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แนะนำแก้ไข

แล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ((Index of Objective Congruency : IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อเพื่อเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

1.5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงตรวจสอบและแก้ไขครั้งสุดท้าย

1.6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดโรงเรียนราชวินิต มัธยมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

1.7. นำผลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

1.8. นำแบบสอบถามไปใช้จริง เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างข้อคำถามในการจัดทำสนทนากลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

- 2.1. สร้างข้อคำถามจากการเรียบเรียงตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2.2. นำข้อคำถามไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ร่วมพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม
- 2.3. นำข้อคำถามที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา
- 2.4. จัดทำข้อคำถามที่สมบูรณ์ไปจัดทำสนทนากลุ่ม โดยเชิญครูโรงเรียนราชวินิต มัธยมจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน เพื่อระดมความคิดเห็นในแต่ละคำถาม และเชิญหัวหน้าในการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม มาช่วยสรุปในแต่ละประเด็นคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยไปส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามด้วยตนเองที่โรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัธยมด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนราชวินิต มัธยมด้วยตนเอง จำนวน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.5 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด
4. การจัดทำสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม และหัวหน้าคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในการนัดหมายวันและเวลาในการจัดทำสนทนากลุ่ม
5. ดำเนินการจัดทำสนทนากลุ่มตามวันและเวลาที่นัดหมาย คือ 25 มกราคม พ.ศ. 2551 เวลา 15.30 -17.00 น. ห้องประชุมวิชาการ โรงเรียนราชวินิต มัธยม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล
 - 1.1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมามาคัดเลือกที่สมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
 - 1.2. ข้อมูลที่ได้จากการทำสนทนากลุ่มมารวบรวมและเรียบเรียงในแต่ละประเด็น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา ดังต่อไปนี้

2.1. หาจำนวน และค่าร้อยละของข้อมูลทางสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้นที่สอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน

2.2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในประเด็นการมีส่วนร่วมของครู โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเกณฑ์ขีดจำกัดบน และขีดจำกัดล่าง (วิเชียร เกตุสิงห์ .2538 : 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

2.3. นำเนื้อหาที่ได้จากการทำสนทนากลุ่ม จากผู้แทนครูทั้ง 8 กลุ่มสาระ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม มาวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1. ร้อยละ (Percentage)

1.2. คะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency : IOC) เพื่อหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

2.2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อใช้ในการแปลความหมายและการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดทำสันทนาการกลุ่ม จากผู้แทนครู 8 กลุ่มสาระเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของครูในระดับชั้นที่สอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ปรากฏผลดังตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นที่สอนของครู

ระดับชั้นที่สอน	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
มัธยมศึกษาปีที่ 1	23	16.1
มัธยมศึกษาปีที่ 2	26	18.2
มัธยมศึกษาปีที่ 3	21	14.7
มัธยมศึกษาปีที่ 4	32	22.4
มัธยมศึกษาปีที่ 5	21	14.7
มัธยมศึกษาปีที่ 6	20	14.0
รวม	143	100

ตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนราชวินิต มัธยมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 83 คน เป็นครูสอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 อันดับสองสอนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 และอันดับสาม สอนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ของครู

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ภาษาไทย	11	13.3
คณิตศาสตร์	6	7.2
วิทยาศาสตร์	10	12.0
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	10	12.0
สุขศึกษา-พลศึกษา	7	8.4
ศิลปะ	5	6.0
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	14	16.9
ภาษาต่างประเทศ	20	24.1
รวม	83	100

ตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนราชวินิต มัธยมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นจำนวน และร้อยละของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 อันดับแรกดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมากเป็นอันดับสอง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 และครูสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มากเป็นอันดับสาม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ ขั้นตอนการสร้างหลักการ กระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลอง ใช้ และขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง พิจารณาเป็นรายด้าน รายข้อ และโดยรวม แสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 3 - 8

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม โดยรวม และรายขั้นตอน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3.54	0.62	ค่อนข้างมาก
2.ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้	3.68	0.64	ค่อนข้างมาก
3.ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้	3.92	0.63	ค่อนข้างมาก
4.ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้	3.27	0.65	ปานกลาง
5.ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้	3.36	0.68	ปานกลาง
6.ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง	2.95	0.81	ปานกลาง
รวม	3.45	0.67	ปานกลาง

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ใน 6 ขั้นตอน โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณารายขั้นตอน พบว่ามี 3 ขั้นตอนที่ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.54$) ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ ($\bar{X} = 3.68$) และขั้นตอนการสร้างหลักการ กระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนที่เหลือ 3 ขั้นตอน ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.36 - 2.95$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ท่านได้หาปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ เกิดขึ้นในกลุ่มสาระ.....	3.57	0.67	ค่อนข้างมาก
2.ท่านได้หาสาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์ของแต่ละ กลุ่มสาระ.....	3.40	0.83	ปานกลาง
3.ท่านได้วิเคราะห์ปัญหาคุณภาพผู้เรียน	3.64	0.76	ค่อนข้างมาก
4.ท่านได้วิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร	3.54	0.74	ค่อนข้างมาก
5.ท่านได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการวิเคราะห์ของแต่ละ กลุ่มสาระ.....	3.42	0.86	ปานกลาง
6.ท่านได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน.....	3.67	0.81	ค่อนข้างมาก
7.ท่านได้สรุปการแก้ปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์และ พฤติกรรมนักเรียน.....	3.65	0.73	ค่อนข้างมาก
8.ท่านได้ตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร	3.52	0.88	ค่อนข้างมาก
9.ท่านได้ตัดสินใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางหลักเข้าในแต่ละกลุ่มสาระ.....	3.44	0.94	ปานกลาง
รวม	3.54	0.62	ค่อนข้างมาก

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 6 ข้อ ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.67 - 3.52$) และมี 3 ข้อ ครูมีส่วนร่วมในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.40 - 3.44$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.ท่านศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเองจากสื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	3.90	0.67	ค่อนข้างมาก
2.ท่านได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครู	3.52	0.83	ค่อนข้างมาก
3.ท่านพยายามขยายความรู้ความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.59	0.81	ค่อนข้างมาก
4.ท่านได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครู	3.58	0.83	ค่อนข้างมาก
5.ท่านได้รับความรู้จากวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้	3.66	0.80	ค่อนข้างมาก
6.ท่านได้รับความรู้จากการทัศนศึกษาดูงานภายนอกเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.29	0.90	ปานกลาง
7.ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	3.71	0.80	ค่อนข้างมาก
8.ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	4.12	0.74	ค่อนข้างมาก
9.ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระของท่าน	3.72	0.82	ค่อนข้างมาก
รวม	3.68	0.64	ค่อนข้างมาก

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยมในขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 4.12 - 3.52$) ยกเว้นข้อเดียว คือ ได้รับความรู้จากการทัศนศึกษาดูงานภายนอกเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์	3.84	0.71	ค่อนข้างมาก
2.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกดี รักสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า.....	3.98	0.70	ค่อนข้างมาก
3.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ตระหนักถึงปัญหา และความเป็นจริง.....	3.87	0.71	ค่อนข้างมาก
4.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนคิดคำนึงถึงผู้อื่น ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น.....	3.99	0.72	ค่อนข้างมาก
5.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เป็นคนมีเหตุผล โดยรู้จักวิเคราะห์ความจำเป็น และความต้องการ	3.95	0.71	ค่อนข้างมาก
6.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันกัน	3.89	0.73	ค่อนข้างมาก
7.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง.....	3.89	0.75	ค่อนข้างมาก
8.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเอง	3.94	0.74	ค่อนข้างมาก
9.ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง.....	3.90	0.73	ค่อนข้างมาก
รวม	3.92	0.63	ค่อนข้างมาก

ตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.99 - 3.84$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.ท่านได้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.37	0.75	ปานกลาง
2.ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3.39	0.75	ปานกลาง
3.ท่านได้กำหนดเนื้อหาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.41	0.77	ปานกลาง
4.ท่านได้เตรียมกิจกรรมตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.35	0.77	ปานกลาง
5.ท่านได้เตรียมสื่อการเรียนรู้สำหรับตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3.27	0.81	ปานกลาง
6.ท่านได้เตรียมแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3.19	0.74	ปานกลาง
7.ท่านได้เตรียมเครื่องมือวัดตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.11	0.71	ปานกลาง
8.ท่านได้เตรียมการประเมินผลตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3.06	0.74	ปานกลาง
9.ท่านได้ดำเนินการการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแผนของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา.....	3.25	0.81	ปานกลาง
รวม	3.27	0.65	ปานกลาง

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.41 - 3.06$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.ท่านได้นำหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษามาจัดทำแผนการสอน	3.38	0.81	ปานกลาง
2.ท่านได้กำหนดจุดประสงค์ของแผนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.49	0.71	ปานกลาง
3.ท่านได้จัดเนื้อหาการเรียนการสอนตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.38	0.78	ปานกลาง
4.ท่านได้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.45	0.74	ปานกลาง
5.ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดในแผนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.46	0.77	ปานกลาง
6.ท่านได้จัดสื่อการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เอกสาร โสตทัศนูปกรณ์ สำหรับกิจกรรมตามแผนการสอน	3.26	0.84	ปานกลาง
7.ท่านได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.31	0.78	ปานกลาง
8.ท่านได้กำหนดวิธีวัดและประเมินผลผลผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.27	0.80	ปานกลาง
9.ท่านได้กำหนดวิธีวัดและประเมินผลผลผู้เรียนหลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.25	0.77	ปานกลาง
รวม	3.36	0.68	ปานกลาง

ตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยรวมครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.49 - 3.25$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง จำแนกเป็นรายข้อ

ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1.ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในเรื่องผลคาดหวังของหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	2.99	0.92	ปานกลาง
2.ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในเรื่องเนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.03	0.90	ปานกลาง
3.ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	2.96	0.88	ปานกลาง
4.ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองเรื่องสื่อการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	2.97	0.85	ปานกลาง
5.ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องวิธีวัดและประเมินผล.....	2.98	0.87	ปานกลาง
6.ท่านได้บันทึกผลหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการสอนไว้ท้ายแผนการเรียนรู้	2.93	0.87	ปานกลาง
7.ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระดับของผู้เรียน	2.94	0.85	ปานกลาง
8.ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้สื่อการเรียนการสอน การสร้างโครงงาน ชิ้นงาน	2.98	0.87	ปานกลาง
9.ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง	2.88	0.88	ปานกลาง
รวม	2.95	0.81	ปานกลาง

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง โดยรวม

ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.03 - 2.93$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดทำสนทนากลุ่ม จากผู้แทนครู 8 กลุ่มสาระเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ปรากฏผลในตาราง 10

ตาราง 10 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. การเขียนแผนการสอน สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูทุกคนสามารถนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้ แต่การเขียนเชื่อมโยงประเด็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไขและให้เห็นเป็นรูปธรรมนั้นยาก สาระการเรียนรู้ศิลปะ ส่วนใหญ่นำไปสอนก่อน แล้วจึงไปปรับแผนการสอน เพราะต้องใช้เวลามากในการเขียน สาระการเรียนรู้สุขศึกษา ไม่มั่นใจว่าใช้หรือไม่ในการทำไป และยิ่งยากที่จะต้องนำมาเขียนเป็นแผนการสอน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การเขียนแผนการเรียนรู้ครูยังไม่มั่นใจว่าผิดหรือถูก อาจารย์กฤษณา ผู้ประสานงานการจัดสัมมนากลุ่มและสอนวิชาภาษาไทย ครูแต่ละท่านได้รับการอบรม ศึกษาดูงาน แล้วตีความกันเองตามความเข้าใจ จึงไม่แน่ใจว่าที่ทำนั้นถูกต้อง สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ครูมีความเข้าใจมากขึ้นจากการอบรม แต่ถ้ามีวิทยากรเฉพาะแต่ละรายวิชาก็ยิ่งดี	การเขียนแผนการสอน อาจารย์ธรรมมิกเสนอให้จัดทำกรเขียนแผนการสอนย้อนกลับจากการปฏิบัติเป็นแนวทางเบื้องต้น ซึ่งทุกกลุ่มสาระก็เห็นด้วย และเพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติให้กับคณาจารย์ ควรเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำ และสร้างมาตรฐานในแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคำแนะนำ และจัดทำแผนการสอนให้เป็น รูปธรรมในการตีความประเด็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติที่ทำกันอยู่แล้วนั้น สามารถที่จะเขียนออกมาให้ทุกคนเข้าใจว่าผลจากการกระทำนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
2. การประเมินผล สาระการเรียนรู้ภาษาไทย การประเมินผลยังไม่มีเครื่องมือเป็นมาตรฐาน ใช้การการสังเกตและบันทึก สาระการเรียนรู้ศิลปะ ประเมินจากใบงาน หรือพูดคุยกับเด็กเมื่อมาส่งงาน ถามปัญหาและให้เด็กคิด วิเคราะห์ และความเข้มของอาจารย์แต่ละคนแตกต่างกัน ควรจะมีการประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี การประเมินยังไม่ชัดเจน ควรจัดทำให้ชัดเจน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการวัดและประเมิน ยังไม่สามารถประเมินได้ยังชัดเจน ต้องใช้เวลา สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูยังไม่มีความชัดเจนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง ส่วนใหญ่วัดความสามารถทางภาษา การประเมินเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสังเกตพฤติกรรม สาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา วิธีการประเมินใช้การสังเกต ยังไม่ชัดเจนว่าจะว่าอย่างไร แคไหน ที่ทำอยู่ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ การประเมินขึ้นอยู่กับความเข้มของครู ควรจะมีการประเมินที่ชัดเจนและวัดได้	ครูจากทุกกลุ่มสาระเห็นพ้องต้องกันว่าเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการวัดจิตพิสัยในคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่ยาก ต้องอาศัยเวลาในการพัฒนาต่อไป ในเบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน จึงเสนอให้เริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน ทำให้เกิดการปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกัน และเท่าเทียมกัน เช่นในอดีตมีกฎ 1 ว่า ทุกคนเวลาไปที่จุดใด ภายในรัศมี 1 ว่า ให้ให้ทุกคนที่เจอหรือหากมีขยะก็ให้เก็บทิ้ง ซึ่งทุกคนปฏิบัติกันอย่างจริงจังมาก อยากจะให้ทำให้เกิดในลักษณะเช่นที่เคยเป็นมา เมื่อมีกฎกลางของโรงเรียน ครูจะใช้กฎนั้นอย่างพร้อมเพรียงกัน และทำให้เป็นกฎระเบียบที่เกิดการยอมรับร่วมกันทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในองค์กร (โรงเรียน) แล้วจึงนำมาสู่การปรับให้เกิดความเข้มข้นและความสม่ำเสมอในการประเมินด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
3. การบรรลุเป้าหมาย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้สอนได้นำไปใช้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 60 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 100 เปอร์เซ็นต์เช่นกัน และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 100 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 80 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม และสามารถอยู่ในระดับที่เด็กเห็นคุณค่าสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองเห็นคุณค่าได้เฉลี่ยประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละ	โดยรวมครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระมีการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำได้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่การนำไปใช้จริงและความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็น 85 เปอร์เซ็นต์ และคาดว่าเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ ยังอยู่ในระดับต้น ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้นิยามในการวัดระดับจิตพิสัยดังนี้ ระดับต้น เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม ระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำกระตุ้นแล้วก่อให้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่อง จนเกิดการกระทำถึงระดับที่สาม เป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่า เกิดความสำนึกรู้ได้เอง และสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องบอก จึงมีข้อเสนอแนะว่าระดับผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม มุ่งมั่นทำให้ผู้สอนเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนอย่างจริงจัง และการบริหารหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัธยม ส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูผู้สอนพยายามมากขึ้นให้ผู้สอนทุกคนมุ่งมั่นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และบรรลุสู่เป้าหมายสูงสุด คือ ระดับเห็นคุณค่าต่อไป

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 80 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 80 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 100 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 100 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 100 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้สอนนำไปใช้ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ย 100 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนยังอยู่ใน	

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
ระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม ไม่ได้ ระบุออกมาเป็นค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ ขึ้นอยู่ กับกิจกรรมที่จะสร้างความตระหนักได้ของ นักเรียน	

ตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม สามารถสรุปได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การเขียนแผน

ครูส่วนใหญ่ทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าปัญหาการเขียน
แผนการสอนนั้น เขียนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงและให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก และครูทุกกลุ่มสาระมีความไม่มั่นใจในการปฏิบัติ เนื่องจาก
จัดทำแผนการสอนโดยการประยุกต์ จากข้อมูลที่มีและได้รับเพิ่มจากการอบรมหรือศึกษาดูงาน แล้ว
นำมาตีความในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามความเข้าใจตนเอง

ข้อเสนอแนะ เบื้องต้นเสนอให้เขียนแผนย้อนกลับจากการปฏิบัติ และเชิญผู้เชี่ยวชาญ
มาช่วยให้คำแนะนำ เพื่อสร้างมาตรฐานในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจนมากขึ้น

2. การประเมินผล

ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการประเมินผลจากการเรียนรู้
ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะได้ผลแตกต่างกันไปตามความเข้มข้น
และความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน และครูผู้สอนในโรงเรียนก็มีความเข้มงวดในกฎระเบียบ และการ
ติดตามพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ ควรจะมีเครื่องมือประเมินคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3
ห่วง 2 เงื่อนไขที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ในเบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้
อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน จึงเสนอให้เริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน และ
เป็นบรรทัดฐานให้เกิดการปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกันและเกิดในระดับที่เท่าเทียมกัน

3. การบรรลุเป้าหมาย

ครูผู้สอนทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้า
ไปในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระได้ร้อยละ 100 แต่การนำไปใช้จริงและความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณา
การสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85 และคาดว่าจะเกิดผลกับผู้เรียนคิด

เป็นร้อยละ 50 ยังอยู่ในระดับต้น ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้นิยามไว้ว่าเป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะ คือ ระดับผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัชฌมต้องสร้างความสำคัญและความตระหนักให้ผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งการบริหารหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัชฌม มุ่งส่งเสริมกระตุ้นให้ครูผู้สอนต้องพยายามมากขึ้น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรลุสู่ขั้นระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษางานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม สรุปสาระสำคัญและผลการศึกษา ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ทั้งหมด 6 ขั้นตอน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัธยม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนราชวินิต มัธยม ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 113 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ
 - 2.2.1. ครูของโรงเรียนราชวินิตมัธยม จำนวน 86 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครืจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970: 608) จำนวน 86 คน
 - 2.2.2. ผู้แทนครูโรงเรียนราชวินิต มัธยม จาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม และชุดที่ 2 เป็นข้อคำถามในการจัดทำโฟกัสกรุป (Focus Group)

ชุดที่ 1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยมทั้งหมด 6 ขั้นตอนซึ่งเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้าง

ขึ้นเองตามกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาของโรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยได้ปรึกษาและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคอร์ท คือ ระดับการมีส่วนร่วมมาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย น้อย โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.98

ชุดที่ 2 ข้อคำถามในการจัดทำสทนากลุ่มจากผู้แทนครู 8 กลุ่มสาระ ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยไปส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามด้วยตนเองที่โรงเรียนราชวินิต มัธยม เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าคณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโรงเรียนราชวินิต มัธยมด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 83 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.5 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด
4. ผู้วิจัยได้เข้าไปดำเนินการจัดทำสทนากลุ่ม โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีในการนัดหมายวันและเวลาได้ตามที่กำหนด ดำเนินการจัดทำสทนากลุ่มตามวันและเวลาที่นัดหมาย คือ 25 มกราคม พ.ศ. 2551 เวลา 15.30 -17.00 น. ห้องประชุมวิชาการ โรงเรียนราชวินิต มัธยม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2.ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ 3.ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ 4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ 5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

3. นำเนื้อหาที่ได้จากการทำสนทนากลุ่มจากผู้แทนครูทั้ง 8 กลุ่มสาระ เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ราชวินิต มัธยม มาวิเคราะห์และรวบรวมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนราชวินิต มัธยม พบว่า

1. จำนวนและร้อยละของครูที่สอน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ครูสอนอยู่ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนราชวินิต มัธยมมากที่สุด และสอนอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มากที่สุด ซึ่งจะเห็นว่าเป็นระดับชั้นที่บูรณาการค่อนข้างยาก เพราะ เป็นวัยที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่น มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น รวมทั้งวิชาภาษาต่างประเทศ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ค่อนข้างจะบูรณาการยาก จากการจัดทำสนทนากลุ่มพบว่า ต้องบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในเนื้อหาที่เรียนโดยตรงไม่ได้ทั้งหมด ต้องอาศัย ภาษาไทยเป็นสื่อในการสอนร่วมด้วย ต้องทำการสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียน แล้วทำให้นักเรียนวิเคราะห์การทำกิจกรรมนั้นๆออกมาในรูปแบบ 3 ห่วง 2 เงื่อนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ ฉะนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงเป็นงานที่ได้ข้อมูลมาจากในส่วนที่ถือได้ว่าบูรณาการ ค่อนข้างยาก

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัธยมทั้ง 6 ขั้นตอน จากแบบสอบถามพบว่า

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน ราชวินิต มัธยมทั้ง 6 ขั้นตอน ครูมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

2.2.1 ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา หลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ และขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้

2.2.2 ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วย การเรียนรู้ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม ที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า มีปัญหาและข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น คือ

3.1 การเขียนแผน ครูส่วนใหญ่ทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การเขียนแผนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก และไม่มั่นใจในการปฏิบัติ จัดทำแผนการสอนโดยการประยุกต์

จากข้อมูลที่มีและได้รับเพิ่มจากการอบรมหรือศึกษาดูงาน แล้วนำมาตีความในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อน ตามความเข้าใจตนเอง ข้อเสนอแนะ คือ เบื้องต้นให้เขียนแผนย้อนกลับจากการปฏิบัติ และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำ และสร้างมาตรฐานในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2. การประเมินผล ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การประเมินผลจากการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นเรื่องที่ยาก ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะแสดงผลแตกต่างกันไปตามความเข้มข้นและความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน ข้อเสนอแนะ คือ เบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน โดยเริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน ทำให้เกิดการปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกันและเท่าเทียมกัน แล้วจึงมาร่วมกันพัฒนาเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานต่อไป

3.3. การบรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระได้ร้อยละ 100 แต่การนำไปใช้จริง และความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 85 และคาดว่าเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งยังอยู่ในระดับต้น เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัชฌมต้องสร้างความสำคัญให้ผู้สอนตระหนักถึงการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งการบริหารหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ต้องจัดการส่งเสริมและกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอให้ครูผู้สอนทุกคนมุ่งมั่นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรลุสู่ระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องบอก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌมพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากว่า การพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้เป็นเรื่องใหม่ของโรงเรียน เพราะโรงเรียนราชวินิต มัชฌมเป็นโรงเรียนเป็นต้นแบบของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม ทั้งๆ ที่โรงเรียนราชวินิต มัชฌมพยายามผลักดัน และมีความมุ่งมั่นที่จะพยายามนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในหลักสูตร จนกระทั่งปี พ.ศ.2549 ได้ทำการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชวินิต มัชฌมซึ่งเป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่สถานศึกษาอย่างเต็มระบบ

และเน้นการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน ให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน แต่ในการพัฒนาหลักสูตรมีหลายขั้นตอนและด้วยภาระงานประจำของครูที่มีอยู่ด้วย แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการในทุกขั้นตอน สามารถทำให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของทาบา (1962 : 12) ที่เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร โดยเชื่อว่าผู้สอนเป็นผู้ใช้หลักสูตรจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในทุกขั้นตอนและได้เสนอกระบวนการพัฒนาจากล่างขึ้นสู่บน โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในแต่ละขั้นตอน นอกจากนี้การบูรณาการของหลักสูตรภายในวิชาและระดับชั้นต่างๆ ครูต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างจริงจัง และเป็นส่วนหนึ่งในคณะผู้จัดทำหลักสูตร

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูมีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างมาก 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตรและการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษาความรู้ และขั้นตอนสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าโรงเรียนราชวินิต มัธยมเริ่มต้นการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการจัดประชุมทั้งโรงเรียนถึงผลงานที่ผ่านมาในรอบปี และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจากแต่ละกลุ่มสาระ ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นจากครูทั้งโรงเรียน การจัดการอบรมให้ความรู้ทั้งโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2548 เชิญวิทยากร ดร.ปริยานุช พิบูลสรวุฑ มาบรรยายเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ได้เชิญ รศ.ดร.เรียม สีทอง มาบรรยายเรื่องการพัฒนาหลักสูตรและสร้างความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีใช้จัดทำใหม่ แต่เป็นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเป็นไปตามคุณลักษณะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง ซึ่งเป็นขั้นตอนของการปรับจากแผนมาสู่การปฏิบัติและการประเมิน ซึ่งจะเห็นว่าโรงเรียนราชวินิต มัธยมได้เริ่มพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2549 และเริ่มใช้จริงในปีพ.ศ. 2550 ซึ่งถือได้ว่าใช้เวลาในการการพัฒนาหลักสูตรค่อนข้างน้อย ครูแต่ละท่านก็ค่อนข้างจะใหม่และมีประสบการณ์ยังไม่มากในการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูที่มีประสบการณ์เท่านั้นจึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนและการสอนอย่างลุ่มลึก รู้ถึงความต้องการและความสนใจของนักเรียน เนื้อหา วิธีการ และเอกสารที่เป็นจริง ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทบุคคลสำคัญในการนำหลักสูตรจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติและการนำไปใช้เกิดประโยชน์ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2547: 50-51)

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัธยม ครูโรงเรียนราชวินิต มัธยม ได้พบปัญหาและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ 3 ประเด็น คือ

2.1. การเขียนแผน ครูส่วนใหญ่ทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการเขียนแผนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก และครูทุกกลุ่มสาระมีความไม่มั่นใจในการปฏิบัติ เนื่องจากโรงเรียน

ราชวินิต มัชฌมเป็นโรงเรียนนำร่องและยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานอย่างชัดเจน และจัดทำแผนการสอน โดยการประยุกต์ จากข้อมูลที่มีและได้รับเพิ่มจากการอบรมหรือศึกษาดูงาน แล้วนำมาตีความ ในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามความเข้าใจตนเอง ได้รับข้อเสนอแนะจากการประชุมสนทนากลุ่มให้ เขียนแผนย้อนกลับจากการปฏิบัติ และให้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำและสร้างมาตรฐาน ในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าถึงแม้โรงเรียนราชวินิต มัชฌมจะสามารถ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์เข้าไปในการจัดการเรียนการสอน แต่ครูผู้สอนยังมีความ กังวลและมีความต้องการที่จะสร้างความมั่นใจในเรื่องเอกสารที่จะสื่อให้เข้าใจในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีความสอดคล้องกับความคิดที่ว่า ผู้นำหลักสูตรไปใช้ต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ต้องกำหนด รายละเอียดของหลักสูตรออกมาเป็นเอกสารเพื่อให้ใช้ได้สะดวก และสอนผู้เรียนให้บรรลุตาม เป้าหมายของหลักสูตร (สุมิตร คุณานุกร. 2523: 130-132)

2.2. การประเมินผล พบว่าครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นเดียวกันว่าการประเมินผล จากการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะได้ผลแตกต่างกันไปตามระดับ ความเข้มข้นและความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน และครูผู้สอนในโรงเรียนก็มีความเข้มงวดในเรื่อง กฎระเบียบ และการติดตามพฤติกรรมเด็กนักเรียนอยู่ในระดับน้อยและยังขาดความสม่ำเสมอ ซึ่งมี ข้อเสนอแนะ คือ ในเบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน จึงเสนอให้เริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน และเป็นบรรทัดฐานทำให้เกิด การปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกันและเกิดในระดับที่เท่าเทียมกัน และครูต้องร่วมกันพัฒนาเครื่องมือ ประเมินคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน เดียวกัน ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่ยาก ที่ต้องใช้เวลามากก็ตาม เพราะการวัดและการประเมินผล ที่ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง ช่วยบ่งบอกถึงความสัมฤทธิ์ผลการใช้หลักสูตรได้ (สงัด อุทรานันท์. 2530: 69)

2.3. การบรรลุเป้าหมาย พบว่าครูผู้สอนทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระได้นำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระได้ร้อยละ 100 แต่การนำไปใช้จริง และความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 85 และคาดว่าเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 50 ยังอยู่ในระดับต้นซึ่งทางคณะครูผู้สอนที่ เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้นิยามไว้ว่า เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม ควรจะ กระตุ้นอย่างสม่ำเสมอให้ผู้สอนทุกคนมุ่งมั่นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรลุสู่ระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ ผู้เรียนเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอก ได้มี ข้อเสนอแนะว่าระดับบริหารโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ต้องสร้างความสำคัญและความตระหนักให้ ผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง และการบริหารหลักสูตรโรงเรียน ราชวินิต มัชฌม ต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้มากยิ่งขึ้น เพราะถ้าครู

มีส่วนร่วมในการพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเต็มที่แล้ว แนวโน้มของการนำหลักสูตรไปใช้ จะประสบความสำเร็จมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทัศนคติ อารมณ์ร่วม และค่านิยม จะพยายามแปลวิสัยทัศน์ออกมาเป็นแผนปฏิบัติการมากยิ่งขึ้น (สุนทร โคตรบรรเทา. 2547: 58-59)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป มีดังนี้

1.1. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนมีศึกษานิเทศก์ มาเป็นพี่เลี้ยงให้ครูผู้สอนในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

1.2. โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมหามาตรการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในประเด็นดังต่อไปนี้

1.2.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา การเรียนรู้ กิจกรรม รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน

1.2.2. การแปลงหลักสูตรมาสู่การสอน ในเรื่องกำหนดวิธีการ การกำหนด กิจกรรม การกำหนดสื่อการเรียนการสอน

1.2.3. การประเมินผล เป็นการวัดผลของหลักสูตรในเรื่อง ผลที่คาดหวังของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม สื่อการสอน และวิธีวัดประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนอื่นๆ

2.2. ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับความสำเร็จในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กลุ่มบริหารหลักสูตรและวิชาการโรงเรียนราชวินิต มัธยม. (2549). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1.
- กมล ธิโสภา. (2526). การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของไทยและประเทศใกล้เคียง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กมล สดประเสริฐ. (2516). การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กรมการปกครอง. (2542). พออยู่ พอกิน. กรุงเทพฯ: อสารักษาดินแดง.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2527). หลักสูตรและการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน. (2549). สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?id=419>.
- กิริติวัฒน์ อัครเส. (2543). การดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยชัน. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (ศึกษาศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2550, จาก http://www.bps2.moe.go.th/bpsgs/print.php?type=N&item_id=87
- กองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขจรศักดิ์ อินทรโสภา. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คุณครู.คอม. (2549). การจัดหลักสูตรสถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2549, จาก <http://www.kunkroo.com/curriculum.html>.

- ครูกับแนวจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2549). สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2550, จาก <http://academic.obec.go.th/thaipage/c5.htm> .
- คณะกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพโรงเรียนราชวินิต มัธยม. (2548). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ เขต1.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- . (2549). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- งามเพ็ญ พันธุ์ดี. (2545). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงดาว ทองผ่อง. (2545). สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน เต็มพิพัฒน์พงศ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องอำเภอบางน้ำเปรี้ยวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปากคลองบางขนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ไชยา อีเคตะ. (2548). บทสนทนาเยาวชน สำหรับผู้เป็นกำลังสำคัญของศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ: คอมฟอร์ม.
- ชะลอ หุ่นเลิศ. (2539). ปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร และหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา6. วิทยานิพนธ์. กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจิณสมจาร. (2540). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเสริม.
- ชาญณรงค์ ขาวงษ์. (2535). การบริหารงานบุคลากร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ช่อเพชร เป้าเงิน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์. กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ วิเวกานนท์. (2538). บทบาทและหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.

- พลสุข อยู่ประสิทธิ์. (2530). การวางแผนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. ถ่ายเอกสาร.
- พิมลพร รอดเรืองศรี. (2539). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพากร นิตยสมบุรณ์. (2540). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิญญู สาร. (2526). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- . (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บรรยง กวินัญชานนท์. (2538). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาการงาน ของโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์. กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ประสาท พาศิริ. (2543, ธันวาคม). เศรษฐกิจพอเพียง: ทิศทางแผนพัฒนาฯ. มูลนิธิชัยพัฒนา. (9): 6.
- ปรียานุช พิบูลสรารุณ. (2549). กรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>.
- . (2549). การบริหารงานและการดำรงชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>.
- . (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2550, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>.
- . (2549). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2550, จาก <http://sufficiencyeconomy.org/mfiles/1169485767/appendix4.doc>.
- ประจักษ์ นาหนองตูม. (2543). การศึกษาการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ของโรงเรียนแกนนำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. กศ.ม.(บริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- ปริญนันท์ บุญอรัญ. (2546). การศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร
- ปัญญา ปรารค์ทอง. (2545). สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- “ป่าเปรม” เน้นปรับหลักปรัชญาพอเพียงเข้าสู่ระบบการศึกษา. (2549, 16 มกราคม). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2549, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9490000005847&Keyword=%e0%bb%c3%c1>.
- วินิจ นาควิเชียร. (2535). การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.
- ทิสนา แหมมมณี. (2543, มกราคม). ทฤษฎีใหม่กับการศึกษา: วิชาการ. 1(3): 33-39.
- ธำรง บัวศรี. (2532). ทฤษฎีหลักสูตร ออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: ชุรูสภา.
- ทองรวม สถิตพงษ์. (2545). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้บทเรียนโปรแกรม โรงเรียนบ้านฝาง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2534). การบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: พรวนนก.
- พัฒนาภรณ์ จัตรวิโรจน์. (2545). บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สังคมวิทยาการ พัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เพชรภรณ์ รื่นรมย์. (2542 ,พฤศจิกายน). เกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่กับการจัดการเรียนการสอน. วิชาการ. 2(11): 41-53.
- เพ็ญจันทร์ เกรียงไกรสุข. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนววิถีพุทธ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคลองบัว. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด.(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิสาชล สุขเกษม. (2546). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ของตกแต่งจากวัสดุธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้น

- ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปากคลองบางขนาก จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- นงศลิณี โมสิกะ. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2550, จาก http://www.moe.go.th/websm/news_mar07/news_mar106.htm.
- มติชน การศึกษา. (2549, 25 กรกฎาคม). SUFFICIENCY ECONOMY AND HIGHER EDUCATION. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?Id=285>.
- มยุรี พิมพ์สุวรรณ. (2545). การดำเนินงานและความต้องการการแนะแนวการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในโรงเรียนแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เมตตา วิวัฒนากุล(กฤตวิทย์). (2545). หลักการสัมมนาในวงการบริหาร การสื่อสารมวลชน และการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2549, จาก <http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html>.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวรรณ นรอ่อน. (2547). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาตามแนวคิดวอลดอร์ฟ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีसान. (2550). คุณธรรมนำความรู้. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2550, จาก <http://learners.in.th/blog/wasan5859/24391>.
- วินัย ประวันนา. (2544). การศึกษารูปแบบการดำเนินการ และปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประมณฑลจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปรความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*. 18(3): 8-11.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2544). คู่มือการสัมมนาแบบมีโครงสร้าง : จากหลักวิธีสู่แนวปฏิบัติที่ดี. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- รุจิร ภูสาระ, จันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.

- รัชพล คชชารุ่งโรจน์. (2549). *คิดทำที่หลากหลาย กลยุทธ์การบริหารจัดการ โรงเรียนทันสมัย*.
กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2540, มกราคม - เมษายน). การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 1(3): 75-77.
- ศรีวรรณ บินใจ. (2532). *ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนะของผู้บริหาร วิชาการ และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับ กลุ่มงานเศรษฐกิจ พอเพียง สศช. *การพัฒนาวิชาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนใน หรือนอกระบบในทุกระดับ*. (2549, 7 เมษายน). สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2549, จาก http://www.sufficiencyeconomy.org/news_events.php?item_cat_id=11.
- เสกสรรค์ สามสี. (2545). *การประเมินโครงการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนว พระราชดำริทฤษฎีใหม่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สมชาย เทพแสง. (2548). *ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพโดยรวมของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ลาดี. (2543). *การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด เจริญเหรียญ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องกาการทำเทียนเจล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สกุล กังวาลไกล. (2542). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

- สายพิน พิมล. (2546). ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารงานวิชาการโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร ของกรมวิชาการ : กรณีศึกษา เขตการศึกษา 12. งานนิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ บุญช่วย. (2526). การบริหารโรงเรียน : ทฤษฎีและปฏิบัติ. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2549, จาก <http://etc.pn.psu.ac.th>.
- สุวรรณ หมิ่นตาบุตร. (2540). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง โรงเรียน ประถมศึกษา ศูนย์ฝึกอบรมประจำเขตการศึกษา8. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.(การบริหาร การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุบรรณ พันธวิธवास; และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์. (2522). ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พีระพินา.
- สุมิตร คุณานุกร. (2523). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- สุภาพร มากแจ้ง. (2544, กรกฎาคม-ธันวาคม). การน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และ เศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติในสถาบันราชภัฏ. ลานปัญญา. 2(4): 13-20.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2541, ธันวาคม). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนว พระราชดำริ. วารสารราชภัฏรำไพพรรณี. 2(2): 2.
- . (2541, ธันวาคม). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. วารสารส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม. 10(46): 4-5.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. (2541, กันยายน). การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการเรียน. วารสารกองทุน สงเคราะห์การศึกษาเอกชน. 8(80): 15-19.
- สำนักงาน ก.ศ.ศ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2549). ชุดเสริมสร้างค่านิยม เรื่องความ ประหยัดและการมีวินัยทางการเงิน เล่ม 2 เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตบางนา. (2550). แผนปฏิบัติราชการประจำปี2550. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2550, จาก<http://203.155.220.239/subsite/index.php?strOrgID=001033&strSection=aboutus&intContentID=1678&intListID=9178>.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). คู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้า การ ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

- สำนักพัฒนาการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และกิจการพิเศษ. (2549). สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2549, จาก <http://www.moethaiteen.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=388061&Ntype=3>)
- สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2549). การประชุมเครือข่ายขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2549, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/show.php?id=154>.
- สุชาดา นันทะไชย. (2550). แนวทางการจัดการศึกษาตามราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2550, จาก <http://amin.edu.ku.ac.th/article/suchada.doc>.
- เสาวภาคย์ แผลมเพชร. (2545). การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากร ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2545, เมษายน). บรรยายภาคการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. วารสารการศึกษา กทม. 25(7): 4-5.
- อานวยวิทย์ ชูวงศ์. (2525). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินต์ติ้ง.
- อรุณ สรรพคุณ. (2549). บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนุพันธ์ กิจพันธ์พานิช. (2542). รับสมัครและคัดเลือกอย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: บริษัท ฮิวแมน เออร์เทจ จำกัด.
- อุมาพร หล่อสมฤดี. (2545). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด.(การวิจัย และพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2511). ข้อคิดเรื่องหลักสูตรในคู่มือการนิเทศ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2548). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Arends, R.I. (1994). *Learning to Teach*. 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill Book.
- Ferreira, Junior, Manuel J. (1996, March). Teaching style Pupil Control and Classroom Climate. *Dissertation Abstracts International*. 56(9): 3387A.
- Meier, Deborah W. (1996, September). *The Big Benefits of Smallness*. *Educational Leadership*: 6-11.
- Bernarad, T. (1996). Comparison between selected aspects of the national curriculum in English and wales and the common curriculum in onturio, with particular reference

- to the science programs in both system. *Dissertation Abstracts International*. 6(2): 2123-A.
- Cook, John D. and others. (1981). *The Experience of work. A Path Analysis*. London :, Academic Press.
- Draft, R.L. (1994). *Management.3 rd*. Fort Worth: the Dryden Press.
- Education 2000. (2003). *A Holistic Perspective*. Retrived 21 July 2003, From [http: www.ties-edu.org/GATE/Education2000](http://www.ties-edu.org/GATE/Education2000).
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education.3 rd ed*. New York: McGraw-Hill.
- Kirby, Elizabeth A. (2003). Implications for Educational Administration Through Analysis of Environmental Context and Symptoms of Stree Experienced by High School Principals. *Dissertation Abstracts International*. Ed.D. Central Michigan University. Available: DAI-A 64(06): 1926.
- Parmely, Pamela Sue. (2001). *Dissertation Abstracts International*. Ph. D. Texas Woman's University. Available: DAI-A62(62): 1289.
- Taba, Hilda. (1995, January). Curriculum Development and Cognitive Style: Cultural Competency Ingenetic Counseling, *Dissertation Abstracts International*. 56(6): 2118-A .

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง : การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัธยม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

- () กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- () กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. ท่านสอนอยู่ในระดับชั้น

(ถ้าสอนมากกว่า 1 ระดับชั้น โปรดขีดเครื่องหมายหน้าระดับชั้นที่ท่านสอนมากกว่า 1)

() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	() ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัธยม

คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนของท่านว่ามีส่วนร่วมในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมหลังข้อความ

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร และ การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
1.1. ท่านได้หาปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในกลุ่มสาระ					
1.2. ท่านได้หาสาเหตุของปัญหาจากการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มสาระ					
1.3. ท่านได้วิเคราะห์ปัญหาคุณภาพผู้เรียน					
1.4. ท่านได้วิเคราะห์ปัญหาหลักสูตร					
1.5. ท่านได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาจากการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มสาระ					
1.6. ท่านได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
1.7. ท่านได้สรุปการแก้ปัญหาในเรื่องผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมนักเรียน					
1.8. ท่านได้ตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร					
1.9. ท่านได้ตัดสินใจในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักเข้าในแต่ละกลุ่มสาระ					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้

.....

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
2. ขั้นตอนการจัดการอบรมและการศึกษา ความรู้					
2.1. ท่านศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเองจากสื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ					
2.2. ท่านได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครู					
2.3. ท่านพยายามขยายความรู้ความเข้าใจของท่านเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.4. ท่านได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครู					
2.5. ท่านได้รับความรู้จากวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการเรียนรู้					
2.6. ท่านได้รับความรู้จากการทัศนศึกษาดูงานภายนอกเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
2.7. ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน					
2.8. ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต					
2.9 ท่านได้นำความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระของท่าน					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้

.....

.....

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
3. ขั้นตอนการสร้างหลักการกระบวนการเรียนรู้					
3.1. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์					
3.2. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกดี รักสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า					
3.3. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ตระหนักถึงปัญหา และความ เป็นจริง					
3.4. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนคิดคำนึงถึงผู้อื่น ไม่เบียดเบียนทั้งตนเอง และผู้อื่น					
3.5. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียน เป็นคนมีเหตุผล โดยรู้จักวิเคราะห์ความ จำเป็น และความต้องการ					
3.6. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน					
3.7. ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					
3.8 ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการพัฒนาทักษะการดำเนิน ชีวิตแบบพึ่งตนเอง					
3.9 ท่านได้สร้างแนวทางการเรียนการสอนที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้

.....

.....

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
4. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้					
4.1. ท่านได้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.2. ท่านได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง					
4.3. ท่านได้กำหนดเนื้อหาตัวอย่างหน่วยการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.4. ท่านได้เตรียมกิจกรรมตัวอย่างหน่วยการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.5. ท่านได้เตรียมสื่อการเรียนรู้สำหรับตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง					
4.6. ท่านได้เตรียมแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง					
4.7. ท่านได้เตรียมเครื่องมือวัดตัวอย่างหน่วยการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.8. ท่านได้เตรียมการประเมินผลตัวอย่างหน่วย การเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
4.9. ท่านได้ดำเนินการการจัดทำตัวอย่างหน่วย การเรียนรู้ตามแผนของคณะกรรมการขับเคลื่อน การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติใน สถานศึกษา					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้.....

.....

.....

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
5. ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้					
5.1. ท่านได้นำหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงของ คณะกรรมการขับเคลื่อนการนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษามาจัดทำ แผนการสอน					
5.2. ท่านได้กำหนดจุดประสงค์ของแผนการสอน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
5.3. ท่านได้จัดเนื้อหาการเรียนการสอนตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
5.4. ท่านได้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ผลการ เรียนรู้ตามที่คาดหวังตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง					
5.5. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ กำหนดในแผนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง					
5.6. ท่านได้จัดสื่อการเรียนรู้ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เช่น เอกสาร โสตทัศนูปกรณ์ สำหรับกิจกรรมตามแผนการสอน					
5.7. ท่านได้จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
5.8. ท่านได้กำหนดวิธีวัดและประเมินผลผลผู้เรียน ระหว่างการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง					
5.9. ท่านได้กำหนดวิธีวัดและประเมินผลผลผู้เรียน หลังการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้.....

.....

.....

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
6. ขั้นตอนการประเมินผลหลักสูตรทดลอง					
6.1. ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในเรื่องผล คาดหวังของหลักสูตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6.2. ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในเรื่องเนื้อหา สาระการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง					
6.3. ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองในกิจกรรมการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6.4. ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองเรื่องสื่อการ เรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
6.5. ท่านได้ประเมินผลหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเรื่องวิธีวัดและประเมินผล					
6.6 ท่านได้บันทึกผลหลักสูตรทดลองตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงระหว่างการจัดการเรียนการสอนและ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดการสอนไว้ท้าย แผนการเรียนรู้					
6.7 ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาสาระที่ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระดับของผู้เรียน					
6.8 ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้สื่อการเรียนการ สอน การสร้างโครงงาน ชิ้นงาน					
6.9 ท่านได้บันทึกสรุปผลโดยรวมหลักสูตรทดลองตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง					

แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในขั้นตอนนี้.....

.....

การจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากตัวแทนของครูจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนราชวินิต มัธยม

วัน – เวลา – สถานที่ วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2551 เวลา 15.30 – 17.00 น. ห้องประชุมวิชาการ โรงเรียนราชวินิต มัธยม

ผู้เข้าร่วม

นายธรรมิก ธรรมสโรช	ฝ่ายบริหารงานวิชาการ
นางกฤษณา บุญเลี้ยง	ผู้ประสานงาน / ผู้เชี่ยวชาญของผู้วิจัย
นางวัฒนา จินตนากุล	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
นางหทัยา ท่าห้อง	กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
นางสาวเยาวลักษณ์ สมคะเน	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
นางประนอม พงษ์เผือก	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
นางชนบทรณ์ แก้วคงค	กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
นางสุพร ชาวเพชร	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
นางอัญชลี อยู่พรหม	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
นางสุพัตรา ยะลาไสย์	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บุคลากรในการจัดกลุ่มสนทนา ประกอบด้วย

1. พิธีกร (Moderator) นางสาวสุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการและเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด
2. ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note Taker) นางสาววิภารัตน์ ธรรมธรสิริ และภาศิตา วิทยาขจรศาสตร์ เป็นผู้จดบันทึกทุกคำพูดของการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป นางสาววิภารัตน์ ธรรมธรสิริ และภาศิตา วิทยาขจรศาสตร์ เป็นบุคคลที่จัดเตรียมเครื่องดื่มและอาหารว่าง

การดำเนินการ

จัดโต๊ะเป็นวงกลม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่ม สามารถมองเห็นกันได้อย่างทั่วถึง ในการดำเนินรายการครั้งนี้ นายธรรมิก ธรรมสโรช หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการมาเป็นประธาน และนางกฤษณา บุญเลี้ยง เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษและประธานคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัชฌิม มาเป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญในงานวิจัยในครั้งนี้ และคอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในการสรุปในแต่ละประเด็น โดยมี 3 ข้อคำถามดังนี้

ข้อคำถามที่ 1 จากการนำหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้ว โดยภาพรวม ท่านประสบพบกับปัญหาอะไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

ข้อคำถามที่ 2 จุดที่ต้องปรับปรุง หรือแก้ไขในหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัชฌิมให้ดีขึ้นคืออะไร และควรจะทำอย่างไร

ข้อคำถามที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้คาดว่าจะนำไปปฏิบัติกันแล้วก็เปอร์เซ็นต์ (%) และเกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวังกี่เปอร์เซ็นต์

รายละเอียดในข้อแต่ละข้อคำถาม

ข้อคำถามที่ 1 จากการนำหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้ว โดยภาพรวม ท่านประสบพบกับปัญหาอะไรบ้าง และมีข้อเสนอแนะอย่างไร

ปัญหาที่พบจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูทุกคนสามารถนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้ แต่การเขียนเชื่อมโยงประเด็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไข และให้เห็นเป็นรูปธรรมนั้นยาก

สาระการเรียนรู้ศิลปะ ส่วนใหญ่นำไปสอนก่อน แล้วจึงไปปรับแผนการสอน เพราะต้องใช้เวลามากในการเขียน

สาระการเรียนรู้สุขศึกษา ไม่มั่นใจว่าจะใช้หรือไม่ในการทำไป และยังยากที่จะต้องนำมาเขียนเป็นแผนการสอน

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การเขียนแผนการเรียนรู้ครูยังไม่มั่นใจว่าผิดหรือถูก

อาจารย์กฤษณา ผู้ประสานงานการจัดสัมมนากลุ่มและสอนวิชาภาษาไทย ครูแต่ละท่านได้รับการอบรม ศึกษาดูงาน แล้วตีความกันเองตามความเข้าใจ จึงไม่แน่ใจว่าที่ทำนั้นถูกต้อง

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ครูมีความเข้าใจมากขึ้นจากการอบรม แต่ถ้ามีวิทยากรเฉพาะแต่ละรายวิชาก็ยิ่งดี

สรุปปัญหา คือ การเขียนแผนการสอน สามารถอธิบายได้เป็น 2 ประเด็น คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นเดียวกันว่าปัญหาการเขียนแผนการสอนนั้น เขียนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงและให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก เช่น พอประมาณไม่สามารถบอกว่าเป็นลักษณะแบบไหนได้อย่างชัดเจน และไม่รู้ว่าเขียนแล้วถูกต้องหรือไม่ ส่วนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปปฏิบัติได้จริงในหลักสูตรนั้นมีการทำอยู่

2. ปัญหาความไม่มั่นใจในการปฏิบัติ เนื่องจากโรงเรียนราชวินิต มัชฌิมเป็นโรงเรียนนำร่องและยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานอย่างชัดเจน ทำการสอนโดยประยุกต์จากข้อมูลที่มีและได้รับเพิ่มจากการอบรมหรือศึกษาดูงาน แล้วนำมาตีความในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามความเข้าใจตนเอง จึงทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ถูกต้องเป็นอย่างไร และขณะนี้ก็มีโรงเรียนอื่นๆ หรือบุคคลภายนอกเข้ามาดูงานด้วย ซึ่งก็เป็นความกังวลในการทำที่ไม่แน่ใจและเผยแพร่ออกไปแล้ว ทั้งหมดจะถูกต้องหรือไม่ ฉะนั้นควรจะมียกระดับการวัดที่เป็นมาตรฐานของแต่ละกลุ่มสาระที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ให้จัดทำกรเขียนแผนการสอนย้อนกลับจากการปฏิบัติเป็นแนวทางเบื้องต้น เมื่อยังไม่มีความชัดเจนในขณะนี้

2. สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติให้กับคณาจารย์ ด้วยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำ และสร้างมาตรฐานในแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับกรนำเสนอ และจัดทำแผนการสอนให้เป็นรูปธรรมในการตีความประเด็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติที่ทำกันอยู่แล้วนั้น สามารถที่จะเขียนออกมาให้ทุกคนเข้าใจว่าผลจากการกระทำนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็นของ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข นอกจากนี้หากมีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่นๆ หรือบุคคลภายนอก ก็ไม่ต้องกังวลว่าเผยแพร่ออกไปแล้ว ทั้งหมดจะถูกต้องหรือไม่ ก็ให้บอกกับผู้มาดูงานที่โรงเรียนว่า หลักสูตรของราชวินิต มัชฌิมนี้ ขอให้มาชมหรือดูเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น เพราะในอนาคตยังต้องมีการปรับปรุงต่อไปอีก

สรุปผลข้อคำถามที่ 1 ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าปัญหาการเขียนแผนการสอนนั้น เขียนให้เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นใน 3 ห่วง 2 เงื่อนไขและให้เป็นรูปธรรมนั้นยาก ในเบื้องต้นจึงเสนอให้เขียนแผนย้อนกลับจากการปฏิบัติ และครูมีความไม่มั่นใจในการปฏิบัติเนื่องจากโรงเรียนราชวินิต มัชฌิมเป็นโรงเรียนนำร่องและยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานอย่างชัดเจน จึงเสนอให้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยให้คำแนะนำ และสร้างมาตรฐานในรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระให้ชัดเจนมากขึ้น

ข้อคำถามที่ 2 จุดที่ต้องปรับปรุง หรือแก้ไขในหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนราชวินิต มัชฌิมให้ดีขึ้นคืออะไร และควรจะทำอย่างไร

ปัญหาที่พบจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย การประเมินผลยังไม่มีเครื่องมือเป็นมาตรฐาน ใช้การสังเกตและบันทึก

สาระการเรียนรู้ศิลปะ ประเมินจากใบงาน หรือพูดคุยกับเด็กเมื่อมาส่งงาน ถามปัญหาและให้เด็กคิด วิเคราะห์ และความเข้มของอาจารย์แต่ละคนแตกต่างกัน ควรจะมีการประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน

สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีการประเมินยังไม่ชัดเจน ควรจัดทำให้ชัดเจน
 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการวัดและประเมิน ยังไม่สามารถประเมินได้ยังชัดเจน ต้องใช้เวลา

สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศครู ไม่มีแบบวัดเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง ส่วนใหญ่วัดความสามารถทางภาษา การประเมินเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการสังเกตพฤติกรรม

สาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา วิธีการประเมินใช้การสังเกต ยังไม่ชัดเจนว่าจะอย่างไร
 แคไหน ที่ทำอยู่

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ การประเมินขึ้นอยู่กับความเข้มของครู
 ควรจะมีการประเมินที่ชัดเจนและวัดได้

สรุปปัญหา คือ การประเมินผล ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดเห็นเดียวกันว่าการประเมินผลจากการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะได้ผลแตกต่างกันไปตามความเข้มข้นและความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน เพราะในการประเมินเรื่องคุณธรรม จริยธรรมหรือคุณลักษณะความพอเพียงต้องใช้ระยะยาว ต้องมีการปลูกฝังให้กับเด็ก ๆ ต้องทำอย่างสม่ำเสมอและให้เด็ก ๆ ซึมซับ ในวิชาภาษาไทย ประเมินจากพฤติกรรมเด็กที่สังเกตได้ วิชาสุขศึกษา ประเมินด้วยการสอนเนื้อหาและทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว ก็จะนำมาสรุปโดยใช้คำถามให้เด็ก ๆ ได้คิดและตอบออกมา ซึ่งมองว่าเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมเด็ก และถ้าทำเรื่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดเป็นนิสัยได้เอง หรือบ้างก็กำหนดเป็นข้อตกลงให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจพอเพียง และผู้สอนวัดพฤติกรรมนักเรียน ต้องใช้ความรู้สึก จึงมีข้อเสนอแนะของครูในทุกกลุ่มสาระว่าในการวัดจิตพิสัยเด็กมีหลายระดับ ในระดับที่หนึ่ง ก็คือ เด็กรับรู้แล้วทำตาม ระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง และระดับที่สาม คือ เด็กเห็นคุณค่าสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ซึ่งขณะนี้ทางโรงเรียนราชวินิต มัธยม ต้องให้ผู้สอนมุ่งเน้นในการทำระดับที่สอง และบรรลุสู่ระดับที่สามให้ได้ และในปัจจุบันส่วนใหญ่ก็ยังใช้การประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ควรจะมีเครื่องมือประเมินคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งในปัจจุบันนี้ครูผู้สอนในโรงเรียนก็มีความเข้มงวดในกฎระเบียบ และการติดตามพฤติกรรมเด็กนักเรียนอยู่ในระดับน้อยและยังขาดความสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา

ครูทุกท่านเห็นด้วยว่าเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการวัดจิตพิสัยในคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่ยาก ต้องอาศัยเวลาและต้องพัฒนาต่อไป ในเบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มของครูผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน จึงเสนอให้เริ่มเข้มงวดจากการใช้กฎระเบียบกลางของโรงเรียน และเป็นบรรทัดฐานให้เกิด

การปฏิบัติที่พร้อมเพรียงกันและเกิดในระดับที่เท่าเทียมกันได้ เช่นในอดีตมีกฎ 1 ว่า ทุกคนเวลาไปที่จุดใด ภายในรัศมี 1 ว่า ให้ไหว้ทุกคนที่เจอ หรือหากมีขยะก็ให้เก็บทิ้ง ซึ่งทุกคนปฏิบัติกันอย่างจริงจังมาก อยากจะให้ทำให้เกิดในลักษณะเช่นที่เคยเป็นมา รวมทั้งกฎหรือกติกาที่เป็นบรรทัดฐานของโรงเรียนราชวินิต มัธยมในด้านจิตพิสัยที่มีอยู่ทำให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น เรื่องการรักษาความสะอาด เรื่องมารยาท ควรจะปฏิรูปกฎระเบียบของโรงเรียน และทำให้เป็นกฎระเบียบที่เกิดการยอมรับร่วมกันทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในองค์กร (โรงเรียน) และมีการกำกับติดตามอย่างจริงจัง แล้วจึงนำมาสู่การปรับให้เกิดความเข้มข้นและความสม่ำเสมอในการประเมินด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

สรุปผลข้อคำถามที่ 2 ครูทุกกลุ่มสาระมีความคิดทิศทางเดียวกันว่า การประเมินผลจากการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่มีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ปัจจุบันใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก และบันทึกผล ซึ่งจะได้ผลแตกต่างกันไปตามความเข้มข้นและความสม่ำเสมอของครูแต่ละคน ในเบื้องต้นควรจะทำให้ความเข้มข้นของผู้สอนให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกัน มีข้อเสนอว่า ควรจะปฏิรูปกฎระเบียบของโรงเรียน และทำให้เป็นกฎระเบียบที่เกิดการยอมรับร่วมกันทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมเพรียงในองค์กร (โรงเรียน) และมีการกำกับติดตามอย่างจริงจัง แล้วจึงนำมาสู่การปรับให้เกิดความเข้มข้นและความสม่ำเสมอในการประเมินด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ข้อคำถามที่ 3 การนำหลักสูตรไปใช้คาดว่าจะนำไปปฏิบัติกันแล้วก็เปอร์เซ็นต์(%) และเกิดผลสำเร็จตามที่คาดหวังก็เปอร์เซ็นต์

ปัญหาที่พบจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้สอนได้นำไปใช้ 100 เปอร์เซ็นต์ มีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนโดยเฉลี่ยประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ถึงจะปฏิบัติตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีกำหนดเนื้อหาในรายวิชาอยู่แล้ว เพราะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในรายวิชา ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำจึงทำให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้คิดเป็นร้อยละ 100 เปอร์เซ็นต์ และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนได้ 100 เปอร์เซ็นต์เช่นกัน และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนมีการนำไปใช้ทุกคน บ้างก็สอดแทรกในเนื้อหาสาระหรือบางครั้งจัดเป็นโครงการเช่นโครงการที่เกี่ยวกับวรรณคดีก็สอนให้เข้าใจถึงลักษณะภูมิปัญญา

ชาวบ้าน สามารถนำไปใช้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการในแต่ละครั้งที่สอนประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเฉลี่ย 50 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม และสามารถอยู่ในระดับที่เด็กเห็นคุณค่าสำนึกได้เอง และสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองเห็นคุณค่าได้เลยประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนมีการนำไปใช้และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการสอน 80 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเฉลี่ย 40 เปอร์เซ็นต์ ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม โดยบางเนื้อหาสอนให้รู้จักเชื่อมโยงกับสาระวิชาสังคมศึกษา เช่น การลงจุดแกน X แกน Y ให้สัมพันธ์กับทิศซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา-พลศึกษา ผู้สอนมีการนำไปใช้ทุกคนคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการสอน 80 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเฉลี่ย 30 เปอร์เซ็นต์ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ครูผู้สอนมีการนำไปใช้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่เป็นสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการโดยตรงค่อนข้างยาก ส่วนใหญ่นำเนื้อหาไปสอดแทรกบ้าง ในกลุ่มสาระนี้จึงขอแบ่งการนำไปใช้เป็น 2 กรณี คือ สอดแทรกเนื้อหาได้โดยตรง ก็จะนำเนื้อหาสอนผู้เรียน และให้ผู้เรียนร่วมกันสรุปด้วยภาษาไทยในหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ถ้าไม่สามารถนำเนื้อหาเข้าไปได้โดยตรง ใช้ทางอ้อม ก็คือ การใช้กระบวนการ กิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่มด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการสอน 100 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเฉลี่ย 75 เปอร์เซ็นต์ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผู้สอนมีการนำไปใช้ทุกคน 100 เปอร์เซ็นต์ และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ด้วยการสอนให้จัดทำเป็นโครงการทุกระดับชั้น เช่น การลดค่าไฟ รีไซเคิล เป็นต้น และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้ผลเฉลี่ย 100 เปอร์เซ็นต์ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้สอนมีการนำไปใช้ทุกคนคิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และมีความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการสอน 100 เปอร์เซ็นต์ และผลที่สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนยังอยู่ในระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม ไม่ได้ระบุออกมาเป็นค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จะสร้างความตระหนักได้ของนักเรียน

สรุปปัญหา คือ การบรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมผู้สอนทุกคนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระได้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่การนำไปใช้จริงและความสม่ำเสมอในการนำไปใช้บูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็น 85 เปอร์เซ็นต์ และคาดว่าจะเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็นเพียง 50 เปอร์เซ็นต์

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา

ระดับผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต ต้องสร้างความสำคัญและสร้างความตระหนักให้ผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง และการบริหารหลักสูตรโรงเรียนราชวินิต มัชฌมต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนต้องพยายามมากขึ้น และกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอมากขึ้นให้ผู้สอนทุกคน

มุ่งเน้นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่องจนสามารถบรรลุสู่ขั้นระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เอง และสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอก

สรุปผลข้อคำถามที่3 ครูผู้สอนทุกคนในแต่ละกลุ่มสาระได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรได้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่การนำไปใช้จริงและความสม่ำเสมอในการนำไปบูรณาการสอนแต่ละครั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนโดยเฉลี่ยคิดเป็น 85 เปอร์เซ็นต์ และคาดว่าเกิดผลกับผู้เรียนคิดเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในระดับต้น ซึ่งครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มสาระได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เป็นระดับที่ผู้เรียนรับรู้ ถึงจะปฏิบัติตาม จึงมีข้อเสนอแนะว่าระดับผู้บริหารโรงเรียนราชวินิต มัชฌม สร้างความตระหนักให้ผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอนอย่างจริงจัง และมุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนมุ่งเน้นให้เด็กมีพฤติกรรมในระดับที่สอง คือ ระดับตอกย้ำ และทำให้เด็กทำอย่างต่อเนื่อง จนสามารถบรรลุสู่ขั้นระดับที่สามให้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ เด็กเห็นคุณค่าเกิดความสำนึกได้เองและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอก

บรรยากาศการจัดสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 1 : จัดบันทึก พูดคุยแลกเปลี่ยน พร้อมกับรับประทานอาหารว่าง
ในบรรยากาศแบบเป็นกันเอง

ภาพที่ 2 : นำเสนอมุมมองจากแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาพที่ 3 : ร่วมคิดพิจารณาและฟังความคิดเห็นกันอย่างจริงจัง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ	ข้าราชการบำนาญ อดีตอาจารย์
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ท.ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์กฤษทีรา บุญเลี้ยง	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษและหัวหน้าคณะ
กรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนราชวินิต มัธยม
4. อาจารย์เยาวลักษณ์ สมคะเน	อาจารย์สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนราชวินิต มัธยม
5. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ ศธ 0519.12/752 6

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/3 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพฑูรย์ อ่อนมั่ง

เนื่องด้วย นางสาวสุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม” โดยมี อาจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถ่วงน้ำหนักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

[Signature]

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศรี จีระเชชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7541-735

ที่ ศษ 0519.12/4525

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระ สุภากิจ

เนื่องด้วย นางสาวสุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม” โดยมี อาจารย์พวงรัตน์ เกษรแพพท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาคตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7541-735

ที่ ศธ 0519.12/ ๗ ๕๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1๖ ธันวาคม 2550

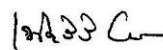
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต มัธยม

เนื่องด้วย นางสาวสุรพร วงศ์สวัสดิ์สุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม” โดยมี อาจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์กฤษณ์จิรา บุญเลี้ยง และอาจารย์เยาวลักษณ์ สมคะเน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรงแบบสอบถามการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุรพร วงศ์สวัสดิ์สุข และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7541-735

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/ 752 4

วันที่ 13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม” โดยมี อาจารย์ทวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตามการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัธยม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศบ 0519.12/๗๕๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 ธันวาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต มัชฌม

เนื่องด้วย นางสาวสุรพร วงศ์สวัสดิ์สุข นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษากาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม” โดยมี อาจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูจำนวน 92 คน ตอบแบบสอบถามการศึกษากาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิต มัชฌม ในระหว่างเดือนธันวาคม 2550 - มีนาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวสุรพร วงศ์สวัสดิ์สุข ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเชรากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-7541-735

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข
วันเดือนปีเกิด	5 มีนาคม 2516
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	339/19 ซ.วชิรธรรมสาริต 15 สุขุมวิท 101/1 บางจาก พระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบริหารการผลิต
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท เจเทคโตะ (ไทยแลนด์) จำกัด 172/1 หมู่ 12 ตำบลบางวัว อำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	ระดับชั้นประถมต้น – ปลาย จากโรงเรียนสหะพาณิชย์
พ.ศ. 2533	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น – ปลาย จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
พ.ศ. 2536	การศึกษาระดับบัณฑิต (พาณิชยศาสตร์และการบัญชี) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ